

BUSKSKVETTEN

2004 * 20. årgang

MYRSANGER

Organ for Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Buskerud

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier
Epost : jenygard@online.no

Stoff til Buskskvetten sendes fortrinnsvis direkte til redaktøren. Manuskripter bør leveres via epost eller på diskett. Stoff som er skrevet på data behøver ikke å ha ferdig layout. Styret i NOF - Buskerud fungerer som redaksjonsmedarbeidere, og kan brukes som kontaktpersoner.

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 2004

Leder:	Egil Mikalsen	Øvre Eiker l.l.
Nestleder:	Tonny Andersen	D.O. l.l. tonnyan@online.no
Kasserer:	Terje Bakken	Øvre Eiker l.l. terje.bakken@sensewave.com
1. styremedlem	Torkild S. Lundberg	D.O. l.l. torkild@stud.ntnu.no
2. styremedlem:	Jan Mjåland	D.O. l.l. jan.mjaaland@primrose.no
Varamedlem	Erland Tollefsen	D.O. l.l. erland.t.tollefsen@moller.no
Revisor:	Per Øistein Klunderud	Øvre Eiker l.l.

Medlemskap :

Man blir medlem av NOF avd. Buskerud gjennom et av lokallagene. Det er ingen aktivitet i fylkesavdelingen utenom styret og redaksjonen av Buskskvetten og nettsidene.

Myrsangeren på forsiden er fotografert av Jens Erik Nygård

Innhold :

Side 4	Redaktørens kommentar
Side 5	Vannfugltelling i Drammensvassdraget 13.-15. januar 2004
Side 17	Referat fra årsmøtet i NOF Buskerud 27. mars 2004
Side 18	Fugler på 1700-tallets Eiker
Side 22	Rikser i Buskerud
Side 27	Åpen dag på Vestsida Fuglestasjon 24.04
Side 29	Turrapport fra NOF Drammens ekskursjon til Jomfruland
Side 31	Hekkesesongen 2004 i Buskerud
Side 32	Leder
Side 33	Sjeldne fugler i Buskerud 2003
Side 49	Fuglelivet ved Fiskumvannet i Øvre Eiker 2002
Side 67	Vegetasjonskartlegging av natravnlokaliteter i nedre Buskerud.
Side 72	Fuglelivet ved Fiskumvannet i Øvre Eiker 2003

Jens Erik Nygård
Bjørn Harald Larsen og Kendt Myrmo

Jens Erik Nygård
Steinar Stueflotten
Christoffer Mikalsen
Eli Gates
Steinar Stueflotten
Egil Mikalsen
Steinar Stueflotten
Bjørn Tore Bollerud og Arve Olsen
Steinar Stueflotten
Terje Bakken

BILLEDGALLERI 2004

Foto: Steinar Stueflotten (de 3 øverste)
og Jens Erik Nygård

Redaktørens kommentar 3.4.2004

Velkommen til Buskskvetten på nett ! Buskskvetten på papir er lagt ned, men vil bli videreført i en enklere og billigere form på nettet. Jeg tror det på mange måter kan bli en bedre form også.

Endelig kan vi bruke så mye farger vi vil. Endelig kan vi bli aktuelle. Endelig kan vi bruke så mye plass vi vil. Endelig kan Buskskvetten leses av alle, også de som ikke er medlemmer av NOF. Dette er klare fordeler for brukerne. Ulempen er at du må ha tilgang til Internett for å kunne lese. Men det har vel de fleste i dag, enten hjemme eller på jobben?

For redaktøren er det også noen fordeler. Endelig er jeg kvitt deadlinene. Endelig kan jeg glemme å skvise inn stoff på begrenset plass eller mase om mer stoff for å fylle hullene. Endelig kan jeg droppe å gjøre om layout-arbeid som innsenderne allerede har gjort. Endelig kan jeg slippe å slepe på tunge esker med blader og etiketter hundrevis.

Alt dette kan vi oppnå, men det har den kostnad at vi risikerer å miste kontakten med den delen av medlemsmassen som enten ikke har tilgang til Internett eller som ikke aktivt oppsøker oss for å se hva vi har å tilby. For å unngå det, må vi bli meget aktive når det gjelder å markedsføre nettbladet vårt. Vi må samle inn og vedlikeholde en oversikt over epostadresser til så mange medlemmer som mulig.

Til disse må vi sende hyppige påminnelser med direkte linker til Buskskvetten når det er blitt lagt ut nytt stoff.

Buskskvetten vil bli samlet i årganger, første nett-årgang er den 20. årgangen. De nye årgangene vil få sin "forside" på linje med de tidligere nummerne. Jeg vil at bidragene skal ligge i et felles format, PDF, der hver side er i A4. Det gjør det mulig å skrive ut hele årgangen når året er omme. Hver artikkel vil kunne oppdateres eller feilrettes i det året det blir lagt ut, men 1. februar året etter blir hele årgangen "låst" og flyttet til arkivet.

For å lykkes med prosjektet "Buskskvetten på nett", må vi bli enda flinkere enn før til å komme med bidrag til bladet. Selv om de "tunge" rapportene fremdeles vil være ryggraden, er det fortsatt ønskelig med lettere stoff. Ikke minst ønsker jeg aktuelt stoff. Kort publiseringstid gjør det mye mer aktuelt å komme ut med foreningsstoff og rene nyheter. For å hjelpe artikkelforfatterne har jeg laget noen retningslinjer. Se i høyre spalte på første side.

Jens Erik Nygård

Vannfugltelling i Drammensvassdraget 13.-15. januar 2004

Bjørn Harald Larsen og Kendt Myrmo

Tellingene viste en gledelig oppgang i sangsvanebestanden fra fjorårets bunnotering, mens knoppsvanebestanden fortsetter å avta. Andeartene opptrådte i høyere antall enn i januar 2003, men med unntak av toppand var tallene godt under gjennomsnittet for perioden 1990-2000. Kanadagås og sothøne var forholdsvis fåtallige, mens kuriositetene under årets telling var dvergdykker (Åmot), havørn (Drammen sentrum) og lappfiskand (Begna ved Bergsund). Isleggingen i vassdragene var betydelig mindre enn foregående vinter.

Overvåkningen av overvintrende vannfugl i Drammensvassdraget i nedre/østre Buskerud ble gjenopptatt i januar 2003 (Larsen m.fl. 2003b), først og fremst med formål å følge utviklingen i sangsvanebestanden i et av dens viktigste vinterområder i Norge. Overvåkningen pågikk årlig i perioden 1990 til 2000 (se bl.a. Larsen m.fl. 2000). Årets telling var således den andre i en ny femårs periode og ble støttet økonomisk av viltfondsmidler fra Fylkesmannen i Buskerud.

Tellingene ble gjennomført slik;

KMY: Randselva (13.01.), Storelva (13.01.), Begna i Hønefoss (13.01.) og Nordre Tyrifjorden (15.01.).

BHL: Begna (13.01.), vestsida av Tyrifjorden og Vikersund-området (13.01.), Bergsjø (13.01.), Drammenselva (15.01.) og Vestfosselva/Loselva (15.01.).

Dekningsgrad, vær- og isforhold.

Tellingene omfattet også i år Begna nedstrøms Sperillen, Randselva, Storelva, Tyrifjorden, Drammenselva, Vestfosselva og Loselva. De fleste elvestrekningene ble dekt tilnærmet 100 %, og enkelte strekninger ble også gått for å få gode tall på vannfuglene. For øvrig ble det telt fra gode utkikkspunkt både langs elvene og langs Tyrifjorden. Tellingene ble i år foretatt over 4 dager, men faren for dobbelttelling skulle være liten da områdene med mest fugl og nærliggende lokaliteter ble telt samme dag.

Førjulsvinteren 2003 var til dels svært mild og forholdsvis nedbørfattig. I jula kom det en kuldeperiode som varte et stykke ut i januar. Rett forut for tellingene ble det igjen mildvær med temperaturer omkring 0 grader – og gjenfrysingen av vassdragene var vel om lag som normalt for årstida da tellingene pågikk. Alle elvene var helt isfrie. Steinsfjorden frøs til rundt nyttårshelga, og under tellinga var Kroksundet og Storøysundet også islagt. Sælabonn og Nordfjorden var isfri, med unntak av Karlsrudtangen-reservatet. Nord for Vikersund var det is en kort strekning mellom Steintangen/Tangen og Drolsumtangen. Mellom Drolsumtangen og Fjellstangen var det is i buktene og et stykke ut fra land.

Samlet telleresultat

Samlet ble det registrert 2532 vannfugler fordelt på 15 arter (Tabell 1). Dette er nesten dobbelt så mye som under fjorårets telling, og like under gjennomsnittet for antall overvintrende vannfugler i samme område i perioden 1990-2000. Økningen fra januar 2003 skyldes først og fremst en mildere førjulsvinter, som gjorde at vassdragene i hovedsak var isfrie. Store, isfrie gruntvannsområder i Sælabonn og nord for Vikersund medførte også en nær fordobling av sangsvanebestanden i forhold til i fjor, mens isfrie forhold i nedre deler av Drammenselva førte til kraftig økning også i antallene av stokkand, toppand og kvinand. Knoppsvana derimot

går fortsatt tilbake, noe som nok skyldes en generell nedgang i hekkebestanden i regionen (inkludert Hadeland) (se Larsen m.fl. 2003a).

De mest tallrike artene var stokkand (692 ind.), sangsvane (526 ind.), kvinand (458), gråmåke (324 ind.) og knoppsvane (292 ind.). Som vanlig under milde vintre var det flest vannfugl i Drammenselva (1226 ind.) og Tyrifjorden (593 ind.). De viktigste enkeltlokalitetene for andefugler var strekningen Fjellstangen-Drolsumtangen (206 ind.), Sælabonn (182 ind.) og Vikersund (127 ind.) i Tyrifjorden, strekningene Gulskogen-Strømsøy (213 ind.), Steinberg-Mjøndalen (173 ind.) og Bergsjø (143 ind.) i Drammenselva og Langstøa i Begna (118 ind.).

Tabell 1. Resultater fra tellingene av vannfugl i nedre/østre Buskerud 13.-15.01.2004.

Art	Begna	Rands- elva	Stor- elva	Tyri- fjorden	Drammens- elva	Vestfoss- elva	Sum
Dvergdykker					2		2
Knoppsvane	7	8	2	85	90	41	233
Sangsvane	133	16	14	309	36	18	526
Kanadagås	1			19			20
Stokkand	34	43	65	84	409	57	692
Toppand		5	6	16	84	3	114
Kvinand	63	50	93	34	197	21	458
Lappfiskand	3						3
Laksand	22		6	30	73	1	132
Havørn					1		1
Sothøne				5			5
Fiskemåke				8	2		10
Gråmåke				1	323		324
Svartbak					3		3
Fossefall	1			2	6		9
Sum vannfugl	264	122	186	593	1226	141	2532

Begna

Så å si hele strekningen fra Sperillen til Hønefoss var isfri. Bare på strekningen Killingstrømmen til Bergsund og Hen til Hønefoss var det is på rolige partier. Sangsvaneantallet tok seg noe opp igjen i år, men har langt igjen til de beste årene på 1990-tallet. For de andre vannfuglartene er bare mindre endringer. Lappfiskanda ser ut til å mer eller mindre fast nedenfor Bergsund, der to hanner og en hunn ble observert 13.01. I februar 2002 holdt det seg en hann og to hunner samme sted.

Følgende forkortelser er benyttet i tabell 2-7: DV = dvergdykker, KN=knoppsvane, SA=sangsvane, KA=kanadagås, ST=stokkand, TO=toppand, KV=kvinand, LF = Lappfiskand, LA=laksand, HA = havørn, FI = fiskemåke, GR=gråmåke, SV = svartbak, SO=sothøne, FO=fossefall.

Tabell 2. Resultater fra tellingene i Begna 13.01.2004. - = ikke undersøkt.

Lok nr	Lokalitet	KN	SA	KA	ST	KV	LF	LA	FO	SUM
1	Høneren-Nes									-
2	Kongsstrømmen					42			1	43
3	Killingstrømmen			1						1
4	Killingstrømmen- Bergsund		9					3		12
5	Bergsund-Eriksplassen		5			1	3			9
6	Garntangen-Hallingby	3	7			1		3		14
7	Hallingby-Domningen		13		2	7		9		31
8	Langstøa	2	86		27	3				118
9	Pålerud-Hen		2							2
10	Hen-Follum		11		4	2		3		20
11	Mollvall				1	7		4		12
	Sum lok 1-11	5	133	1	34	63	3	22	1	262

Randselva

Randselva var som vanlig helt isfri, noe den kan være selv i ekstremt harde vintre. Dette er nok grunnen til at de fleste artene opptrådte i mindre antall enn i fjor. I en hard vinter tyr forholdsvis flere fugler til dette vassdraget, mens det i en mild vinter ikke får like stor betydning for overvintrende vannfugler. Kvinand og toppand økte imidlertid i antall, og Randselva er den eneste lokaliteten i nordre del av overvåkningsområdet med fast bestand av overvintrende toppand (som regel ved eller rett oppstrøms Viul). Fossefallbestanden i Randselva er i kraftig tilbakegang, i likhet med i mange vassdrag i Oppland (Jon Opheim pers. medd.).

Tabell 3. Resultater fra tellingene langs Randselva 13.-15.01.2004.

Lok nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	TO	KV	SUM
1	Aslakrud-Viul	2	2	9	5	16	34
2	Viul-Hvalsmoen	3	14			14	31
3	Hvalsmoen-Hønefoss	3		34		20	57
	Sum lok. 1-3	8	16	43	5	50	122

Storelva

Også Storelva var isfri under tellingene 13.01. De midtre delene av elva ble dårlig undersøkt. Antall kvinender økte betydelig fra fjorårets telling, men det fortsatt litt igjen til de gode årene først på 1990-tallet, da det ble registrert 200-250 kvinender i Storelva i januar.

Stokkandbestanden ved Hønefoss er stabil, mens det var overraskende med 6 toppender i samme området.

Tabell 4. Resultater av tellingene i Storelva 13.01.2004. * = mangelfullt undersøkt.

Lok. nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	TO	KV	LA	SUM
1	Hønefoss-Monsrud	2	10	55	6	26	1	100
2	Monsrud-Busund bru							*
3	Busund bru-Averøya		4	10		67	5	86
	Sum lok. 1-3	2	14	65	6	93	6	186

Tyrifjorden

Tyrifjorden var isfri med unntak av Kroksundet, Storøysundet og en kort strekning mellom Drolsumtangen og Steinsvika/Tangen nord for Vikersund. I tillegg var det i ut fra land innerst i Nordfjorden og Sælabonn, samt nord for Vikersund. I Steinsfjorden var det kun ei lita råk under brua ved Sundvollen. Med isfrie beiteområder i Sælabonn (både i Svendrudvika, Svarstadvika og Rytteraker-området) og i gruntvannsområdene mellom Fjellstangen og Drolsumtangen var det i vinter igjen store mengder med sangsvane i Tyrifjorden. Knoppsvana derimot gikk tilbake i antall fra i fjor, da en stor flokk hadde tilhold ved Vikersund hvor de ble matet.

I Sælabonn holdt det seg 19 kanadagjess og 5 sothøner (de eneste som ble observert under tellingene), mens det var noen få måker i Nordfjorden og ved Vikersund.

Kanadagjess.
Foto : Jens Erik
Nygård

Tabell 5. Resultater fra tellingene i Tyrifjorden 13.-15.01.2004. # = islagt, * mangelfullt undersøkt.

Lok- nr	Lokalitet	KN	SA	KA	ST	TO	KV	LA	SO	FI	GR	FO	SU M
1	Steinsfjorden												#
2	Kroksundet	3			3								6
3	Storøysundet												#
4	Sælabonn	23	114	19	1	10	3	7	5				182
5	Bønsnes- Gomnes												*
6	Onsakervika- Averøya						1						1
7	Nordfjorden	5	17								1		23
8	Veholt-Tyristrand	2					7	2					11
9	Nakkerudtangen- Fjellstangen	8	14				2	3					27
10	Fjellstangen- Drolsumtangen	22	152		27		5						206
11	Drolsumtangen- Natveit												#
12	Vikersund	22	12		53	6	16	18		8		2	137
	Sum lok. 1-12	85	309	19	84	16	34	30	5	8	1	2	593

Drammenselva

Tabell 6. Resultater fra tellingene langs Drammenselva 13.-15.01.2004. * = havørn observert Drammen sentrum 11.01.

Lok nr	Lokalitet	DV	KN	SA	ST	TO	KV	LA	HA	FI	GR	SV	FO	SUM
1	Bergsjø		44	7	5	24	46	18		2	20			165
2	Katfoss - Sporpind		2	8			18						2	30
3	Åmot	2	4		48	10	7							71
4	Skotselv		17	1	13		33	1						65
5	Hellefoss- Hokksund				6		7	1			1		4	19
6	Hokksund-Horgen		2	14			9	7						32
7	Steinberg-Mjøndalen		13	5	116	15	19	5			2	2		177
8	Mjøndalen-Daler		3	1	40		5	1						50

9	Daler-Gulskogen	5	38	19	28	9			118					217
10	Gulskogen-Strømsøy		143	16	25	29	1*		170	1				385
11	Strømsøy								12					13
	Sum lok 1-11	2	90	36	409	84	197	73	1	2	323	3	6	1226

Hele Drammenselva var isfri under tellingene, og det medførte en betydelig økning i vannfugltallene i forhold til fjorårets rekordlave noteringer (da det bare var åpent i tilknytning til elvekraftverkene). Mest positivt slo den milde førjulsvinteren ut på endene og gråmåke, mens svanene også i år var forholdsvis fåtallige; med knoppsvane i Bergsjø som et unntak. To dvergdykkere ved Åmot også denne vinteren – en fugl ovenfor og en nedenfor brua ved jernbanestasjonen (begge sammen med toppender).

Vestfosselva/Loselva

Hele vassdraget var isfritt fra utløpet av Fiskumvannet i år, men i Vestfosselva ga dette ikke seg utslag i økte vannfuglbestander. Dette har sammenheng med at Vestfosselva selv i ekstremt harde vintrer blir holdt åpen av elvekraftverket ved Vestfossen og da tiltrekker seg store mengder vannfugl fra omkringliggende vassdrag som fryser til (hovedsakelig Drammenselva). Men det var også i år bra med knoppsvane og stokkand i Vestfosselva, og en liten toppandflokk ved utosen fra Fiskumvannet.

Tabell 7. Resultater av tellingene i Vestfosselva 15.01.2004.

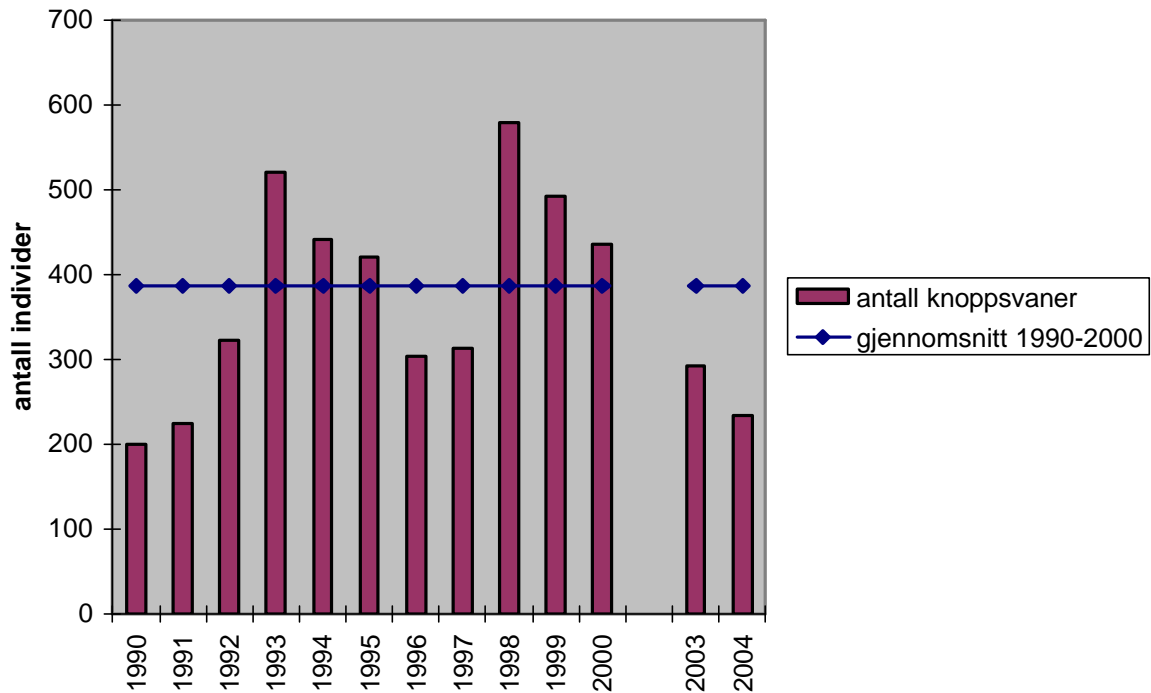
Lok nr.	Lokalitet	KN	SA	ST	TO	KV	LA	SUM
1	Fiskumvannet-Vestfossen	13	13	13	3	10		52
2	Vestfossen-Haug	19		4		8	1	32
3	Haug-Hokksund	9		32		3		44
4	Loselva		5	8				13
	Sum lok. 1-4	41	18	57	3	21	1	141

Dvergdykker

Årets to fugler ble begge sett ved Åmot i Drammenselva; en på hver sida av brua ved jernbanestasjonen sammen med toppender.

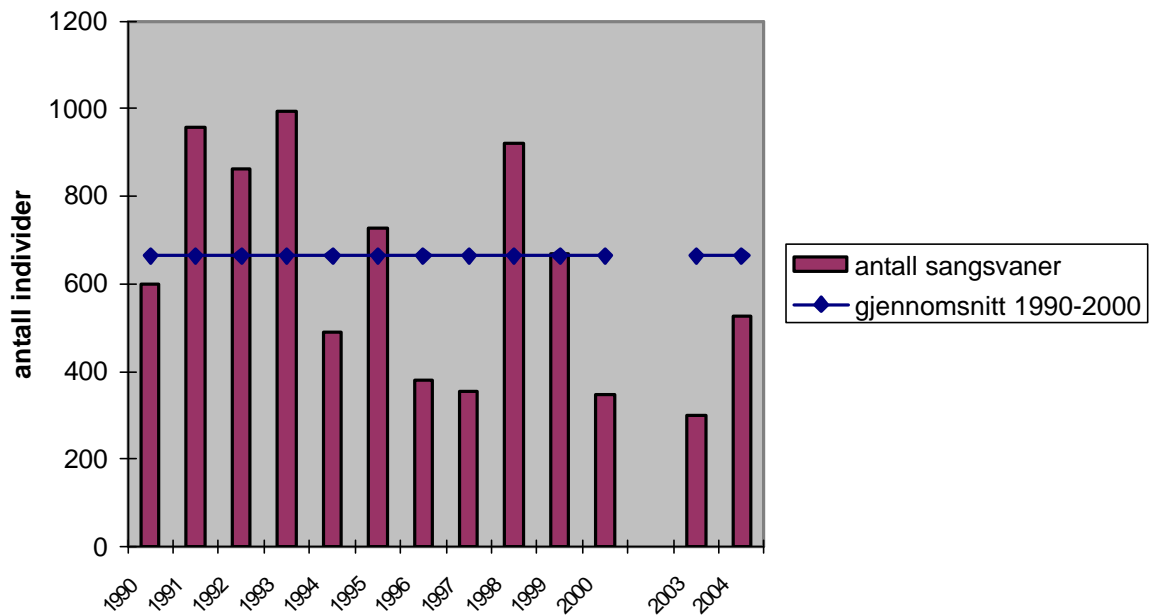
Knoppsvane

Nedgangen i bestanden av overvintrende knoppsvaner fortsetter, i likhet med høstbestanden i Nordre Tyrifjorden. Fuglene lå mer spredt i år, og ingen lokaliteter hadde mer enn 50 fugler. Flest ble notert på Bergsjø (44 ind), mens det lå omkring 20 fugler i Sælabonn, mellom Fjellstangen og Drolsumtangen, ved Vikersund, ved Skotselv og i Vestfosselva mellom Haug og Vestfossen.

Figur 1. Antall registrerte knoppsvaner under midtvintertellingene av vannfugl i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2004, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-2000.

Sangsvane

Figur 2. Antall registrerte sangsvaner under midtvintertellingene av vannfugl i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2004, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-2000.

En mild førjulsvinter ga tett ved en fordobling av antall sangsvaner fra fjorårets bunnotering – men fortsatt ligger bestanden godt under det den gjorde i vintrer med tilsvarende lite islegging som i år på 1990-tallet (for eksempel 1990/91, 1994/95 og 1998/99). Fortsatt finnes ikke oppdaterte bestandsoverslag på den vestpalearktiske vinterbestanden etter 1994/95, men trolig har bestanden gått noe tilbake etter mer ”normale” vintrer de siste årene.

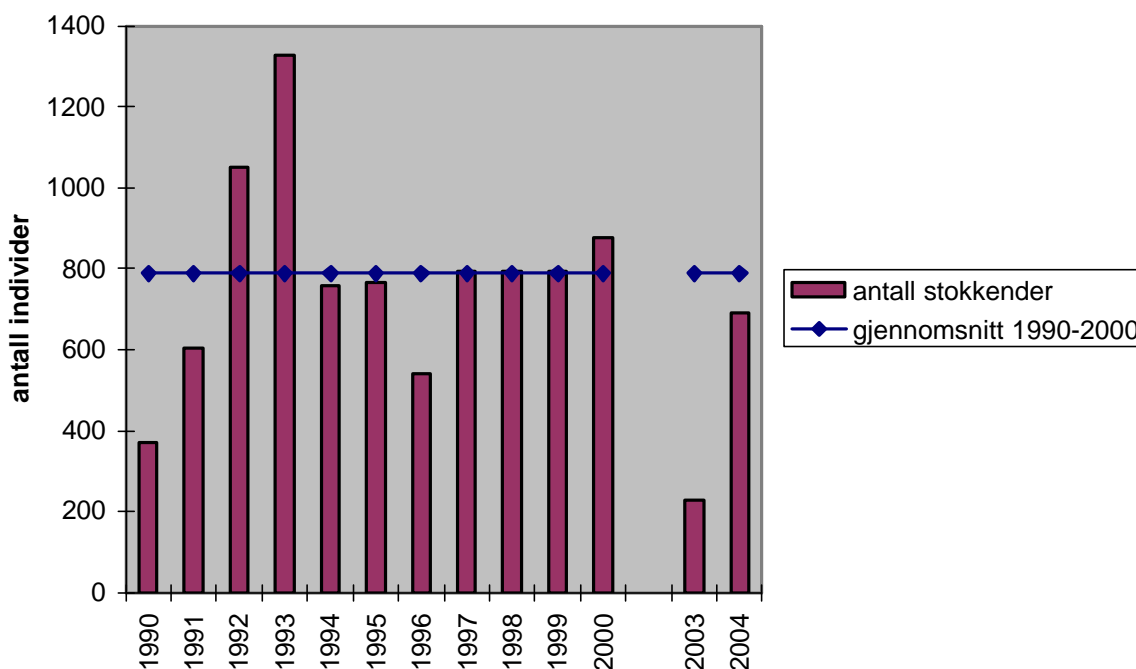
I vinter ble det registrert flest sangsvaner mellom Fjellstangen og Drolsumtangen (152 ind.), i Sælabonn (114 ind.) og på Langstøa i Begna (86 ind.). Mindre konsentrasjoner ble funnet i sentrale deler av Begna, i Nordfjorden, ved Nakkerud og Vikersund, samt mellom ved Horgen i Drammenselva.

Kanadagås

Selv etter en såpass mild førjulsvinter var det lite kanadagås å finne i Drammensvassdraget. Arten ble registrert på to lokaliteter; 19 ind. i Sælabonn 15.01. og 1 ind. ovenfor Killingstrømmen i Begna 13.01. På 1990-tallet kunne vinterbestanden komme opp i 100-200 fugler i en mild vinter.

Stokkand

Lite islegging førte til en kraftig økning i stokkandbestanden, og men fortsatt ligger bestanden noe under "normalnivået" fra 1990-tallet. De største stokkandflokkene ble registrert i nedre deler av Drammenselva, der de trolig mates i utstrakt grad. Flest fugler ble telt nedenfor Gulskogenbrua (143 ind.) og ved Mjøndalen (156 ind.) – men også ved Åmot, Drammen Camping, Vikersund og i Storelva og Randselva ved Hønefoss ble det observert omkring 50 stokkender.

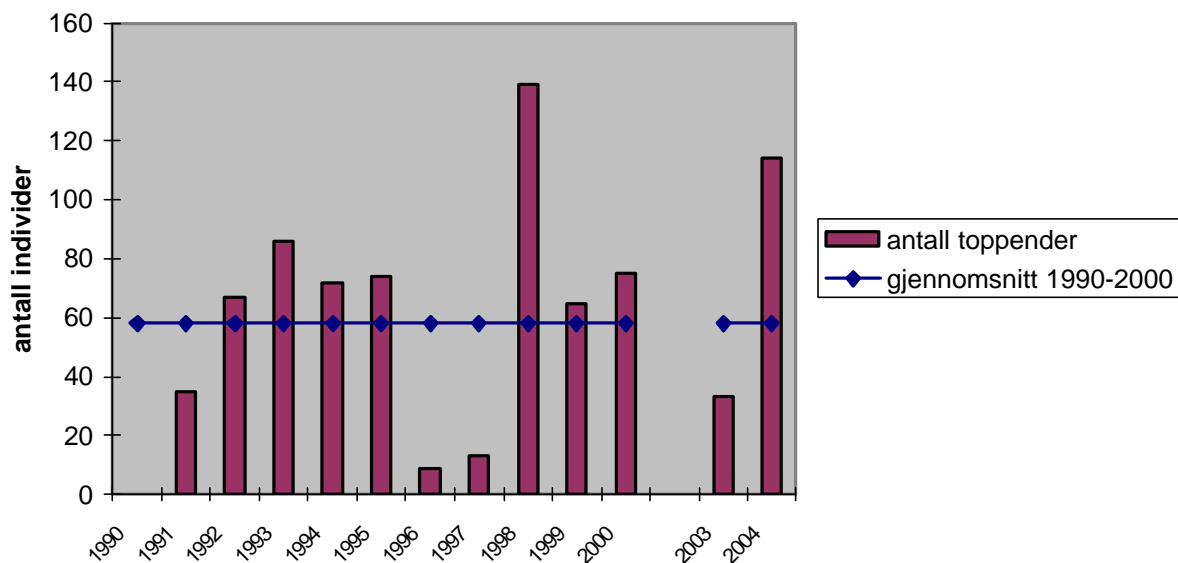

Figur 3. Antall registrerte stokkender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2004, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-2000.

Toppand

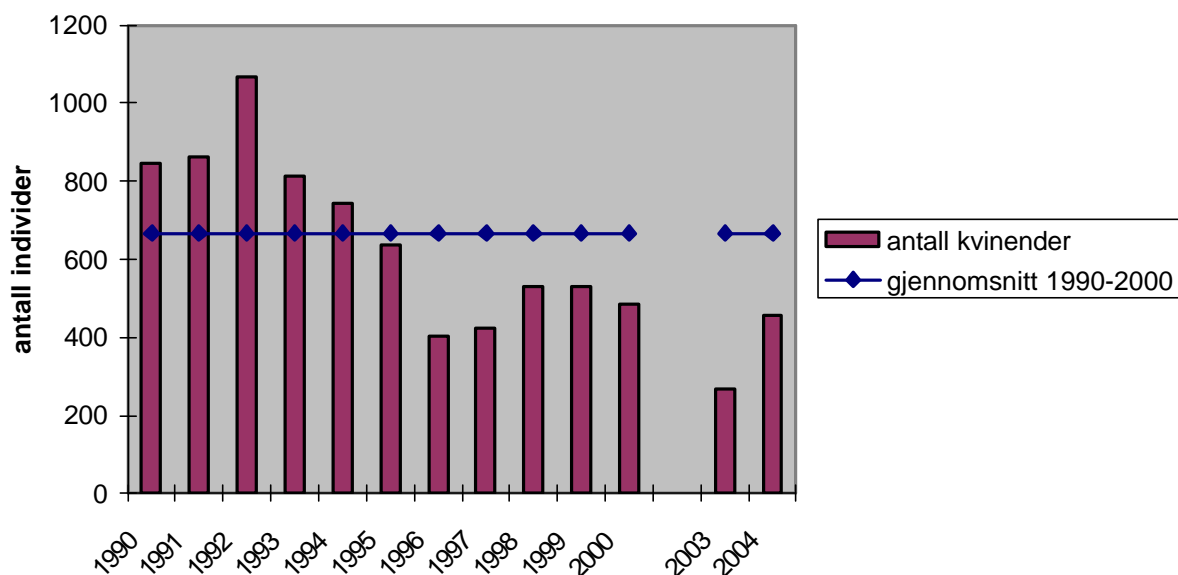
Toppanda har etter hvert fått godt rotfeste som vinterfugl i vassdragene i Buskerud, og vi må tilbake til vinteren 1997/98 for å finne et høyere antall enn årets 114 individer – for øvrig det nest høyeste antallet siden tellingene startet i januar 1990. Fuglene lå mer spredt enn de gjorde på 1990-tallet – da toppendene gjerne var konsentrert ved Vikersund og på Bergsjø. Nå lå det småflokker nedetter Drammenselva hele veien fra Mjøndalen til Drammen sentrum (til sammen 50 ind.), mens det lå 15 ind. ved Åmot og 24 ind. på Bergsjø. I Tyrifjorden ble det observert 6

ind. ved Vikersund og 10 ind. i Sælabonn. De siste toppendene ble registrert i Randselva nord for Viul (5 ind.), i Storelva ved Hønefoss (6 ind.) og i Vestfosselva sør for Vestfossen (3 ind.).

Figur 4. Antall registrerte toppender under midtvintertellingene av vannfugl i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2004, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-2000.

Kvinand

Figur 5. Antall registrerte kvinender under midtvintertellingene av vannfugl i Nedre/Østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2004, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-2000. I alt 458 kvinender er et solid hopp fra fjorårets bunnotering, og bestanden ligger nå på samme nivå som på slutten av forrige overvåkingsperiode – men langt under de beste årene på begynnelsen av 1990-tallet (Figur 5). De beste kvinandlokalitetene var som vanlig Kongsstrømmen ved utosen av Sperillen (42 ind.), Storelva mellom Juveren og Tyrifjorden (67 ind.), Bergsjø (46 ind.) og Skotselva (33 ind.). Elvestrekninger som kan ha mye kvinender i

harde vintre hadde nå bare noen få fugler – slik som Katfoss-Sporpind og Hokksund-Horgen i Drammenselva og Vestfossen-Haug i Vestfosselva (se for eksempel Larsen m.fl. 2003).

Lappfiskand

Lappfiskanda er observert 6 av 13 vintre med overvåkning av overvintrende vannfugl i Drammensvassdraget (se Tabell 8). Årets 3 fugler lå sammen i Begna nedenfor Bergsund (2 hanner og 1 hunn). Dette har også tidligere vært en god lokalitet for arten, bl.a. ble det sett 1 hann og 2 hunner her 26.02.2002 (egne upubl. data).

Laksand

Årets resultat for laksand er svært nær gjennomsnittet for forrige overvåkningsperiode. Arten har sine viktigste lokaliteter i Drammenselva, særlig de nedre delene (29 ind. på strekningen Gulskogen-Strømsøy) og Bergsjø (18 ind.).

Havørn

Denne arten ble ikke observert i telleperioden, men ett individ ble innmeldt til mailinglista FuBu fra Drammen 11.01.2004 av Jarl Fr. Erichsen. Fuglen fløy fra Åskollen inn mot Drammen sentrum.

Sothøne

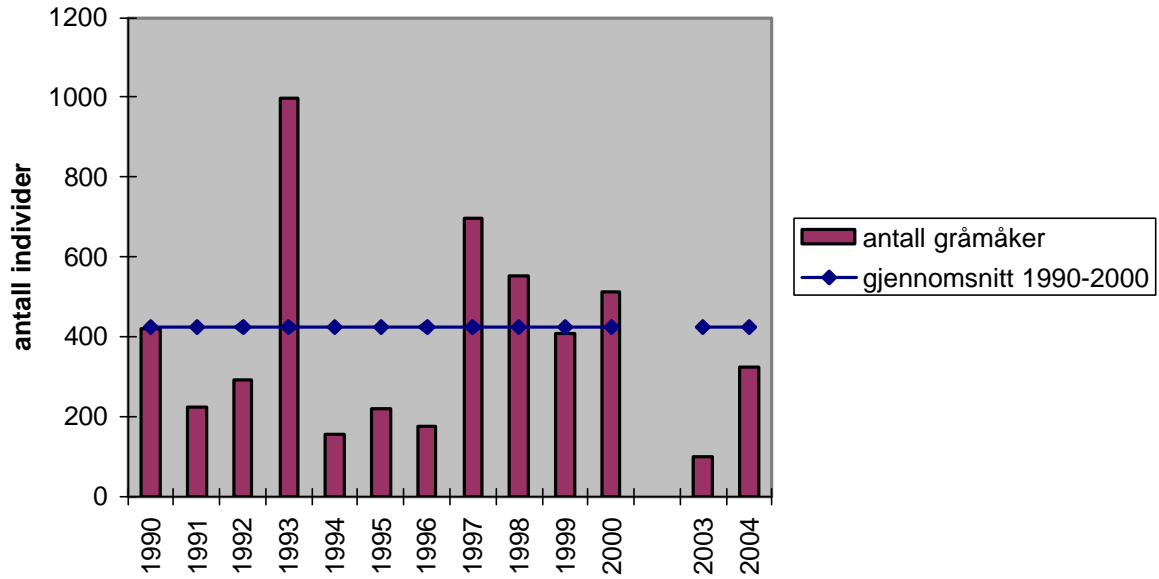
I milde vintre på slutten 1990-tallet kunne det ligge (i denne målestokk) store flokker med sothøne i Nordfjorden, Sælabonn, ved Vikersund, på Bergsjø eller i nedre deler av Drammenselva (se Tabell 8), men i år var 5 sothøner i Sælabonn eneste observasjon til tross gunstige isforhold på alle disse lokalitetene. Høstbestanden i Steinsfjorden bare fortsetter å øke, og på det meste ble det observert 180 ind. (18.11.) i 2003. Så seint som 28.12.2003 lå det 38 ind. i Steinsvika, men i løpet av drøye to uker hadde altså de aller fleste av disse trukket vekk fra vassdraget.

Fiskemåke

I år ble det observert 8 fiskemåker ved Vikersund og 2 på Bergsjø, noe som er temmelig normalt med hensyn både til antall og tilholdssteder.

Gråmåke

Når de nedre delene av Drammenselva er isfri til ut i januar slik under årets telling, opptrer gråmåke i forholdsvis store antall. Fuglene pendler mellom Drammensfjorden, elva og avfallsplassene (Mile og Åmot) langs elva. Årets resultat ligger like under gjennomsnittet for perioden 1990-2000 (Fugur 6).

Figur 6. Antall registrerte gråmåker under midtvintertellingene av vannfugl i nedre/østre Buskerud i perioden 1990-2000 og 2003-2004, sammenholdt med gjennomsnittet for perioden 1990-2000.

Svartbak

Tre voksne fugler ble sett langs nedre del av Drammenselva i gråmåkeflokker.

Fossekall

Kun 9 fossekaller er det dårligste resultatet under disse tellingene, og dette føyer seg dessverre pent inn i mønsteret som viser en klar nedgang i vinterbestanden av fossekall på Indre Østlandet (Jon Opheim pers. medd.).

Tabell 8. Samlet tellerresultat for januar tellingene av vannfugl i Nedre/Østre Buskerud i perioden 1990-2000 og i 2003-2004.

Art	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2003	2004
Dvergdykker	1	6	4	5	1	5	3	4	3	8	1	1	2
Toppdykker	1												
Gråstrupedykker									1				
Storskarv											1		
Gråhegre			3	4						1			
Knoppsvane	200	224	323	521	440	420	303	313	578	492	436	292	233
Dvergsvane			1										
Sangsvane	600	958	863	994	492	727	380	354	920	669	349	302	526
Kortnebbgås									1				
Grågås			3	1									
Kanadagås	68	88	146	166	10	47	2	1	109	7	11	1	20
Brunnakke		1							1	1			
Snadderand						1							
Krikkand			2										
Stokkand	372	602	104	132	760	766	540	792	793	793	875	228	692

Art	199 0	199 1	199 2	199 3	199 4	199 5	199 6	199 7	199 8	199 9	200 0	200 3	200 4
			9	9									
Stjertand									1		1		
Taffeland			1	1					1	2	1		
Toppand		35	67	86	72	74	9	13	139	65	75	33	114
Bergand				2					1				
Havelle						1							
Kvinand	844	862	1069	813	744	636	404	425	529	531	487	270	458
Lappfiskand		1	1						4	2	3		3
Siland	3				1		1	1	1	1			
Laksand	105	127	154	121	99	118	126	102	184	140	120	82	132
Havørn													1
Vannrikse									1				
Sothøne		2	2	8	3	3			25	18	35	3	5
Hettemåke									1				
Fiskemåke	4	20	6	38	26	7		1	10	12	20		10
Gråmåke	420	225	291	998	155	219	174	697	551	407	511	100	324
Grønlandsmåke										1			
Svartbak	5	2	2	29	7	15	3	18	28	28	23		3
Krykkje												1	
Lomvi												4	
Isfugl							1						
Fossefall	(15)	65	32	44	72	54	55	73	27	112	46	36	9
Sum vannfugl	263 8	321 0	401 9	514 0	288 2	309 3	201 6	276 6	390 9	329 1	299 5	135 3	253 2

Litteratur

- Larsen, B. H., Brandt, M., Myrmo, K. & Ree, V. 2003a. Overvåkning av hekkende vannfugl i Steinsfjorden og nordre del av Tyrifjorden i 2003. *Fugler og natur i Buskerud. Rapport nr 1-2003 Årgang 10*. Norsk Ornitologisk Forening, avd Buskerud. 14 s.
- Larsen, B. H., Myrmo, K. & Ree, V. 2003b. Vannfugltelling i Drammensvassdraget 8.-9. januar 2003. *Buskskvetten* 19: 36-44.
- Larsen, B. H., Hals, J. L. & Myrmo, K. 2000. Vannfugltelling i nedre Buskerud 15.-18. januar 2000. *Buskskvetten* 16: 40-48.

NOF avd. BUSKERUD

REFERAT FRA ÅRSMØTET 27. mars 2004

Dag og dato : Lørdag 27. mars 2004 kl. 14.00

Sted : Veiavangen Ungdomsskole, Mjøndalen , 5 personer møtte

1. Godkjenning av årsmøteinnkalling og dagsorden.

Godkjent uten anmerkninger.

2. Valg av dirigent, referent og tellekorps på 2 personer.

Leder Egil Mikalsen ble dirigent, Terje Bakken ble referent og Anders Hals og Steinar Stueflotten ble valgt til tellekorps.

3. Årsberetning for NOF avd. Buskerud.

Leder Egil Mikalsen leste årsberetningen. Godkjent uten anmerkninger.

4. Årsberetning for NOF avd. Buskeruds prosjekter.

Steinar Stueflotten gjennomgikk:

Vinteratlas: Boka er i produksjon, men forsinket. Utgis høsten/jul 2004.

Hekkefugltaksering: 10 år i år. Prosjektet går uendelig med rapport hvert år.

Nattravn: Går sin gang. År 2004 er siste året.

Lindum: Prosjekt som NOF Drammen har på fyllplassen.

Buskerudfuglen: For 2003 tyrkerdue. Noe forflytning innen fylket de senere år.

5. Regnskap.

Kasserer Terje Bakken gjennomgikk regnskapet. Godkjent. **Lokallagene må nå betale inn kontingenten for 2003.**

6. Valg.

Alle i styret ble gjenvalgt for 1 år.

Leder: Egil Mikalsen – Nestleder: Tonny Andersen – Kasserer: Terje Bakken – styremedlem: Torkild Svorkmo Lundberg – styremedlem: Jan Mjåland.

Revisor: Per Øystein Klunderud, valgkomite: 1 fra hvert lokallag.

Webansvarlig: Jens Erik Nygård.

Fra og med 27/3-2004 er leder Egil Mikalsen NOF avd. Buskeruds landsstyrerepresentant. Han erstatter Torkild Svorkmo Lundberg.

7. Fastsettelse av kontingent for 2004.

Kontingenten for 2004 ble fastsatt til kr. 25,- pr. medlem i lokallaget pr. 1/10 s.å.

8. Innkomne forslag.

Anders Hals orienterte om hans ”innkomne sak”, men det ble ingen debatt da motpart ikke møtte på årsmøtet. Det var bred enighet om at ” Personlig stiledde brev skal IKKE tas opp til behandling i NOF avd. Buskerud”.

9. Arbeidsplan for 2004-2005.

Sansynligvis deltagelse på Eplefestivalen i Lier høsten 2004.

10. Eventuelt.

Forslag til punkt på sakslista for NOF avd. Buskeruds årsmøte i 2005:

Sanering av lokallag.

Buskskvetten er nå nedlagt. Grunnen er anstrengt økonomi og mangel på redaktør.

Jens Erik Nygård får fullmakt til å oppdatere NOF avd. Buskerud på Internett.

Adresse NOF avd. Buskeruds hjemmesider: <http://home.no.net/nofbu>

Fugler på 1700-tallets Eiker.

Av Jens Erik Nygård

I 1978 hentet jeg ut en fugleliste fra Lier, fra boka *Physisk Oeconomisk Beskrivelse over Lier Prestegield*, skrevet av presten Essendrop og publiserte den i *Buskskvetten*. Nå har jeg gjort det samme med Hans Strøm sin ”*Physisk-Oeconomisk Beskrivelse over Eger Præstegield*” Originalen kom ut i 1784, mens den ble trykket opp igjen i 1980.

Begge disse bøkene er trykket opp igjen med sin originale gotiske skrifttype og de er skrevet i en gammelmodig stil, derfor er de litt tungt tilgjengelige i sin originale form. Gjennom mitt arbeid med slektsgransking har jeg lært meg litt om gotiske bokstaver, dermed har jeg kunnet gjøre en ”oversettelse” til rene latinske bokstaver. Jeg har valgt å beholde den gammelmodige stilen

Det er spennende å se hvilken innflytelse Linné hadde på sin nære ettertid. Det er klart at Hans Strøm forsøker å følge de retningslinjer som Linné satte opp for beskrivelse av arter. Dagens ornitologer vil vel si at helheten forsvinner i detaljene. Teksten nedenfor er iallfall en utfordring for alle, kanskje LRSK kan gjøre en jobb her? Jeg har satt i firkantklammer mine tolkninger av de fuglenavn som trenger en nærmere forklaring. Det har tross alt skjedd tildels store endringer i de latinske navnene de siste drøye 200 åra.

Kapittel 10. Om fugle

Foruden de sedvanlige Ørne, indfandt sig her om høsten 1780 et slags, som tilforn havde været ubekjendte, nemlig Slagørnen, Skior-Vengen, hvilken jeg ved eftersyn befandt fuldkommen overensstemmende med dens beskrivelse i *Norske Selskabs skrift*. 4. Bind. Efter B. Gunneri Anmerkning i *Leems Lap. beskrivelse* skal den meste ligne *Falco fulvus* [kongeørn] og *canadensis* [kongeørn], dog helst den første, skjønt de begge efter Brissons mening skal være ett species.

1779, da jeg reiste fra Søndmør, indfandt sig der et slags falke, som man kaldte dem, hvilke jeg ved denne leilighet vil beskrive. De vare baade større og mindre, som dog neppe var andet end en forskjell i alderen. De store var av størrelse, som ravne, oventil mørke eller mørkegraa med rødbrune kanter omkring fjærene, hvorimod fjærene på halsen vare rustfarvede og i midten sorte, dels sorte og rustfarvede på siderne. Hovedets fjære ligeledes, halsen forpaa, samt brystet og bugen lysere rustfargede, men lange, vidt fra hinanden stående og smale sorte strimer på langs. Slagfjærene oventil mørke og noget sortflammede, de av anden orden tillige noget hvidplettede i forreste kant. Dækkefjærene havde hvide spidser, som gjorde en hvid og smal tværlinje. På undre side vare vingerne hvide og tegnede med 5 a 6 mørke tværlinier, alleneste den forreste del var lys rustfarvet og sortpletet., næsten som brystet og bugen. Stiertfjærene havde 4 a 5 graa og sorte tværlinier vekselvis med hvide spidser, og neden under ligeledes, men lysere. Nebbet tilligemed forhinden sort, hvorpaa intet gult kunde fornemmes, benene gule, bagtil nøgne, men fortil lodne, eller sokkede, dog

strakte sig sokkene ikke gandske ned til tærne, som var sorte. De smaa differerede der, at de paa brystet og bugen vare hvide og plettede, dog saaes nogen rustfarve paa laarene og det forreste av vingernes under side. Den mærkeligste forskjell bestod deri, anden 3, 4 og 5 Slagfjær forfra, vare stærkt emarginerede udgravede i forreste kant, men hos de store ikkun den 3die. De sorte tværstrimer paa stiertfjærene vare hos nogle kiendelig kantede med hvide linier, men hos andre ikke. Deres tal var hos begge 12. Begge oppholdt sig paa Søndmør vinteren og vaaren igjennem, og ødelagte en mængde fugle-vildt av ryper og orrefugle.

Hønse-høgen (*Falco aeruginosus*) har jeg seet midt om vinteren fare lige igiennem et vindue for at forfølge andre fugle. Ei alene krager, men huus-svalen og Liin-erlen sees her at forfølge høgen, den første med stærkt skriig, den anden med idelig sang, hvoraf man kan vide, at høgen er i nærværelsen, hvilket jeg ikke vet at have seet eller hørt Nordenfields. Spurve høgen skal her være seet at pille kaal-madiker i haverne, hviket dog andre paastaaede at være Giøgen. Midt på sommeren 1783 blev her fanget en liden høg-art, som jeg her vil beskrive. Den havd et maadelig langt og tykt nebb, hvis overkiæbe krummede sig med en liden hvass spidse over underkiæben, tungen var spydaktig, svælget og munden sinoberrødt og mundvigerne ligeledes, næseborene runde og noget utstaaende, som tubi, øinene blaa og øielaaget som en hvid ring, nebbet og nebbhinden der var kun lidet kiendelig, mørk, dog den undre kiæbe gulagtig. Paa hovedet sadde endel hvide fjær, ellers var den overalt mørkegraa med lyse kanter omkring fjærene, der gjorde ligesom tværlijer, endel brune tværstrimer saaes og mest på vingerne, alle slagfjærene hvide i spidsen og begge kanter brunplettede, dog vare pletterne på den indre kant halv hvide og halv brune, Ryggen ned til stjerten lysegraa med lyse kanter om fjærene. Stjerten bagtil avrundet med 10 fjære, alle hvide i spidsen og spittede med hvide pletter i 4 eller flere rader paa tverr., bugen hvid og lidt rustfarvet, med graa tværstrimer. Fødderne gule og sokkede ned til tærne, som alle vare adskilte uten mellemhinde. Den havde sine fuldkomne fjære, men var dog kun en unge og synes mest at ligne *Falco palumbarius* [hønsehauk].

Af katugler har jeg kun betragtet *Strix aluco*, som er kiendelig deraf, at dens 3 forreste slagfjære ere indskaarne som en sav i ydre kant. At man saa ofte skyder og dreper katuglen synes ubilligt, da den stærkt muser, som katten, og renses huset, især laderne for utøi. *Strix passerina* der ei er større end en trost, sees her undertiden, men skielden.

Paa krager, kajer, skovskader (*Corvus glandarius*) [nøtteskrike], nødeskrigere (*Cariacatactes*) [nøttekråke] er ingen mangel. Den sidste er bekient deraf at den gjemmer nødder titil forraad i jorden, hvilke skal være of beste slags, efter deres vitnesbyrd, som have fundet dem. Den fanges ofte i snarer med kramsfugle.

Om skaden, skiæren, er mg av øiensynlige vidner berettet at en flokk av dem engang sad paa et hustak med stærkt skriig, og ligesom for at holde raad, at een av dem siden skilte sig fra de andre, og satte sig paa et andet tag nær derved, ganske stille og ligesom sorrigfuld. Neppe var dette skeet, førend de andre fløi efter og hakkede den indtil den døde.

Det navn Gjertrudsfugl, tilleges her visse hakkespetter, af hvilke her gives de samme som andensteds, nemlig de grønne [grønnspekk/gråspekk], de sorte og hvidspittede [flaggspekk], de sorte og røde paa hovedet [svartspekk], hvilke siste lett skilles fra de andre ved deres stærke ranglen når de pikke i træerne.

En giøg unge i en bogfinkes rede fandt hr. Prof. Thorstensen paa Kongsberg om sommeren 1782. Han med flere besøgte reden ofte, for at bese dens fremvekst, men tilsidst blev den

borte og saaes ikke mere. Linneus i sin Vestgota Resa s. 237 melder at han engang har seet en fugl lik en høg, som et par sedeserler [linerler] fulgte, ligesom de pleie følge Giøgen., og han henstiller til andres nærmere undersøgning, om ikke et slags smaa høge udklækkes i andre fugles rede, ligesom Giøgen, hvoraf den mening maaske kan være kommen, at Giøgen det andet aar blev til høg. Herved erindrer jeg hvad doct og stiftsprovst Hagerup i Tronhiem engang berettede mig, at han i den lille fugl *Motacilla acredulae* [?] rede, fandt en stor fugleunge, der tilvisse var ingen Giøg, som dog straks etter dødde, førend den fik sine fulde fiære. Naar Giøgen galer flyvende, spaaer man regn, hviket rigtig indtraf, da jeg engang lagde Mærke dertil.

Svaner, som ikke gjerne sees her uden i haarde vintre, blev dog bemærket i januarii 1783, da kulden just ikke var meget stræng. Storke ere endnu sjeldnere, dog har hr. Testman, der er en kiender av fugle, og i mange aar har oppholdt sig i Danmark engang seet dem her. Graagiæs, som her urigtig kaldes gaul, sees hvert aar i mai flyvende i store flokke nordad. Dens flugt er da artig at anse, formedelst sin kilagtige form, med spidsen foran, og indenfor den yderste rad sees mange mindre rader av flyvende giæs i samme orden. 1783 den 3die april saaes et slags sorte fugle, hvide under bugen, hvilke man i begyndelsen ansaae for graagaasen, da de fløi på samme maade, men befandtes siden at være et slags ubekiende søefugle, unden tvivl den rett gaul (*Anser bernicla*) [ringgås], hvorimod graagaasen ikke kom førend den 3. mai samme aar, som var kaarsmissedag og just den tid, sen sedvanlig pleier at komme.

Af ender sees især i Ekern- og Fiskumvande stokender (*Anas boschas*), krækender (*Anas cracca*), dukænder (*A. Querquedula*) [knekkand], orrer, sorte ender med en pukkel på nebbet, *Anas fera*, som ellers kaldes søe orre, hav orre, dog mærkes de ikke uden der er uveir i havet. Fiskeender, *Mergus merganser*, Fauna svec. *Serrator*, syfitem. Nat. It. O. *Fabricii*, dog i farven avviger saavel hannen som hunnen fra disse authorers beskrivelser.

Maage, graamaage kommer flyvende hid op saa ofte der er uveir i havet. Hegrer sees undertiden ved vandbreddene. Lommen lader ofte sin røst høre, hvoraf man pleier spaae om veirets beskaffenhet.

Af sneppearter gives her spover (*Scolopax phaeopus*) [småspove], som dog ere rare at see. En som her ble skudt, var sort paa nebbet og blaa paa fødderne, kroppen oventil mørk med brune spetter omkring fjærene, vingernes beskaffenhet ligeledes, men lysere, slagfjærene sorte med hvide spetter på indre kant, de øvrige hvidspettede paa begge kanter, den største eller forreste penn mest hvid. Ryggens nederste del hvid, halen selv hvid med brune tværlinjer, spetter som linier. For ved hvert øie sad en sort plet. Paa Søndmøre har jeg havt den effen af samme farve somdog ikke stemmer overens med Linnei beskrivelse. Horsegjøgen (*Scolopax gallinago*) [enkeltbekkasin] skal og være her, skjønt jeg ikke har set den, Gunnerus adskiller den fra Skoddefollen (*Tringa littorea*) [grønnstilk?], som mig og Nordenfjelds er tilbragt under dette navn. Se Søndm. Sub tit. Skoddefol. Rutten, Natrugen (*Scolopax rusticola*) [rugde] er her mangfoldig, og maae enten overvintre eller meget sildig flyve herfra, da jeg har havt en skudt midt i november. Bekkasin (*Tringa hypoleucos*) [strandsnipe] er her bekiendt nok. Uagtet dens splittede tær, har jeg dog Nordenfields set den svømme over smaa elve, ved hvis bredde den stedse gaar og piber om sommeren. Fjeldhjerpe (*Charadrius apricarius*) kaldes og heiloe, eller Agerloe, fordi den ofte indfinder sig i flokke paa agrene om vaaren.

Tødder, Orfugl, Ryper og hjerper falde her som andensteds.

Skovduen (*Columba oenas*) oppiller kornet paa agrene vaaren. At den maae æde leer, helst det der er salt, maae sluttes derav at den saa meget oppholder sig ved det salte leer i en liden dal ved hassel jernværk, som der kaldes Duedalen, see foran paragraf 5. Ringel-duen er rarere, og af farve graablaa med en hvid stribe paa hver side av halsen.

Trost (*Turdus pilaris*) [gråtrost] ligeledes en større art kaldet Fjeldtrost, blaanakker, som kommer ned til husene, naar den venter megen snee og kulde. Taltetrost, Maaltrost (*Turdus hiacus*), deraf ligeledes en artforandring, fuldkommen dobbelt saa stor. Farven er ens, undtagen at denne paa vingens undre side er hvid, hvor hin er rødbrun, alle slag og stjertfjærene have hvide kanter og spidser, som fattes hin. Fødderne ere gule, helst bagtil. Den er og mindre brun udenpaa vingerne, og de trekantede mørke pletter, den lille har baade paa brystet og bugen, har den store ikkun paa halsen.

De sangfugle som fanges her og sættes i buur, ere fornemmelig sisicher, stillitser, graairisk Gunneri *Fringilla flavirostra* [bergirisk?], ligeledes Lerker. For megen snee om vaaren sees sneefuglen, *Emberiza nivalis* [snøspurv], ligeledes *Fringilla linaria* [gråsisik], de Nordenfieldskes Sisserønnik.

Hertil kommer bogfinken, *Fingilla coelebs*, ligeledes *F. Trochilus* [?], som jeg ogsaa har seet her. At *Alauda campestris* [skjærpiplerke?] ogsaa sidder i træerne, har jeg observeret ved den anledning, at en kat lurede efter den i et tre, og sprang, da fuglen fløi bort lige hen i luften, hvor den greb den og faldt med den til jorden. *Motacilla phoenicurus*, kaldes her som andensteds rødstiært, blodfugl. *Fringilla montifringilla*, ligeledes *Montana*, *Loxia chloris* [grønnfink], *Motacilla hippolais* [?] & *rubecula* [rødstrupe?], ligeledes *Muscipula atricapilla* [svarthvit fluesnapper], som jeg har seet Nordenfields, gives vel ogsaa her, da man der gemmenlig kalder dem Fieldfugle, fordi de komme over fieldene fra Oplandene ned til Søkysten.

Svalernes flugt nær jorden eller vandet, betyder her som andensteds regn, fordi de smaa myg, som de fange, da holde sig nedrig i luften. Kirkesvalen, *Hirundo apus* [tårnseiler], som her kaldes Johannes svale, sees ofte at falde ned av kirketaarnet og slaae sig ihjel, som viser, at der svag i hovedet. Huussvalen, *H. Urbica* [taksvale], heder her Mariasvale. Digsvalen. *H. Riparia* [sandsvale], sees og nok af ved elven. Natteravnen, *Caprimulgus*, lader sig stedse see om sommerafterne, for at fange insekter især de smaa oldenborrer, *Scarabeus solstitialis*.

Rikser i Buskerud

Steinar Stueflotten, Damenga 19, 3032 Drammen, e-post: steinarstue@c2i.net

Riksefamilien omfatter fem arter i Buskerud, alle relativt fåtallige til sjeldne arter. Sivhøne og sothøne har hekket regelmessig i fylket de siste tiårene, mens vannrikse, myrrikse og åkerrikse opptrer mer sporadisk. Åkerrikse har tidligere hekket i fylket og er muligens på vei tilbake? Vannrikse og myrrikse er ennå ikke med sikkerhet påvist hekkende, men hekking er sannsynlig. Beskrivelsene er basert på den kunnskapen som LRSK i Buskerud for tiden har om disse artene.

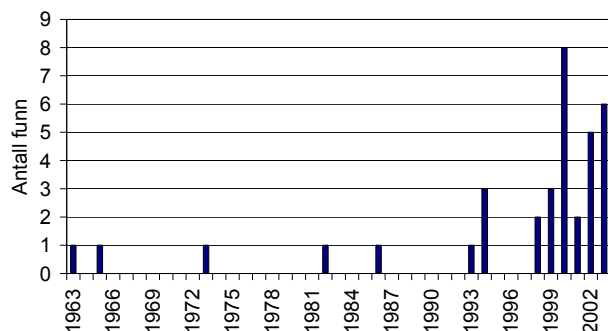
Vannrikse *Rallus aquaticus*

Vannriksa hekker i store deler av Eurasia nord til Sør-Fennoskandia og Sibir. I Norge hekker vannriksa spredt langs kysten fra Østfold og Oslofjordsområdet nord til Møre og Romsdal, men bare få konkrete hekkefunn er gjort. Den norske bestanden er anslått til 100-200 par.

Forekomst i Buskerud

Status: Relativt sjelden og sporadisk gjest, ikke årvisst før i seinere år. Sannsynlig hekkefugl.

Bestand/funn: Det er registrert 33 godkjente funn av 39 individer, pluss noen funn til som ikke er rapportert inn til LRSK. Første kjente funn av arten i Buskerud stammer fra Fiskumvannet, Øvre Eiker midt på 1960-tallet (A. Nævrå), men de aller fleste observasjoner er gjort etter 1992. Arten er observert årlig de siste seks årene (se figuren nedenfor). Rekordmange observasjoner ble gjort i 2000 (minst 8 funn av 11 individer).

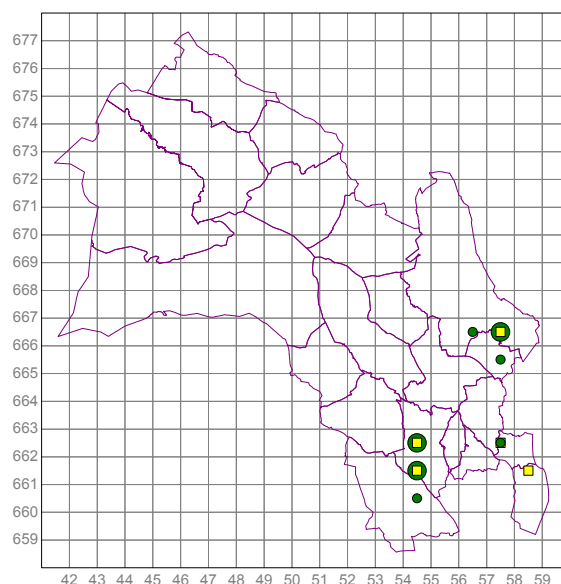

Antall funn per år av vannrikse.

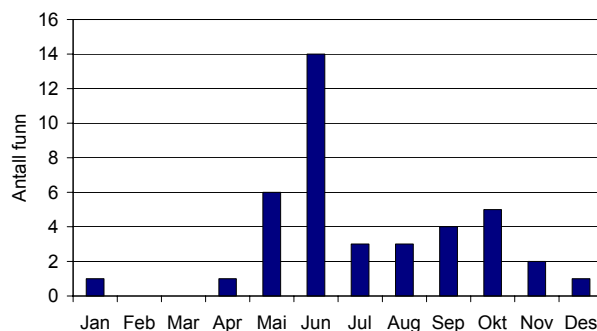
Vannriksa er en anonym og nattaktiv fugl som sjelden blir sett, men som avsløres på sine skarpe lydtringer. Alle funn er fra de nedre delene av fylket, og over halvparten stammer fra Fiskumvannet. Flere funn er også gjort i Nordre Tyrifjorden våtmarksystem, i Steinsfjorden, Hole og på Linnestranda, Lier. Ut over dette foreligger det kun enkeltfunn fra Øyen-Lågen, Kongsberg og Sætre, Hurum. De fleste observasjonene dreier seg om enkeltindivider, men 2 ind ble hørt i Svendsrudvika, Hole juni 1999, 3 ind

Fiskumvannet og 2 ind Øyen-Lågen sommeren 2000, 2 ind Steinsvika 06.06.02 og Fiskumvannet 29.05.03. Arten har tilhold i næringsrike våtmarker, både ved ferskvann og brakkvann (Linnestranda), spesielt der taker dominerer vegetasjonen.

Vannrikse

Kartet viser utbredelsen til vannrikse i Buskerud per 2003 (runde, mørke prikker angir Atlas-hekkekodene mulig og sannsynlig hekkende; firkantede, lyse prikker funn utenom hekketida; små prikker 1-5 funn, mellomstore 6-10 funn).

Sesongmessig fordeling av funn av vannrikse.

Trekk og overvintring: Trekkfugl som normalt ankommer i første halvdel av mai, tidligst Fiskumvannet 22.04.00, gjennomsnittlig ankomstdato 16.05. (6 år). Hyppigst observert fra ultimo mai og ut juni måned. Høsttrekket foregår i september-oktober. Noen vannrikser kan overvintre spredt langs norskekysten. Det er også gjort noen få vinterfunn i Buskerud: 1 ind Fiskumvannet 21.11.99, 1 ind Sætre 17.12.00 og muligens 1 ind Steinsvika 06.01.98.

Myrrikse *Porzana porzana*

Myrriksa hekker i Europa nord til Sør-Fennoskandia, og videre østover i Sentral-Asia til Altai. I Norge forekommer arten spredt og uregelmessig nord til Nordland, særlig i kyststrøk og på Sørøstlandet, hvor den sikker også hekker år om annet, selv om få konkrete funn er gjort. Den norske bestanden er anslått til 10-100 par.

Forekomst i Buskerud

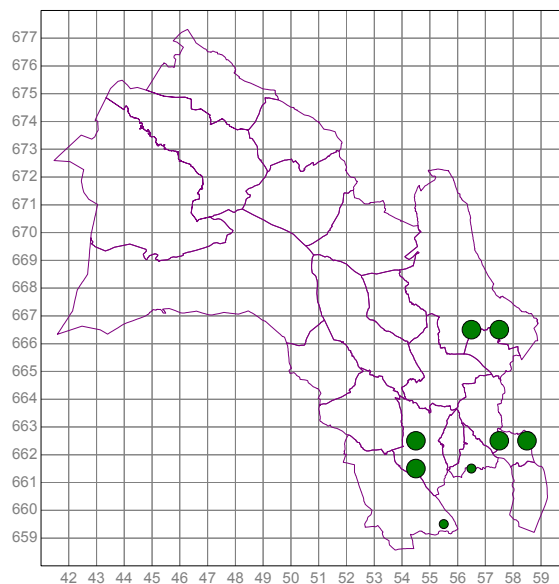
Status: Relativt sjelden og sporadisk gjest, ikke årviss. Sannsynlig hekkefugl.

Bestand/funn: Det er registrert 32 godkjente funn av 39 individer, pluss noen funn til som ikke er rapportert inn til LRSK. Første observasjon av arten ble gjort ved Fiskumvannet, Øvre Eiker i 1963 (Ø. Mobraåten). Arten er ikke årviss i fylket. De beste årene så langt har vært 1978 og 2002 med fire funn hver og 2003 med 5 funn. 2000 var et svært godt år for arten i Norge, men i Buskerud ble det bare gjort to funn av tre individer. Etter 2000 er myrriksa blitt observert årlig, noe som kan tyde på at den er blitt litt vanligere de siste årene.

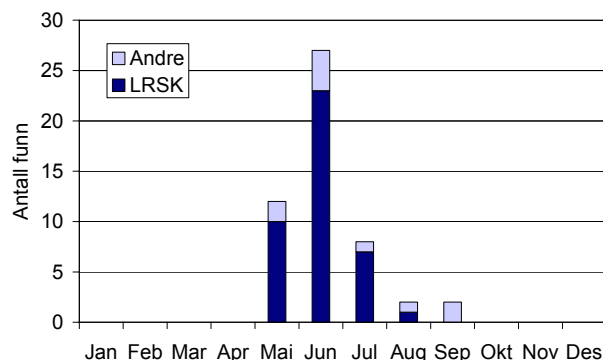
Myrriksa er som vannriksa, en nattaktiv fugl som lever i skjul. Den blir derfor sjelden sett, men i hekketida kan hannens karakteristiske og taktfaste *huitt-huitt* rop høres på lang avstand i nattemørket. Arten foretrekker næringsrike myrer, sumper og småtjern med tett starr- og snellevegetasjon framfor høy takrørvegetasjon.

Alle funn er gjort i de nedre delene av fylket, de fleste ved Fiskumvannet, samt i Steinsvika og Onsakervika, Hole og Juveren/Lamyra, Ringerike. Ut over dette foreligger det kun fire funn fra området ved Linnestranda, Lier (1977, 1978, 1982 og 2001), to på Nærnes, Røyken (1978 og 1979), ett i Svensedammen, Drammen (2000), ett ved Komnes, Kongsberg (2003), og ett ved Ask, Ringerike (2003). De fleste observasjonene gjelder enkeltindivider, men 3 ind ble hørt ved Fiskumvannet i 1963 og 2 ind samme sted i 1983, 2000 og 2003, også 2 ind i Sælabonn, Hole 09.06.89, Onsakervika, Hole juni-juli 2002 og Ask 08.07.03.

Myrrikse

Kartet viser utbredelsen til myrrikse i Buskerud per 2003 (Atlas-hekkekoder som for vannriksa).

Sesongmessig fordeling av funn av myrrikse.

Trekk og overvintring: Trekkfugl som ankommer i mai, tidligst Fiskumvannet 08.05.03 og Svensedammen, Drammen 09.05.00, gjennomsnittlig ankomstdato 23.05. (11 år). De fleste observasjoner er gjort i juni måned (ultimo mai – primo juli), seinest observert på Linnestranda 13.09.82. Arten er ikke med sikkerhet observert om vinteren i Buskerud, men arten kan overvintre i Norge enkelte år.

Åkerriksa *Crex crex*

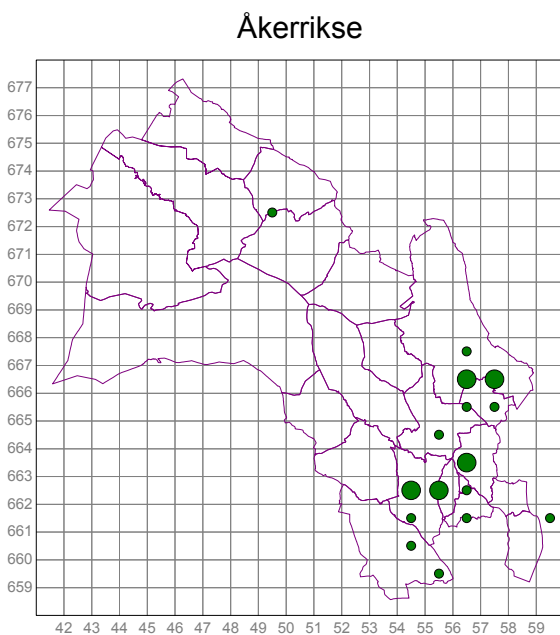
Åkerriksa forekommer sparsomt til lokalt vanlig i det meste av det sentrale Eurasia. Norge utgjør nordområdet for arten i Europa. Åkerriksa var fram til begynnelsen av forrige århundre en relativt vanlig hekkefugl i lavlandet i Sør-Norge nord til Helgeland. Arten har vært mer eller mindre fraværende fra Østlandet etter 1950, men antall observasjoner har

økt noe igjen i seinere år, og 2002 var et rekordår i så måte. I Atlas-prosjektet ble den norske bestanden anslått til mindre enn 100 par. Åkerriksa regnes som en direkte truet art i Norge.

Forekomst i Buskerud

Status: Relativt vanlig art for 100 år siden, men bare sjelden og sporadisk gjest i nyere tid, ikke årvisst før i seinere år. Sannsynlig hekkefugl.

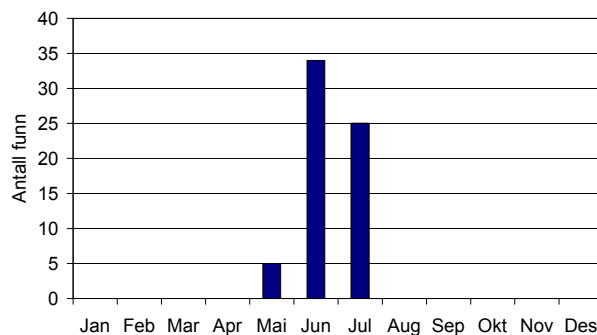
Bestand/funn: Det er registrert over 50 funn av åkerriksa i Buskerud etter 1960, av disse 17 funn av 28 individer bare i 2002. Arten er kjent for å kunne opptre invasionsartet i Nord-Europa, men en så stor invasjon som den i 2002, er ikke kjent fra Norge i nyere tid. Arten har vært årvisst i fylket f.o.m. 1998, før dette ble det bare gjort 1-3 funn år om annet. Også åkerriksa er nattaktiv og oppdages lettest når hannene høylytt krekser i vei i seine kvelds- og nattetimer fra territoriene sine ute i åker og eng.

Kartet viser utbredelsen til åkerriksa i Buskerud per 2003 (Atlas-hekketkoder som for vannriksa).

I Atlas-prosjektet (1975-1985) ble åkerriksa registrert i bare 4 ruter i Buskerud. Per 2003 er arten registrert i 16 ruter. Arten har m.a.o. økt i utbredelse og opptrådt årvisst siden 1998. Alle funn etter 1986 er med ett unntak gjort i nedre deler av Buskerud, de fleste i kommunene Øvre Eiker, Hole og Ringerike, men også med et par funn i Kongsberg, Drammen og Lier (tidligere også ett funn ved Storsand, Hurum 14.06.75 og Åmot, Modum 02.06.81). Sommeren 2002 ble det dessuten hørt 1 ind på Skaga i Gol (Stian Sannes). I 2003 ble det observert minst 5 forskjellige individer i Buskerud. Åkerriksa er sterkt knyttet til kulturmark og har tilhold i kornåkrer,

slåtteeenger og tilknyttet brakkmark. Selv om både par og stedfaste hanner er observert flere år (Atlas-kode C), er ikke arten med sikkerhet påvist hekkende i fylket i nyere tid.

Sesongmessig fordeling av funn av åkerriksa.

Trekk: Trekkfugl som ankommer i månedsskiftet mai/juni, tidligst Fiskumvannet, Øvre Eiker 22.05.02 og Nedre Hoen, Øvre Eiker 23.05.76, gjennomsnittlig ankomstdato 27.05. (7 år). Åkerriksa kan normalt høres krekse fram til medio juli. Arten er ikke observert seinere enn ultimo juli i Buskerud (seinest på Hals, Øvre Eiker 29.07.94), men forekommer sikkert også utover i august. Arten forlater landet i september.

Sivhøne Gallinula chloropus

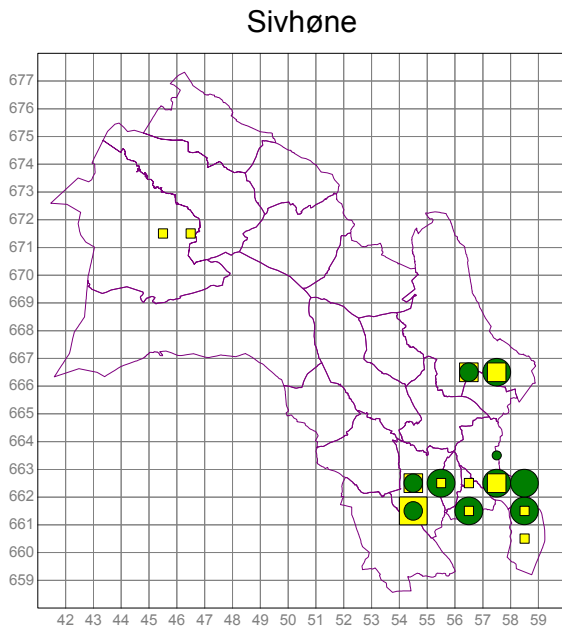
Sivhøna forekommer spredt i alle verdensdeler, hovedsaklig i tempererte strøk. Arten har en begrenset utbredelse i Norge med tyngdepunkt i Oslofjordsområdet og på Jæren, men hekker spredt langs kysten nord til Trondheimsfjorden og i innlandet på Østlandet. Den norske bestanden er estimert til 500-2000 par.

Forekomst i Buskerud

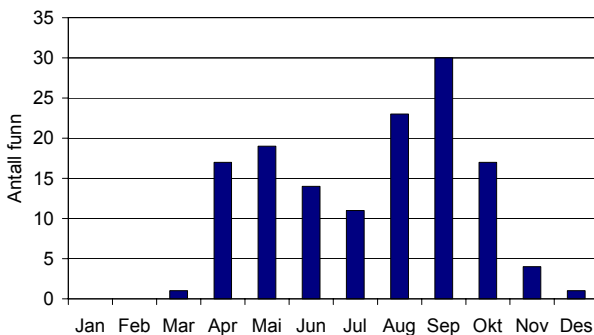
Status: Fåtallig men regelmessig hekkefugl i nedre deler av Buskerud. Trekkfugl.

Bestand: Det er gjort over 100 funn av arten i Buskerud. Første sannsynlige hekkefunn ble gjort på Linnesstranda i 1955 (Haftorn 1971). Første funn i Hallingdal ble gjort ved Strandafjorden, Ål 27.04.69. Arten etablerte seg som hekkefugl i dammer på Nærnes, Røyken på 1970-tallet. Den ble påvist hekkende eller sannsynlig hekkende i åtte Atlas-ruter (1975-1985), bl.a. i Fiskumvannet, Miletjern, Steinsvika og i noen dammer på Sætre. Sivhøna hekket også i Juveren, Ringerike på begynnelsen av 1990-tallet og på nytt i 2003, og ble påvist hekkende for første gang i Svensedammen, Drammen i 1992, og muligens i Ulvenvannet, Lier i 2001. Bestanden gikk noe tilbake i perioden 1999-2001, men tok seg opp igjen i 2002-2003.

Sivhøna hekker i næringsrike og vegetasjonsrike tjern og dammer som ofte er helt tilgrodd av vannplanter utpå sommeren. Trolig hekker det rundt 10-15 par i Buskerud.

Kartet viser utbredelsen til sivhøne i Buskerud per 2003 (Atlas-hekkekoder og funn utenom hekketida som for vannrikse; store firkanter betyr >10 funn).

Sesongmessig fordeling av funn av sivhøne.

Trekk og overvintring: Trekkfugl som normalt ankommer i siste halvdel av april, gjennomsnittlig ankomstdato: 18.04. (14 år), tidligst Ustedalsvassdraget, Hol 29.03.80! og Hokksund, Øvre Eiker 04.04.01. Sivhøna trekker bort igjen i september - oktober. Siste observasjonsdato er i gjennomsnitt 21.10. (13 år), men arten sees av og til ut i begynnelsen av november. Enkeltindivider kan også gjøre overvintringsforsøk i milde vintre, f.eks. 1 ind i Fiskumvannet 26.11.84 og Vestfosselva ultimo desember 1999, overvintret også her (ved Langebru) vintrene 1975/76 og 1976/77 (Nævra 1979).

Sothøne *Fulica atra*

Sothøna hekker i store deler av Eurasia og Oceania, samt spredt i Nord-Afrika. I Norge fins arten stort sett i de samme områdene som sivhøna, men den er ikke særlig tallrik noen steder. Sothøne har sitt tyngdepunkt på Sørøstlandet, Jæren og rundt Trondheimsfjorden. Her er den en karakterart i næringsrike lavlandssjøer. Den norske bestanden er estimert til 500 – 2000 par.

Forekomst i Buskerud

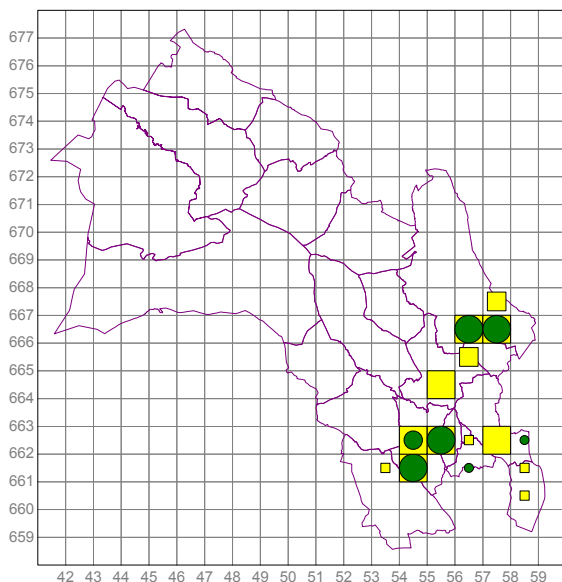
Status: Fåtallig men regelmessig hekkefugl i nedre deler av Buskerud. Trekkfugl som kan overvintre.

Bestand: Sothøna hekker i flere næringsrike vann i nedre deler av Buskerud, oftest i litt større, næringsrike innsjøer med takrør. Sothøna er i motsetning til sivhøna og riksene, lett å få øye på da den ofte bruker det åpne vannspeilet til næringsøk. Når arten for første gang ble påvist i Buskerud, er ikke kjent, men vi kjenner i alle fall til funn på 1960-tallet. Arten økte i antall og utbredelse på 1970-tallet. Første kjente observasjon i Fiskumvannet var i 1974. Første hekkefunn i fylket ble gjort i Miletjern, Nedre Eiker i 1978. I Nordre Tyrifjorden ble første hekking påvist i Juveren i 1983 (på andre lokaliteter først i 1993-94), i Fiskumvannet først på slutten av 1980-tallet (1988). Arten ble påvist hekkende eller mulig hekkende i fire Atlas-ruter i perioden 1977-1989. Antall par har økt mye utover på 1980- og 1990-tallet, og det hekker nå trolig 30-50 par i fylket. De viktigste hekkeplassene fins i Fiskumvannet (3-6 par), Miletjern (4-6 par), og i Juveren, Synneren og Steinsfjorden (til sammen 15-35 par; 34 reir i 2003 (Larsen m.fl. 2003)). Ellers forekommer arten mer tilfeldig (1 par hekket bl.a. i Svensedammen, Drammen i 2003).

Sothøne i Miletjern, Nedre Eiker 17.04.04.

Sothøne

Kartet viser utbredelsen til sothøne i Buskerud per 2003 (Atlas-hekketider og funn utenom hekketida som for sivhøne).

Trekk og overvintring: Trekkfugl som normalt ankommer primo april, gjennomsnittlig ankomstdato 09.04. (17 år), tidligst Fiskumvannet, Øvre Eiker 25.03.98. Høsttrekket foregår i september-oktober, men mange blir igjen til isen legger seg i november. Arten overvintrer nå relativt vanlig og til dels i store antall enkelte år, så sant isforholdene tillater det. 160 ind i Steinsfjorden i desember 2000 og 165 ind i Vikbukta samme sted 04.12.03 er rekord, men normalt dreier det seg om langt færre (5-30 ind). Andre store antall observert høsten 2003: ca. 110 ind i Fiskumvannet primo oktober 2003 og 180 ind i Steinsfjorden 18.11.03. Antallet avtar mye utover vinteren, og i slutten av februar er det normalt bare et fåtall individer igjen å se. Faste overvintringsplasser fins i Vestfosselva, Fiskumvannet, Bergsjøen/Vikersund og Nordre Tyrifjorden/Steinsfjorden, sjelden ellers som f.eks. i Randselva, Drammelselva og Lågen i Kongsberg. Arten sees sjelden i saltvann i Buskerud, men er observert flere ganger på Linnestranda vår og høst, og en gang ved Verket, Hurum (11.01.03).

Referanser

Gjershaug, J.O. m.fl. (red) 1994. Norsk Fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

Larsen, B.H., Ree, V, Brandt, M. og Myrmo, K. 2002. Sjøfuglovervåkingen i Steinsfjorden og Tyrifjorden i 2002. Buskskvetten 18 (4): 102-110.

Larsen, B.H., Brandt, M., Myrmo, K. & Ree, V. 2003. Sjøfuglovervåkingen i Steinsfjorden og Tyrifjorden i 2003. Buskskvetten 19 (4): 103-112.

Nævra, A. 1979. Fuglefaunaen i Øvre Eiker. NOF - Øvre Eiker lokallag Utg. 4: 26.

Ree, V. 1995. Fuglelivet i og ved Nordre Tyrifjorden. Ringerike Viltneimnd, Hønefoss.

Åpen dag på Vestsida Fuglestasjon 24.4.04

tekst og foto : Christoffer Mikalsen

Så er tursesongen i gang igjen. Oppmøte var på gården til Anders Hals klokka 08.00, og det møtte opp 8 stykker pluss Anders.

Været denne morgenen var upåklagelig, tindrende sol og akkurat passe varmt. Anders hadde vært ute ett par timer allerede og gjort klar tre nett så han hadde noen fugler klare til oss når vi kom. Meget sporty gjort, for da lå nemlig jeg og sov. He-he. Dagen før hadde han gjort klar noen krakker oppe på en haug med utsikt utover gården og netta han hadde satt opp.

Før vi satte i gang med merkingen fortalte han om ett oppdrag han hadde vært på kvelden før vi var der. Da var han ute i Sandsvær og merket en spinn vill tiur, som vistnok gjorde livet litt spennende for folk der ute.

Så tilbake til merkingen våres. Der var en godbit klar allerede, og maken til hissigpropp er det lenge siden jeg har sett. En **nøtteskrike**. Jeg syntes synd på fingra til Anders etterpå, for maken til å bite fra seg har ikke jeg sett før. Noen andre arter ble det også, som for eksempel **grønnfink**, **rødstrupe** og **blåmeis**.

Så var det tid for en liten rast på haugen med informasjon om merkeaktiviten hans, jeg har sagt det før og jeg sier det igjen: mannen er jo ett leksikon. Det bare bobler ut av han sånn at det er en fryd og høre på. Ny runde med en virkelig godbit. Noe som gjorde at selv Anders blei blank i øya. Nemlig en **kjernebiter** hann. Det var hans 4. i historien. Og den strekker seg over 30 år og rett over 50 000. Ikke rart han blir rørt. Det ble noen vanlige arter også. Ny pause på haugen og nå kom godbitene på rekke og rad 1 **svartkråke**, 1 **tornsanger** hørt syngende som vel er det tidligste som er registrert i Buskerud noen gang. Pluss noen **traner** som sang sin fine sang i det fjerne. Også kom kona til Anders med nystekte skolebrød og kaffe, maken til service! Jeg sier på vegne av alle sammen **tusen takk**. En siste runde ble tatt uten att de store overraskelsene, noen **grønnfinker**, **grønnsisiker** og **bokfink**.

Vi avsluttet ca. 11.30. Takk for meg og alle andre.

Liste over arter som ble merket denne dagen totalt selvom ikke vi var der, så ble det 55 stk. 2 rødstrupe, 2 blåmeis, 1 spettmeis, 1 nøtteskrike, 1 gråspurv, 1 bokfink, 10 bjørkefink, 34 grønnfink, 4 grønnsisiker og 1 kjernebiter.

Jeg må også ta med en ting til slutt som er litt mer enn bare utrolig, for dagen etter att vi var der så tok Anders og plantet en god del juletrær for været var for dårlig til og kjøre ut på jordet med traktor og da merket han noen fugler samtidig. Og da - under over alle under - **3 kjernebitere** til! To hanner og en hunn.

Artsliste for resten av turen:

musvåk 3
trane hørt
ringdue
flaggspett
blåmeis
kjøttmeis
spettmeis
nøtteskrike
skjære
svartkråke 1
kråke
gråspurv
bokfink
bjørkefink
grønnfink

grønnsisik
dompap
kjernebiter
gulspurv
sanglerke
heipiplerke
linerle
jernspurv
rødstrupe
svarttrost
gråtrost
måltrost
rødvingtrost
tornsanger hørt
gransanger

Turrapport fra Jomfruland 4. - 6. juni 2004

tekst og foto : Eli Gates

Fredag 4.juni dro en opplagt gjeng på 11 personer + sykler med taxibåt fra Valle til Jomfruland. Den kjappe båturen falt i god smak hos de yngre deltagerne, og vel framme på Åsvikbrygga ble syklene stablet fulle med alt utstyret og trillet/syklet bort til campingplassen som ligger like ved. Der sto nøklene i døra til 3 hytter, som lå fint til i kanten av en stor gressplen med masse tumleplass for ungene. Noen direkte fugletur den kvelden ble det ikke, men noen av oss syklet ut til nordenden av øya der fuglestasjonen og fugletårnet ligger. En utrolig vakker sommernatt med pastellblått hav og et lett tåkeslør over blomsterengene. Da vi kom ut til tårnet, ble vi skikkelig lurt, i det vi trodde vi hørte natravnen spille. Det viste seg å være lyd i forbindelse med ringmerking!

Stranda på Jomfruland

Dagen etter var det oppmøte foran hyttene kl 05.00 for de fire fugleinteresserte. Var nok litt søvnige, men ettersom vi syklet i retning tårnet ble det såpass mye å lytte til at vi våknet alle sammen. Inne i øikeskogen møtte vi en fra fuglestasjonen, og han kunne fortelle at han nettopp hadde hørt de første strofene av pirolen! Dermed ble det stopp og lytting der en stund, og så - hørte vi den! For en start på dagen! Fikk ikke se den, men var vel fornøyde med den eksotiske sangen. Fugletårnet var neste stopp, med lytting til nattergal og rosenfink underveis, og der fikk vi omvisning av Jørn i nettgatene. Eneste fangst da var en hann svarttrost som så ble fraktet opp i tårnet for ringmerking. Jan og sønnen Torbjørn ble igjen og fikk være med på mer ringmerking, bl.a. av en møller, som Torbjørn fikk spesiell nærkontakt med i det den hakket ham i øyet! Heldigvis gikk det bra!

Så var det tid for frokost og litt avslapping. Og ikke minst samvær med resten av gjengen. Krabbefangst var f.eks svært populært! Sola spillte på lag, og selv om det ikke var tropiske temperaturer, virket det som om alle koste seg.

Utpå ettermiddagen tok vi en tur utover sydenden av øya, der vi bl.a så et gravandpar med nyklekte dunballer. Trodde et øyeblikk vi hørte noe som kunne være østsanger, men måtte raskt finne oss i at det bare var en møller... En flokk med terner i motlys holdt oss også i spenning ei stund, men resultatet ble til slutt makrellterner. En nydelig svalestjert viste seg fram langs stien på hjemveien. På kvelden grillet vi og koste oss, og noen av oss tok nok en tur i retning pirolen før leggetid. Men den er tydeligvis ikke nattsanger. Praten gikk så rundt langbordet til langt på natt, så neste morgen var oppmøtetiden satt til 06.30. da skulle noen av de andre også prøve seg på pirolen. Og det ble full klaff! Den sang villig i vei, og noen av oss var også så heldige å få se den et stakkert sekund! En tur innom tårnet igjen, der en tornsanger hadde gått i nettet, og så innom fuglestasjonen for å bli loggførte.

Så var det tid for frokost med påfølgende rydding og utflytting fra hyttene. Båten kom som bestilt, og turen over i det strålende været satte et fint punktum for turen.

Dette var første turen til Jomfruland for hele gjengen, og vi var alle enige om at det hadde gitt mersmak. Øya viste seg på sitt beste, med frodig grønn vegetasjon, og en fantastisk blomsterflora i tillegg til fuglelivet.

Jørn fra fuglestasjonen med Torbjørn.

Artsliste for turen:

Havhest (sannsynlig), storskarv, knoppsvane, grågås, gravand m/unger, stokkand, ærfugl m/unger, sjøorre, siland, tjeld, vipe, rugde, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, svartbak, makrellterne, ringdue, gjøk, tårnseiler, sanglerke, låvesvale, taksvale, linerle, gjerdesmett, rødstrupe, nattergal, måltrost, gråtrost, rødvingetrost, svarttrost, hagesanger, munk, møller, tornsanger, gulsanger, løvsanger, svarthvit fluesnapper, kjøttmeis, blåmeis, spettmeis, tornskate, skjære, kråke, stær, pirol, gråspurv, pilfink, bokfink, tornirisk, gråsisik, grønnfink, kjernebiter, rosenfink og gulspurv. 56 arter til sammen.

Turdeltagere: Susanne og Jan Gylder med barna Torbjørn, Asmund og Bente. Trude og Jan Mjåland, med barna Katrine og Thomas. Eli og Richard Gates.

Undertegnede og gemal stakk innom Børsesjø Naturresevat ved Skien på vei hjem. Flott sted med gangplanker gjennom sivet og fugletårn ved enden. utrolig bra med sangere. Hørte hagesanger, munk, møller, tornsanger, rørsanger, myrsanger, gulsanger, løvsanger og gransanger samtidig. En fiskeørn var også innom og fanget en stor fisk som den fraktet bort mot åskammen i bakgrunnen.

Fra eikeskogen på Jomfruland

Hekkesesongen 2004 i Nedre Buskerud

Av Steinar Stueflotten, steinarstue@c2i.net

Overvåkning av bestandsutviklingen til norske hekkefugler skjer først og fremst gjennom prosjektet norsk hekkefugltaksering (HFT). Dette prosjektet har nå pågått i ti år og har allerede gitt mange verdifulle opplysninger om bestandsutviklingen til norske hekkefugler. Buskerud har vært med i prosjektet siden starten i 1995, og i 2004 ble det taksert fire ruter i sør fylket og forhåpentligvis et tilsvarende antall i nord fylket.

Basert på dataene fra de fire takseringsrutene i kommunene Øvre Eiker, Drammen og Hurum i månedsskiftet mai/juni, skal jeg summere opp et hovedinntrykk fra hekkesesongen 2004 i nedre Buskerud. Datamengden er for liten til å kunne trekke sikre konklusjoner, men noen indikasjoner kan jeg likevel gi. Hvilke arter har tilsynelatende hatt en god sesong i 2004 og hvilke har hatt en dårlig sesong sammenlignet med fjoråret?

Våren 2004 startet svært tidlig med mye varmt og godt vær i slutten av april og begynnelsen av mai. Så fulgte en periode med relativt tørt og kjølig vær, etterfulgt av en periode med mye nedbør og kjølig vær i slutten av juni. Været har ofte stor betydning for hekkeresultatet til mange arter, men HFT egner seg særlig godt ikke til å fange opp dette da tellingene foregår tidlig i hekkesesongen for de fleste artene. Resultater av mislykket hekking vil først oppdages neste år.

Hekkesesongen 2004 ser i sum ut til å ligge omtrent på linje med fjoråret hva gjelder artsmangfold og totalt antall hekkende par (50 arter og omtrent samme antall par ble registrert begge år). Følgende arter viser klar framgang fra 2003 (minst 25% økning i bestanden): ringdue, hagesanger, gransanger, fuglekonge og grønnfink. Også løvsanger og gulspurv ser ut til å ha hatt en brukbar sesong i nedre Buskerud. Følgende arter viser derimot klar nedgang (minst 25% nedgang i bestanden): rødstrupe, rødvingetrost, kråke og grønnsisik. Generelt er det nedgang for trostene, spesielt rødvingetrost og gråtrost, og for finkefuglene med unntak av bokfink og grønnfink. Det var lite korsnebb å se under selve takseringene, men seinere på sommeren ser det ut til å ha vært bra med grankorsnebb på streif i sør fylket. De har kanskje hekket et annet sted? Også meisene ser ut til å ha hatt en svak sesong i år, spesielt granmeis og kjøttmeis. Av andre relativt tallrike arter, viser trepiplerke, svarttrost, munk og bokfink tilnærmet stabile bestander sammenlignet med 2003 (mindre enn 10% endring). Nå er det bare å vente på årsrapporten fra HFT-prosjektet for å se om tendensene i Buskerud er de samme som for Sør-Norge samlet.

Til slutt vil jeg oppfordre alle som kan artsbestemme vanlige norske hekkefugler på sangen, om å delta i HFT-prosjektet. Dette er både et morsomt og nyttig prosjekt for alle fugleinteresserte. Opplysninger om HFT finner du på NOFs hjemmeside.

Granmeis er en av artene som ser ut til å ha hatt lav bestand i 2004.

Leder

Ja, så er sommeren på full fart ut av landet, selv om temperaturen ikke skulle tilsi det samme. Jeg tenker da på våre venner med vinger som er i ferd med å samle seg. Svaler en plass, stær en annen plass og gjess ett helt annet sted. Eia var vi der.

Dette er min første leder i dette nye medium som kalles PC eller data om du vil. Jeg tilhører egentlig den kategori som tror dette er noe stort og farlig, men jeg håper det går bra. Nå har Buskskvetten vært nettbasert i noen måneder og jeg må få lov til å gratulere Jens Erik med det arbeidet som er gjort og blir gjort. Dette kan han.

Buskskvetten er også blitt registrert med eget ISSN-nummer for videre lagring og registrering i Nasjonalbiblioteket. Så nå er det ingen unnskyldning for ikke å sende inn artikler og stoff, det blir tatt vare på. For det er jo en forutsetning, skal vi videre ha noe å vise til, må det sendes inn ting. Jeg har skrevet det før og jeg skriver det igjen. Send inn! Ingen ting er for lite og ingen ting er for stort. Nå går det også veldig fint med bilder, de blir ikke en grøt med trykksverte. Man ser hva det er, og det krystallklart.

En ting som jeg har lurt litt på i sommer - hva er det som går av folk? Jeg har registrert at det i Drammen har det vært en del skriving og radioreportasjer om måker i nærheten av ett borettslag. Det er jo ganske utrolig når man bosetter seg med elva som nærmeste nabo. Man må jo egentlig forvente et biologisk mangfold og alt det innebærer. Vi lever jo tross alt i ett land med veldig mye natur rundt oss. Det er heldigvis ikke gått så langt som i Tromsø, for der er det opprettet en hatside på internett mot måker og på 1 måned kom det inn over 760 underskrifter. Helt utrolig. Hvordan skal det gå hvis man skal starte en aksjon hver gang man ikke liker noe? Da får folk ikke tid til å gjøre noe annet enn å klage og demonstrere. Og for og være helt ærlig er det jo ganske dumt å protestere mot fugl. De var under himmelvelvingen noen millioner år før oss tobente. Så slike aksjonister bør vel gå meget stille i dørene, så ikke noen fingre blir klemte.

Hvordan blir naturen hvis man begynner å fjerne enkeltelementer som alle har en funksjon, det tør ikke jeg tenke på. For man ser allerede helt klare tegn på for eksempel overfiske i havet, med stor og alarmerende reduksjon i både måke- og lundefuglbestanden. Dette gjelder også langs kysten av Sørlandet . Og dit er det ikke mange milene. Jeg bare nevner det.

Egil Mikalsen

Sjeldne fugler i Buskerud 2003

Rapport fra den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Buskerud

Av Steinar Stueflotten

Rekordmange funn i 2003 danner grunnlag for nok en fyldig rapport fra LRSK. Antall sjeldne arter var derimot mer på det normale, men et par nye arter kan likevel tilføyes artslista for Buskerud.

Saksbehandling

Denne rapporten er basert på ca. 560 registrerte observasjoner av 72 arter og en hybrid (rakkelhane). Dette er rekordmange observasjoner for en årsrapport, men to færre arter enn i 2002. 28 av funnene i denne rapporten er fra perioden før rapporteringsåret 2003 (inkludert to ikke godkjente funn).

LRSK har i forbindelse med denne rapporten behandlet 36 godkjenningssaker. Av disse er kun 2 saker ikke godkjent p.g.a. mangelfull beskrivelse. 3 saker er oversendt NSKF for godkjenning (mulig småskrikørn, rødhalevarsler og en ubestemt hybridand). Vi har mottatt tilbakemelding fra NSKF om at følgende tidligere innsendte observasjoner er blitt godkjent: svartbrynalbatross 2001, busksanger 2002 og rosenstær 2002; også rødhalevarsler 2003 er godkjent, mens en observasjon av mulig steppehauk i 2002 ikke ble godkjent. I tillegg til observasjonene av mulig småskrikørn og hybridand, venter vi på NSKFs avgjørelse vedrørende et funn av busksanger i 2001. Totalt utgjør andelen av funn som ikke er godkjent 7% av antall ferdigbehandlede godkjenningssaker i 2003. Hele 32% av godkjenningssakene var dokumentert med fotobelegg i 2003, mot 27% i 2002 og bare 10% i tidligere år; et resultat av stadig mer utbredt digiskoping (digitale bilder tatt gjennom teleskop).

LRSK har avholdt ett møte i 2003 og ett i 2004. Ut over dette har saksbehandlingen skjedd vha telefon, epost og brev. LRSKs arbeid avhenger av god tilgang på observasjoner. Derfor er det viktig at flest mulig sender inn sine observasjoner av sjeldne arter. Enten ved å gjøre disse tilgjengelige på Internett, eller ved å sende dem direkte til LRSKs sekretær. LRSK forbeholder seg retten til å vidererapportere funn som observatøren(e) allerede har publisert andre steder. For arter som krever dokumentasjon, er det viktig at du gir en så fyldig beskrivelse av fuglen og dens adferd som mulig, slik at forveksling med andre arter kan utelukkes. En oversikt over hvilke arter som skal rapporteres, finner du bakerst i denne rapporten.

Vi takker alle rapportørene som har bidratt til nok en fyldig årsrapport fra LRSK og til å holde kunnskapen om sjeldne arters forekomst i fylket oppdatert.

Noen hovedtrekk fra forekomsten i 2003

2003 var et gjennomsnittlig fugleår i Buskerud. Det ble godkjent en ny art for fylket: rødhalevarsler. I tillegg ble ett funn av svartbrynalbatross (også ny art) fra 2001 godkjent. Andre spesielle funn som bør fremheves er: gråstrupedykker (funn nr.6), mandarinand (funn nr.7), tyvjo (funn nr.9), fjelljo (funn nr.8), turteldue (funn nr.10), lappiplerke (funn nr. 5), svartryggerle (funn nr.8) og hortulan. Ellers merker vi oss et stadig økende antall observasjoner av havørn i Buskerud de siste årene – med hele 6 funn i 2003. Også dette året ble det satset ekstra på nattsangere, noe som resulterte i flere funn av åkerrikse, vannrikse, myrrikse, gresshoppesanger og myrsanger, og mange nye funn av nattravn i Hurum og Røyken. Videre ble det gjort hekkefunn av både hornedykker og sangsvane.

Tabell 1: Funnstatistikk pr. kommune (inkl. godkjente etter-rapporteringer for 2001 og 2002).

Kommune	2001	2002	2003
Drammen	5	7	7
Flesberg	1	1	0
Flå		2	0
Gol	1	2	11
Hemsedal		1	7
Hol	6	14	4
Hole	47	89	107
Hurum	13	33	31
Kongsberg	8	24	16
Krødsherad	1	2	0
Lier	28	36	50
Modum	9	14	10
Nedre Eiker	11	14	16
Nes	2	2	5
Nore og Uvdal	1	2	0
Ringerike	87	97	110
Rollag	3		0
Røyken		4	5
Sigdal			2
Øvre Eiker	90	109	114
Ål	7	7	21

Kommuneoversikten (tabell 1) viser antall funn per kommune de siste tre årene. Det er fortsatt de samme tre kommunene Øvre Eiker, Ringerike og Hole som topper lista med Lier og Hurum på de neste plassene. Merk gledelig framgang for Ål, Gol og Hemsedal.

Endringer i rapporteringslista

Rødhalevarsler er tilføyd LRSKs liste, og rovterne og dvergterne skal nå godkjennes av NSKF. F.o.m. 2005 skal dessuten hekkefunn av stjertand, bergand, svartand, hornugle og jordugle rapporteres i tillegg til vinterfunn. LRSK ønsker også rapportert hekkefunn av trane, dverglo, småspove, storspove, rødnebbterne og gråspett da alle disse må anses som sjeldne til fåtallige hekkfugler i fylket. Ny oppdatert rapporteringsliste fins bakerst i rapporten.

Oppbygging av rapporten

Denne rapporten er bygd opp etter samme mønster som tidligere. Opplysningene i artsgjennomgangen settes opp på følgende vis: (1) fuglens norske navn, (2) vitenskapelig navn, (3) antall funn/individer i parentes (funn/individer før rapportåret - funn/individer i rapportåret), (4) eventuelt angivelse av hvilken funnkategori som er med i rapporten (f.eks. vinterfunn). R betyr at arten er rapporteringsart og at LRSK ikke krever beskrivelse av funn, mens NSKF betyr at funnet er godkjent av NSKF, (5) år, (6) kommune i alfabetisk rekkefølge, (7) antall individer (ikke angitt hvis 1), (8) kjønn og alder hvis bestemt, (9) lokalitet, (10) dato(er), (11) * bak dato angir positivt belegg, og en parentes med symbol angir beleggstype (F - fotografi, V - video/filmopptak, L - lydopptak og D - drept eller funnet død hvis den er innsamlet og skinnlagt/utstoppet), (12) navn på den som observerte fuglen (ved opptil tre observatører angis samtlige, ved flere enn tre observatører angis rapportør/hovedobservatør), (13) kommentarer til observasjonen, (14) det totale hekke- og overvintringsområdet grovt angitt i parentes og (15) funnkommentarer.

For noen arter er det innrapportert mange funn. For å spare plass er arter med fem eller flere funn, presentert forenklet i tabellform i kronologisk rekkefølge. Disse artene forekommer normalt temmelig regulært i fylket. For to arter, storskarv og kortnebbgås, er ikke alle funnene gjengitt av plasshensyn, kun et sammendrag er gitt av funnmengden. Antall oppgitte funn/individer gjelder i utgangspunktet bare funn som er innrapportert til og godkjent av LRSK. For flere underrapporterte arter gir funnstatistikken derfor ikke et helt korrekt uttrykk for antall kjente funn av arten i Buskerud.

Opplysninger om utbredelse til artene er i hovedsak hentet fra *Handbook of the Birds Europe, the Middle East and North Africa – the Birds of the Western Palearctic* (Cramp et.al. 1977-1994) og *Norsk Fugleatlas* (Gjershaug m.fl. 1994).

Godkjente saker 2003

Smålom *Gavia stellata* (? – 10/53) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
15.04.	3	Frognøya, Hole	K.Myrmo
17.04.	20	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
18.04.	14	Frognøya, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
18.04.	4	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
20.04.	5	Frognøya, Hole	K.Myrmo
20.04.	5	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo
21.04.	17	Frognøya, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
21.04.	2	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
24.04.	9	Nordfjorden, Hole	J.Steinsvåg, J.T.Fossum, J.Dyresen
24.04.	1	Nes i Ådal, Ringerike	K.Myrmo, O.H.Kristiansen
30.04.	9	Nordfjorden, Hole	V.Ree
10.05	3	Nordfjorden, Hole	J.Steinsvåg, J.T.Fossum, J.Dyresen
18.05.	1	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo
20.05.	1	Frognøya, Hole	K.Myrmo m.fl.
22.05.	2	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo
31.05.	7	Vassfjorden, Ål	C.&E.Mikalsen
Primo august	1-2	Fetjastølsdalen, Ål	T.Breiehagen
08.08.	2 ad + 2 juv	Uspes., Ål	A.Olsen, P.Ø.Bråten
15-16.08.	2 ad + 1 juv	v/Reineskarvet, Ål	A.Clarke
18.08.	2 ad	v/Dyna, Nes	R.Solvang

(Island, Irland, Skottland, Skandinavia, Russland, Nord-Amerika og Grønland). Smålommen opptrer regelmessig på vårtrekket utenfor Røysehalvøya i Tyrifjorden i siste halvdel av april til medio mai. Gjennomsnittlig ankomstdato i nedre Buskerud: 18.04. (8 år). Smålommen hekker spredt i nord-fylket.

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis* (>100- 8/9) R

2002 RINGERIKE: Begna v/Bergsund 26.02.
(B.H.Larsen).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
08.01.	1	Vestfosselva, Øvre Eiker	B.H.Larsen
10.02.	1	Embretsfoss, Modum	A.Olsen
09.04.	1	Nordfjorden, Ringerike	V.Bunes
25.08.- 18.09.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.Steinsvåg B.T.Bollerud
02.09.	1	Linnestranda, Lier	J.E.Nygård
21.09.	1	Miletjern, N.Eiker	S.Stueflotten
28.09.	1	Juveren, Ringerike	V.Bunes
11.10.	1	Miletjern, N.Eiker	S.Stueflotten
08.11.	2	Linnestranda, Lier	J.E.Nygård, B.Ellingsen

(Vidt utbredt, primært i tempererte strøk av Eurasia samt Afrika). Dvergdykkeren opptrer regelmessig men fåtallig spesielt om høsten i nedre deler av Buskerud. Færre funn i 2003 enn foregående år.

Toppdykker *Podiceps cristatus* hekking R

2003 HOLE: 1 par m/3 pull Vik (K.Myrmo), og 2 par hekket og fikk fram hhv 2 og 4 unger i Steinsvika (K.Myrmo m.fl.).
ØVRE EIKER: Fiskumvannet, minst 3 par hekket, 5+ unger (S.Stueflotten m.fl.).

(Sentrale deler av Eurasia, Øst- og Sør-Afrika samt spredt i Oceania). Arten er fåtallig hekkefugl i nedre deler av Buskerud. Fiskumvannet har vært sikreste hekkelokalitet så langt. Arten ser nå ut til å etablere seg som fast hekkefugl også i Steinsfjorden.

Gråstrupedykker *Podiceps grisegena* (5/5 – 1/1)

2003 RINGERIKE: 1 ad Nordfjorden 20.05. og 25.05.* (F) (K.Myrmo, M.Brandt, A.Dyresen).

(Nordøstre deler av Eurasia og Øst-Sibir til nordlige deler av Nord-Amerika). Overvintret regelmessig langs kysten av Sør- og Midt-Norge. Innlandsfunn derimot er mer sjeldne. Hyppigst observert om høsten, men er også sett noen få ganger i mai.

Horndykker *Podiceps auritus* (? – 13/35) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
18.04.	5	Nordfjorden, Hole	J.L.Hals, K.Myrmo
18.04.	1	Åsa, Steinsfjorden, Ringerike	J.L.Hals, K.Myrmo
20. og 22.04.	1	Fiskumvannet, Ø.Eiker	J.L.Hals, Ø.Solberg, R.Demmo
20.04.-01.05.	1-6	Nordfjorden, Ringerike	J.L.Hals, K.Myrmo, A.H.Quale m.fl.
21.04.	1	Steinsvika, Hole	J.L.Hals, K.Myrmo
24.04.	1	Nes i Ådal, Ringerike	K.Myrmo, O.H.Kristiansen
01.05.	2	Linnesstranda, Lier	S.Stueflotten
04.05.	7	Nordfjorden, Ringerike	K.Myrmo
06.05.	5	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo
14.05.	1	Nordfjorden, Hole	J.Steinsvåg, J.T.Fossum
29.05.-17.07.	1 par m/3pull	Uspes.1 Golsfjellet, Gol	R.Solvang, S.Sannes, m.fl.
24.06.+16.07.	2 ad, 3 ad/5 juv	Uspes.2 Golsfjellet, Gol	R.Solvang, S.Sannes
02.08.	1 ad	Fiskumvannet, Ø.Eiker	T.Andersen, M.Strand
31.08.+04.09.	1 1K	Steinsvika, Hole	K.Myrmo
14.10.	1	Nordfjorden, Ringerike	V.Bunes
19.10.-03.11.	1	Fiskumvannet, Ø.Eiker	T.Andersen, B.T.Bollerud, m.fl.
15.11.	1	Miletjern, N.Eiker	J.Gylder, G.Ersdal

(Nordlig, nesten cirkumpolar utbredelse; i Europa kun Island, Skottland og Fennoskandia). Horndykkeren opptrer regelmessig i sørfylket på vårtrekket (medio april - mai) og høsttrekket (august - november). Rekordmange funn i 2003. I juni 2002 ble et par observert på en mulig hekkelokalitet på Golsfjellet, og i 2003 ble 2 par konstatert hekkende i samme område.

Svarbrynalbatross *Diomedea melanophris* (1/1-0/0) NSKF

2001 HURUM: 1 ad utenfor Filtvet 11.11.* (F) (P.Tangen).

(Nærmeste hekkeområde fins i Sør-Atlanteren). Albatrossen ble først oppdaget liggende på sjøen utenfor Krokstrand i Akershus. Den drev langsomt nordover og ble til sist sett i flukt utenfor Filtvet på Buskerud-sida ca kl. 11.00. Der mistet observatøren fuglen av syne, og det er usikkert hvor det ble av den. Videoklipp av fuglen gjennom teleskop ble lagt ut på www.fugler.net. NSKF har godkjent at fuglen også ble observert i Buskerud. Ny art for fylket.

Storskarv *Phalacrocorax carbo* innlandsfunn R

(Spredt i Europa, Sør-Afrika, Sentral- og Sør-Asia, Sør-Oceania og vestkysten av Nord-Amerika). Vårtrekket i 2003 startet 23.03. (40 ind ptN over Nordfjorden, Ringerike (J.L.Hals, K.Myrmo)). Dette er en dag tidligere enn tidligerekorden fra 2002. Før dette ble 1 ind sett på Vikersund, Modum 13.02. (A.Olsen), men denne må antas å ha overvintret i området. Fra 30.03. og utover i april gikk det et jevnt trekk av storskarv nordvestover gjennom Buskerud. Den siste flokken på 25 ind ble sett på trekk over Fiskumvannet 28.04. (J.T.Bollerud), jfr siste flokk året før 29.04.02. Til sammen ble det registrert minst 2570 ind på vårtrekket i 2003 (jfr. >1400 ind i 2002 og >3800 ind i 2001). Videre utover året ble det sett enkelte storskarver rundt om i innlandet: bl.a. 6 subad Fiskumvannet 11.05. (S.Stueflotten), 3-12 ind Nordfjorden 04-18.05. (K.Myrmo), 1 ind Steinsvika 18.05. og 19.07. (K.Myrmo m.fl.), 1 ind Blåfargeverket, Modum 31.08. (G.Hagelund), 1-3 ind Nordfjorden 31.08.-16.10. (K.Myrmo, V.Bunes), 1-5 ind Steinsfjorden 08-28.09. (K.Myrmo), 5 ind Drammenselva, Drammen 01.10. (DTBB), 1 ind Steinsvika 28.12. (K.Myrmo).

En supplerende observasjon fra 2002: 2 subad i Killingstrømmen, Ringerike 26.02.02 (B.H.Larsen).

Dvergsvane *Cygnus columbianus* (11/14-2/3)

2003 RINGERIKE: 2 ad v/Røsshalmstranda 23.-25.03.* (F) (K.Myrmo, J.L.Hals, V.Bunes).
HOLE: 2 ad (de samme) Domholt 26.03. (V.Bunes).
KONGSBERG: 2K+ Lågen v/Efteløt 01.11. (F.T.Brandbu).

(Arktisk tundra fra Russland gjennom Sibir, videre gjennom nordlige deler av Alaska og Kanada. Overvintret bl.a. på Kontinentet, Storbritannia og Irland). Flest funn er gjort i oktober-november, men også noen i mars-april.

Foto: K.Myrmo

Dvergsvaner, Røsshholmstranda, mars 2003.

Sangsvane *Cygnus cygnus* sommerfunn/hekking **R**

2003 RINGERIKE: Nordfjorden 15.06. og 1 ad Synneren 21. og 28.08. (K.Myrmo). ØVRE EIKER: 2 ad Fiskumvannet gjennom hele sommeren (S.Stueflotten). NES: 1 ad på reir med minst 1 pull på uspes. hekkeplass, sommer (E.Rømcke). ÅL: sett på antatt hekkeplass Veståsen, sommer (L.E.Furuseth).

(Nord-Europa gjennom Sibir til Kamtsjatka). Sangsvaner observeres nå årlig om sommeren i Buskerud, bl.a. i Fiskumvannet. Ett påvist og ett mulig hekkefunn i 2003, tyder på at arten er i ferd med å etablere seg som fast hekkefugl i fylket.

Sædgås *Anser fabalis* (18/114 – 4/28)

2003 RINGERIKE: Nordfjorden 15.05. (V.Bunes), 22+ Karlsrudtangen 21.05. (V.Bunes), 4 Karlsrudtangen 28.09. (V.Bunes). ØVRE EIKER: Fiskumvannet 04.-10.04. (S.Stueflotten, L.Palmstrøm, J.Myromslien).

(Nordlige Palearktis). Arten observeres nesten årlig i trekketidene både vår (april - medio mai) og høst (ultimo september – oktober) i Nordre Tyrifjorden og Fiskumvannet, sjelden ellers, normalt fåtallig.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchos* **R**

(Hekker på Grønland, Island og Svalbard; overvintrer vesentlig langs kysten av Nordsjølandene). Under vårtrekket i 2003 ble arten observert fra 30.03. (2 ind Nordfjorden) til 20.05. Gjennomsnittlig ankomstdato for de 6 foregående årene har vært 09.04. Den første flokken på 153 ind ble sett på Karlsrudtangen 04.04. (V.Ree). Spesielt gode trekkdager hadde vi 14.04. med 1600 ind og 23.04. med 3050 ind i Nordfjorden (dro videre mot nord ca. kl.20:30 etter en rast på Karlsrudtangen; V.Ree, K.Myrmo). 24.04. passerte det 1000 ind på direkte trekk og 30.04. 1730 ind. Verdt å nevne er også en flokk på ca.100 ind som

trakk mot øst forbi Hallingskarvet, Hol 14.04. kl. 12:15, ca.1800 moh (Ø.Hagen). For øvrig ble det sett 1 ind i Nordfjorden 09.06. (K.Myrmo). Totalt ble det registrert minst 11.000 ind på vårtrekket i 2003, mot 9.200 ind i 2002 og 11.200 ind i 2001.

I 2003 var det mulig å følge kortnebbgåstrekket direkte på Internett etter at flere individer var blitt satellittmerket i Danmark. Ikke alle plottene ga detaljer om trekkrutene, men et individ A2F, som forlot Thisted/Limfjorden 23.04., ble plottet inn over Drammensfjorden, Vikersund og vestsida av Randsfjorden Nf Bjønøroa 24.04. Kursen videre gikk rett mot nord over Lillehammer og videre til V-enden av Selbusjøen. To flokker som ble identifisert på antall individer, forlot Nordfjorden 30.04. og ankom Gaulosen (ST) etter flygetider på hhv 8:57 og 9:16 timer Dette indikerer en effektiv flygehastighet på 45-50 km/t langs en luftlinje på 360 km.

Også om høsten går det et stort trekk mot sør gjennom Buskerud. Også dette året var høsttrekket ganske konsentrert. Det ble registrert minst 3.300 ind mot sør gjennom Ringerike, Hole, Øvre Eiker, Lier og Hurum i dagene 19.-23.09., inkl 200+100 ind ptS forbi Norefjell 20.09. (T.Schandy). I tillegg trakk det 125 ind mot sør over Fiskumvannet 28.09. og 150 over Tranby 11.10. som de siste denne høsten. Til sammen ca.3.600 ind på høsttrekket som er noen flere enn hva som ble registrert i 2002 (2.700 ind).

Tundragås *Anser albifrons* (12/15 – 1/1)

2003 RINGERIKE: Nordfjorden 16.04. (K.Myrmo).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse. Trekker sørover til tempererte strøk om vinteren). Tundragjess observeres nesten årlig i Buskerud, hyppigst i Nordre Tyrifjorden i trekketidene vår (medio april – medio mai) og høst (ultimo september – medio november), sjelden ellers. Dette individet ble sett sammen med noen kortnebbgjess.

Stripegås *Anser indicus* (4/4 – 3/3) **R**

2003 HOLE: Bønsnes (+200 kortnebbgås) 20.05. (B.H.Larsen, V.Ree, M.Brandt, K.Myrmo). NEDRE EIKER: Mjøndalen 31.05.-04.06. (S.Stueflotten, C&E.Mikalsen, T.Schandy). RINGERIKE: Nordfjorden (ptN sammen med kng) 30.04. (V.Ree, O.H.Kristiansen). ØVRE EIKER: Fiskumvannet 10.05. (J.T. Bollerud, O.Gilde).

(Fjellområder i Sentral-Asia. Vanlig parkfugl flere steder i Europa som også har etablert mindre forvillede bestander bl.a. i Storbritannia, Tyskland og Norge.). Stripegås ble nedgradert til vanlig rapportart f.o.m. 2003. Observasjonene i Øvre og Nedre Eiker regnes som ett funn da dette høyst sannsynlig dreier

seg om det samme individet. Funnene er plassert i kategori E (arter som regnes som rømlinger).

Hvitkinngås *Branta leucopsis* (34/78 – 7/19) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
16.-17.04.	8	Karlsruvtangen, Ringerike	V.Ree, O.H.Kristiansen
24.04.	3	Karlsruvtangen, Ringerike	K.Myrmo, O.H.Kristiansen
25.05.	1 par	Sundbyholmene, Røyken	G.S.Andersen, M.Bergan
25.05.	1 par	Vealøs, Hurum	T.Andersen, E.Tollefsen, H.Bergo
30.-31.05.	4	Mjøndalen, N.Eiker	E.Landsverk, O.E.Landsverk, S.Stueflotten
31.05.	4	Fiskumvannet, Ø.Eiker	B.T.Bollerud
08.09.	1	Linnestranda, Lier	O.E.Bakken
19.09.	1	Karlsruvtangen, Ringerike	V.Ree
08.11.	1	Karlsruvtangen, Ringerike	K.Myrmo

(Naturlig hekkeutbredelse på Grønland, Svalbard, Nordvest-Russland og Sverige, introdusert i Nord-Europa, blant annet Indre Oslofjord). Antall observasjoner av hvitkinngås har økt i seinere år. De fleste observasjonene i Buskerud blir gjort om våren. Individene på Karlsruvtangen i april ble sett sammen med rastende kortnebbgjess og regnes som ett funn av 8 ind. Også observasjonene i Mjøndalen og Fiskumvannet regnes som ett funn av 4 ind. De siste par årene har 1-2 par hekket på kysten av Hurum og Røyken.

Gravand *Tadorna tadorna* (? – 3/9) innlandsfunn R

2003 HOLE: 2 Bønsnes 08.04. (K.Myrmo).
RINGERIKE: 5 Nordfjorden 30.03.
(K.Myrmo, J.L.Hals), 2 Karlsruvtangen
01.05. (K.Myrmo, J.L.Hals).

(Spredt i Vest- og Sør-Europa samt østover mot Kina). Innlandsfunn av gravand gjøres årvisst i Tyrifjorden og Fiskumvannet, men arten er fåtallig. De fleste funn blir gjort i april og mai. Arten ankommer kystområdene i Hurum og Røyken medio mars.

Mandarinand *Aix galericulata* (6/6 – 1/1) R

2003 KONGSBERG: hann Kongsberg sentrum
22.04. (R.Gravningen) og 06-09.05.
(B.Engelstad, I.Kvale).

(Øst-Asia. Forvillet hekkebestand i Storbritannia). Alle observasjoner til nå er gjort om våren fra ultimo mars til medio mai, og seks av de sju observerte individene har vært hanner. Funnet plasseres i kategori C (forvillede arter som reproducerer i vill tilstand).

Mandarinand hann, Kongsberg, april 2003.

Snadderand *Anas strepera* (15/26 – 3/9)

2003 HOLE: 2M+2F Steinsvika 04.05.* (F) (K. Myrmo).
LIER: 1M Linnestranda 05-11.04.* (F) (J.E. Nygård, S.Stueflotten, E.Gates, m.fl.),
2M+2F Linnestranda 02.05.* (F)
(R.E.Andersen, Ø.Solberg, S.Stueflotten,
J.E.Nygård).

(Spredt i Eurasia og Nord-Amerika). Arten observeres av og til på vårtrekket (april-mai) og høsttrekket (sept-okt). Normalt bare enkeltindivider eller par, så to par både på Linnestranda og i Steinsvika denne våren var bra (kan ha vært de samme individene?). 05.04. er tidligste ankomstdato til nå. Arten ble også observert både på Linnestranda og i Steinsvika på vårtrekket i 2002.

Knekkand *Anas querquedula* (? – 7/20) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
28.03.-12.04.	1M+1F	Synneren, Ringerike	A.Brekke, J.L.Hals, V.Bunes, K.Myrmo
31.03.+06.04.	2M+1F	Synneren, Ringerike	V.Bunes, J.L.Hals, K.Myrmo
20.04.	1M+1F	Linnestranda, Lier	G.Gisholt
26.04.+29.04.	1M+1F	Juveren, Ringerike	A.H.Qvale m.fl. K.Myrmo
01.05.	4M+3F	Fiskumvannet, Ø.Eiker	B.Nyhus
15.05.-01.06.	1M+1F	Fiskumvannet, Ø.Eiker	J.T.Bollerud, B.T.Bollerud m.fl.
19.-20.05.	1M+1F (1M)	Hårum, Hole	V.Bunes, B.H.Larsen
25.05.	2	Nordfjorden, Ringerike	A.Dyresen, K.Myrmo

(Tempererte deler av Palearktis. Norge representerer et nordvestlig ytterpunkt for arten). Arten observeres fåtallig men regelmessig i Buskerud, spesielt om våren (april-mai). Gjennomsnittlig ankomstdato: 25.04. (23 år). Arten har ankommet stadig tidligere de siste årene, med 28.03.03 som absolutt tidligste dato til nå. Noen av funnene kan dreie seg om de samme individene.

Skjeand *Anas clypeata* (? – 11/26) **R**

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
10.04.-12.04.	1M	Synneren, Ringerike	J.Myromslien, V.Bunes, V.Ree
13.-18.04.	1 par	Synneren, Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals
14.04	1M	Linnesstranda, Lier	J.E.Nygård
21.04	1 par	Linnesstranda, Lier	J.E.Nygård
22.04.	1 par	Fiskumvannet, Øvre Eiker	Ø.Solberg
26.04.	1 par	Steinsvika, Hole	A.H.Qvale m.fl.
27.04.	2 par	Fiskumvannet, Øvre Eiker	S.Stueflotten, B.T.Bollerud m.fl.
01.05.	2 par	Karlsruddtangen, Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals
15.05.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	Ukjent
25.05.	1 par	Steinsvika, Hole	K.Myrmo, A.Dyresen
08.09.	3 hunnf.	Steinsvika, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
25.09.	4 hunnf.	Juveren, Ringerike	K. Myrmo
04.10.	1F	Miletjern, N.Eiker	S.Stueflotten
11.10.	1F	Miletjern, N.Eiker	S.Stueflotten

(Nordlig cirkumpolar utbredelse). Arten observeres fåtallig men regelmessig, spesielt i trekktidene vår (medio april – mai) og høst (sept – okt), gjennomsnittlig ankomstdato: 26.04. (20 år). Noen av funnene kan dreie seg om de samme individene.

Taffeland *Aythya ferina* (? – 3/5) **R**

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
29.04.	1M	Åsa/Steinsfjorden, Hole	K.Myrmo
01.05.	1F	Steinsvika, Hole	K.Myrmo
03.05.	1M	Linnesstranda, Lier	J.E.Nygård
04.05.	2M+1F	Åsa/Steinsfjorden, Hole	K.Myrmo
17.08.	1M	Nordfjorden, Ringerike	K.Myrmo

(Sentrale/østlige deler av Palearktis, øst til Baikalsjøen). Arten har vært observert regelmessig i Fiskumvannet og Nordre Tyrifjorden både vår (medio april – medio mai) og høst (medio sept – medio nov), sjelden ellers. Gjennomsnittlig ankomstdato: 18.04. (17 år). Det har vært en tilbakegang i antall funn de siste årene.

Ærfugl *Somateria mollissima* (6 – 2) innlandsfunn **R**

2003 HOLE: 7 Nordfjorden 16.05. (V.Ree).
SIGDAL: 1M Grytelve 17.05. (Ø.Engen).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse, men mangler langs Sibirs kyster). Arten hekker i skjærgården utenfor Røyken og Hurum. Innlandsfunn er sjeldne. Alle er gjort om våren i april og mai. Funnet i Sigdal er spesielt da en hann ble observert i ei elv 380 moh!

Havelle *Clangula hyemalis* (? – 2/6) **R**

2003 HOLE: 5 Nordfjorden 20.05. (J.T.Fossum, J.Dyresen, J.Steinsvåg), også 5 v/Frognøya samme dag (B.H.Larsen, K.Myrmo m.fl.), 5 Frognøya 25.05. (K.Myrmo, A.Dyresen).
HURUM: 1F Verket 04.11. (E.Gates).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse). Sjelden hekkefugl i indre fjellstrøk, ellers fåtallig og sporadisk både i lavlandet og kyststrøk vår (april – medio mai) og høst (oktober-november).

Svartand *Melanitta nigra* vinterfunn **R**

2003 RØYKEN: ca.50 utenfor Slemmestad 19.02. (G.Acklam, S.Dale, m.fl.).

(Nordlig utbredelse i Europa gjennom Sibir til Kamtsjatka og Alaska.). Sjelden art i Buskerud om vinteren, hyppigst rundt Hurumlandet. Hekker i fjellet i nord-fylket.

Sjøorre *Melanitta fusca* (? – 11/71) **R**

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
09.05.	9	Strandafjorden, Ål	E.Chapman
10.05.	1F	Eikredammen, Hemsedal	S.Sannes
21.05.	5	Eikredammen, Hemsedal	S.Sannes
21.05.	16	Nordfjorden, Hole	J.T.Fossum, J.Steinsvåg
09.06.	4 par + 1M	Breavatnet, Ål	A.Clarke
25.06.	1F+1M(2K)	Attjern, Hemsedal	R.Solvang, S.Sannes
01.07.	8	Kråkhamrvatnet, Ål	R.Solvang
17.07.	1F m/7 pull	Steintjern, Ål	K.Plischewski
19.08.	1F m/1 pull	v/Dyna, Nes	R.Solvang
25.08.	3	Fiskumvannet, Ø.Eiker	J.T.Bollerud
04.11.	12	Verket, Hurum	E.Gates

(Nesten cirkumpolar utbredelse, men mangler i Øst-Kanada. Hekker i taigabeltet og sørlig tundra i subarktiske strøk. Overvinter langs kyster rundt og sør for hekkeområdene). Arten hekker spredt i indre fjellstrøk, og observeres sporadisk i lavlandet utenom hekketida, bl.a. i Tyrifjorden og Fiskumvannet og på kysten om høsten. Mange rapporterte funn i 2003.

Lappfiskand *Mergus albellus* (83 – 8/18) **R**

2002 RINGERIKE: 1M+2F Begna v/Bergsund 26.02. (B.H.Larsen).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
03.-09.04.	2 par	Nordfjorden, Ringerike	K.Myrmo, V.Bunes, m.fl.
10.+12.04.	1 par	Nordfjorden, Ringerike	J.Myromslien, V.Ree

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
13.04.	3 par	Nordfjorden, Ringerike	K. Myrmo
18.04.	1 par	Fiskumvannet, Øvre Eiker	B.Engelstad, T.Mesna
19.04.	1 par	Miletjern, N.Eiker	S.Landsverk
21.04.	1F	Nordfjorden, Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals
24.+ 26.04.	1 par	Fiskumvannet, Øvre Eiker	T.Andersen, T.Bakken, L.Palmstrøm
21.08.	1 hunnf.	Svendsrudvika, Hole	K. Myrmo
31.08.	1 hunnf.	Karlsruvtangen, Ringerike	K. Myrmo
04.09.	1 hunnf.	Nordfjorden, Ringerike	V.Bunes
02.11.	1F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	S.Stueflotten, J.L.Hals
03.11.	3F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	B.T.Bollerud
15.11.	1	Miletjern, N.Eiker	J.Gylder, G.Ersdal

(Nordøstlige deler av Fennoskandia øst til Kamtsjatka). Arten overvintrer regelmessig i Buskerud, oktober – april. Funn så tidlig som august er sjeldne.

Havørn *Haliaeetus albicilla* (10/10 – 6/6)

2003 MODUM: Bergsjøen 28-29.01.* (F) (G.Bjørnstad).
RINGERIKE: 1 subad Nordfjorden 12.04. (V.Ree m.fl.), 1 ad Nordfjorden 21.12. (K.Myrmo).
ØVRE EIKER: 1 subad Fiskumvannet 28.08. (J.T.Bollerud), Hokksund 23.11. (P.Ø.Klunderud m.fl.), 1K+ Haug kirke, Hokksund 18.12. (J.T.Bollerud m.fl.).

(Spredt, nordøstlig utbredelse i Eurasia. Norge har en vesentlig del av bestanden). Arten blir nå observert stadig hyppigere i nedre Buskerud. Rekordmange funn i 2003. De fleste funn til nå er gjort i vinterhalvåret (november - mars). LRSK kjenner til flere observasjoner av havørn dette året enn de som er blitt innrapportert.

Sivhauk *Circus aeruginosus* (? – 15/20) R

2002 ØVRE EIKER: 1 juv Fiskumvannet 07.09. (P.Ø.Klunderud).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
14.04.	1F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	D.Kollberg
21.04.	1	Juveren, Ringerike	J.L.Hals, K.Myrmo
27.04.	1M	Fiskumvannet, Øvre Eiker	S.Stueflotten, B.T.Bollerud m.fl.
01.05.	1	Hårum, Hole	K.Myrmo
01.05.	1F	Karlsruvtangen, Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals
07.05.	1 ad F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	O.E.Bakken
13.05.	1F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	K.Værnes
18.05.	1M 2K	Fiskumvannet, Øvre Eiker	O.E.Bakken, J.T.Bollerud

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
01.06.	1F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud m.fl.
21.06.- 22.07.	1 hunnf.	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud, J.T.Johnsen
29.07.	1 (subad M?)	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Johnsen
06.- 07.08.	1 hunnf.	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud, C&E.Mikelsen
17.08.	1 juv	Fiskumvannet, Øvre Eiker	B.T.Bollerud, B.R.Skullestad
20.08. -29.08.	1F+1 hunnf (1F)	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud (m.fl.)
21.08.	2 1K	Juveren, Ringerike	V.Bunes
24.08.	1K	Svendsrudvika, Hole	V.Bunes
27.08.	1K	Steinsletta, Hole	V.Bunes
28.08.	1 ad	Vik, Hole	K.Myrmo
30.08.	4	Dæhli, Hole	O.Western
31.08.	1K	Steinsvika, Hole	K.Myrmo
02.09.	1	Sandtangen, Hole	V.Ree
02.09.	1	Domholt, Hole	V.Bunes
04.09.	1K	Nordfjorden, Hole	K.Myrmo
07.09.	1 hunnf.	Fiskumvannet, Øvre Eiker	B.T.Bollerud
08.09.	1K	Steinsvika, Hole	J.L.Hals, K.Myrmo
25.09.	2 ad	Juveren, Ringerike	K.Myrmo

(Vesentlig østlige deler av Vest-Palearktis). Et nytt godt år med mange observasjoner i Buskerud. Flere av observasjonene dreier seg trolig om de samme individene. De fleste funn er fra trekktidene vår og høst, gjennomsnittlig ankomstdato i fylket: 27.04. (15 år), med ankomst en uke tidligere i seinere år.

Myrhauk *Circus cyaneus* (? – 16/20) R

2000 ÅL: 1M Bergsjø 01.07. og Tvist 02.07. (M.Bergan).

2002 ØVRE EIKER: 1F Kolbrekk 06.04. (A.Olsen)

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
12.04.	1M	Juveren, Ringerike	V.Ree, V.Bunes, J.L.Hals m.fl.
14.04.	1 ad M	Karlsruvtangen, Ringerike	K.Myrmo, O.H.Kristiansen
14.- 15.04.	1 hunnf.	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Johnsen, B.T.Bollerud, F.Gregersen
15.04.	1F	Nordfjorden, Ringerike	J.L.Hals
16.04.	1M (ptN)	Stubberud, Røyse, Hole	V.Ree
21.04.	1 ad M	Svendsrudvika, Hole	J.L.Hals, K.Myrmo
30.04.	2 hunnf. (ptNV)	Rudshaugen, Røyse, Hole	V.Ree
04.05.	1F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J-A.Sandnes
04.05.	1F	Darbu, Øvre Eiker	T.Andersen
19.05.	1M (ptNØ)	Haugsbygda, Ringerike	C.Josephson (p.m. V.Ree)
25.06.	1M	Skogshorn, Hemsedal	R.Solvang, S.Sannes
01.07.	1M	Djup, Ål	R.Solvang
01.07.	1 par H	Uspes, Ål	R.Solvang
03.07.	1M	Breidset, Ål	R.Solvang
08.07.	2M+1F	Uspes, Ål	A.Clarke

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
18.09.	1 juv	Fiskumvannet, Øvre Eiker	B.T.Bollerud
23.09.	1 2K+	Hemsedal, Hemsedal	V.Bunes, K.Myrmo
05.10.	1 ad M	Fiskumvannet, Øvre Eiker	S.Stueflotten
26.10.	1F	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud

(Cirkumpolar utbredelse, primært i nordlige og tempererte strøk. Forekommer noe spredt, mest regelmessig i sentrale deler av Sibir). Etter et år med få rapporterte funn (4), ble det gjort rekordmange funn i 2003. Myrhauken hekker fåtallig i fylkets nordlige deler, noe også observasjonene i 2003 viser. I nedre deler av fylket observeres arten fåtallig men regelmessig på vårtrekket (medio april – mai) og høsttrekket (ultimo august – primo oktober), gjennomsnittlig ankomstdato: 24.04. (24 år), med ankomst en uke tidligere i seinere år. 12.04. er blant de tidligste ankomstene til nå.

Kongeørn *Aquila chrysaetos* (20 - 3) lavlandsfunn R

- 2002 ØVRE EIKER: 1 juv Buskerud folkehøyskole 25.01. (M.Sjøblom).
 2003 KONGSBERG: Gomsrud 17.01. (B.R. Skullestad).
 RINGERIKE: 1 subad (2K/3K) Veholt, Nordfjorden 08.01. (B.H.Larsen).
 ØVRE EIKER: 1 ad Fiskumvannet 06.04. (J.T.Bollerud).

(Den nordlige halvkule). Kongeørna hekker spredt i høyereliggende deler av fylket. Voksne individer er stort sett standfugler, mens ungfugler streifer mer omkring og ses jevnlig utenfor hekkeområdet, bl.a. årlig i lavereliggende deler av fylket, særlig i vinterhalvåret. Bare et fåtall funn blir innrapportert.

Lerkefalk *Falco subbuteo* (66/90 – 10/13) R

- 2002 ØVRE EIKER: Hals 01.05. og 06.07. (A.Hals), 1 par m/3 unger uspes. (K.Værnes, B.Nyhus), Klunderud 04.09. (P.Ø. Klunderud), Sundet, Eikeren 20.09. (B.T.Bollerud).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
18.05.	1	Svendsrudvika, Hole	K.Myrmo
13.06.	1	Båsheim, Sigdal	Ø.Mortensen
19.07.	1	Purkøya, Tyrifjorden	B.H.Larsen, V.Ree, K.Myrmo m.fl.
28.+ 30.08.	1 ad	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T. Bollerud
05.09.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.Steinsvåg
06.09.	1K	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.L.Hals
13.09.	1	Linnesstranda, Lier	R.E.Andersen
21.09.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	T.Andersen

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
sommer	2H	Uspes., Kongsberg	(ref. O.Frydenlund Steen)
sommer	>2 juv (H)	Uspes, Øvre Eiker	K.Værnes

(Vesentlig østlige og tempererte strøk av Eurasia). Lerkefalken har i seinere år blitt et fast innslag i nedre deler av fylket, spesielt i området rundt Fiskumvannet. Arten hekker på noen få lokaliteter i nedre Buskerud (tre hekkinger påvist i 2003). Gjennomsnittlig ankomstdato: 04.05. (16 år).

Jaktfalk *Falco rusticolus* (? – 1/1) R

- 2003 HOL: Varadset 13.07. (C.&E.Mikalsen).

(Cirkumpolar utbredelse). Jaktfalken hekker spredt i fjellet i de øvre og midtre delene av Buskerud. Arten er sjelden å se i lavlandet.

Rakkelhane *Tetrao urogallus x tetrax* (? – 1/1)

- 2003 DRAMMEN: 1M Drammensmarka 25.04.-18.05.* (F) (T.Helgesen, T.Schandy).

Funn av hybride arter skal normalt godkjennes av NSKF, men når det gjelder kryssninger mellom storfugl og orrfugl, såkalte rakkelhøns, så forekommer de relativt ofte og godkjenningen er derfor overlatt til LRSK. Vi kjenner bare til tre funn til i Buskerud, det siste fra Krekling, Øvre Eiker i 1980. Trolig blir bare et fåtall funn av slike rakkelhøns innrapportert.

Vaktel *Coturnix coturnix* (? – 10/12) R

- 2002 HOLE: Mo, Steinsletta 14.07. (V.Bunes, K.Myrmo).
 ØVRE EIKER: Sem, sommer (M.Sjøblom).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
29.05.	1	Stadum, Hole	K.Myrmo
03.06.	2	Selte, Hole	V.Bunes
11.06.+ 22.06.	1	Sørum, Steinsletta, Hole	V.Bunes, K.Myrmo
11.06.	1	Mælingen, Ringerike	V.Bunes
11.06.	1	Bjørke, Ringerike	V.Bunes
26.06.	1	Selte, Hole	V.Bunes
26.06.- 16.07.	1	Domholt/Stadum, Hole	V.Bunes, V.Ree, K.Myrmo m.fl.
29.06.	1	Mo, Røyse, Hole	K.Myrmo
30.06.	1	Metubba, Gol	R.Solvang
07.07.	1	Stein, Hole	V.Ree
07.07.	2	Hårum, Hole	V.Ree
07.07.	1	Hesleberg, Ringerike	V.Ree
08.- 17.07.	1	Libakke, Hole	V.Ree, K.Myrmo

(Store deler av Eurasia, Sørvest-Asia og Sør-Afrika). Antall observasjoner har økt mye de seinere årene, men etter rekordmange funn i 2002, ble det en liten nedgang i 2003. Ett funn på Golsfjellet hele 850 moh

er spesielt, men lignende funn er også blitt gjort tidligere. Flere av observasjonene i Hole gjelder trolig samme individer. Arten observeres nå årlig i nedre deler av fylket fra ultimo mai til primo august. Gjennomsnittlig ankomstdato: 31.05. (11 år).

Vannrikse *Rallus aquaticus* (27/32 – 6/7) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
29.05.-08.06.	1-2	Fiskumvannet, Øvre Eiker	S.Stueflotten, T.Bakken, m.fl.
27.05.-26.06.	1	Steinsvika, Hole	V.Bunes, K.Myrmo
05.06.	1	Bjørketangen, Hole	K.Myrmo
06.09.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.L.Hals
09.10.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud
15.10.	1	Linnestranda, Lier	G.Acklam
05.11.	1	Linnestranda, Lier	E.Gates

(Eurasia nord til Sør-Fennoskandia og Sør-Sibir). Vannrikse observeres hyppigst, om enn ikke årlig, ved Fiskumvannet, mai – november. Det ble hørt 2 ind ved Fiskumvannet 29.05. Funnet på Linnestranda er det første der siden 1994. Gjennomsnittlig ankomstdato: 15.05. (6 år).

Myrrikse *Porzana porzana* (27/32 – 5/7) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
08.-11.05.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Johnsen, F.Gregersen, m.fl.
29.05.-31.05.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	S.Stueflotten, O.E.Bakken, m.fl.
30.05.-02.06.	1M	Komnes, Kongsberg	H.J.Hovelstad
02.-05.06.	2	Fiskumvannet, Øvre Eiker	F.Gregersen, S.Stueflotten, m.fl.
03.+07.06.	1	Lamyra, Ringerike	V.Bunes, K.Myrmo
03.06.-17.07.	1-2	Ask, Ringerike	K.Myrmo, V.Bunes, V.Ree m.fl.
11.-29.06.	1	Steinsvika, Hole	V.Bunes, K.Myrmo

(Europa nord til Sør-Fennoskandia, og videre østover i Sentral-Asia til Altai). Et godt år for arten i Buskerud med 5 funn (observasjonene ved Fiskumvannet og Ask teller begge som ett funn av 2 ind). Myrrikse ankommer nedre deler av Buskerud i slutten av mai; gjennomsnittlig ankomstdato: 23.05. (11 år), 08.05. er tidligste godkjente funn til nå. 2 ind ble hørt ved Ask 08.07. og 17.07.

Åkerrikse *Crex crex* (38 – 6/8) R

2002 ØVRE EIKER: Bryn 28.06. (P.Ø.Klunderud, Å.Klunderud).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
26.05.-16.07.	1	Stadum/Domholt, Hole	K.Myrmo, V.Ree, V.Bunes, m.fl.

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
02.-08.06.	1	Hegstad/Fiskumv. Øvre Eiker	F.Gregersen, T.Vang S.Stueflotten m.fl.
05.06.	1	Valstad, Øvre Eiker	S.Stueflotten, J.Mjåland m.fl.
04.06.	1	Rytteraker, Hole	K.Myrmo
20.06.	1	Bryn, Øvre Eiker	P.Ø.Klunderud
20.06.	1	Lundebakken, Øvre Eiker	P.Ø.Klunderud
25.06.-17.07.	1-2	Rytteraker, Hole	K.Myrmo, V.Ree, L.Riis-Strøm m.fl.
25.-29.06.	1	Gjesval, Hole	K.Myrmo, V.Bunes, L.Riis-Strøm
11.-16.06.	1-2	Stein-Hungerholt, Hole	V.Bunes
25.06.-17.07.	1+	Selte, Hole	V.Bunes, V.Ree, K.Myrmo m.fl.

(Forekommer sparsomt til lokalt vanlig i det meste av sentrale Eurasia). 2002 var et kjempeår for arten i Buskerud og Norge – det beste i nyere tid med 17 funn av minst 28 ind bare i Buskerud. Det ble gjort færre funn i 2003, men likevel ble det et bra år for arten. Observasjonene ved Stadum og Domholt regnes som ett funn da det trolig dreier seg om det samme individet som har flyttet seg litt rundt i området. Det samme gjelder observasjonene ved Rytteraker/Gjesval (2 sy 27.06.), Hegstad/Lundebakken og Valstad/Bryn. Arten ankommer Buskerud ultimo mai, gjennom-snittlig ankomstdato: 27.05. (7 år) og høres jevnlig til ut i juli.

Sivhøne *Gallinula chloropus* (? –12/26) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
15.04.	1	Linnestranda, Lier	E.Gates
20.04.	1	Juveren, Ringerike	K.Myrmo
22.04.	1	Sætre, Hurum	E.Gates
22.04.	2	Miletjern, Nedre Eiker	S.Landsverk
01.05. 11.05.	2 (1)	Miletjern, Nedre Eiker	S.Stueflotten
10.05.	1	Svensedammen, Drammen	S.Stueflotten
10.05.	1	Sætre, Hurum	S.Stueflotten
31.05.-25.06.	1-2	Linnestranda, Lier	J.E.Nygård, E.Gates S.Stueflotten, m.fl.
03.-12.06.	2	Sætre, Hurum	E.Gates, S.Stueflotten, m.fl.
31.07.	1 ad	Fiskumvannet, Øvre Eiker	T.Andersen, M.Strand
18.08.-09.11.	1-2 juv	Linnestranda, Lier	O.E.Bakken, S.Stueflotten, m.fl.
20.08.	3 ad +6 juv	Sætre, Hurum	E.Gates
23.08.-11.10.	2 – 2 ad/3 juv	Miletjern, Nedre Eiker	S.Stueflotten
23.08.+14.09.	1 ad	Svensedammen, Drammen	S.Stueflotten
06.09.	1K	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.L.Hals
08.09.+14.09.	2 juv - 1 ad +2 juv	Juveren, Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals
04.10.	1 ad	Hærstrøm, Nedre Eiker	S.Stueflotten
05.-19.10.	1-7 7 ind 12.10.	Sætre, Hurum	R.E.Andersen, S.Stueflotten

(Forekommer spredt i alle verdensdeler, vesentlig i tempererte strøk). Sivhøna ankommer normalt i siste halvdel av april og holder seg i vårt område til ut i oktober. Gjennomsnittlig ankomstdato: 18.04. (13 år). Hekket på de faste lokalitetene på Sætre og i Miletjern, samt på Linnestranda og i Juveren for første gang på mange år.

Tundralo *Pluvialis squatarola* (24 – 2/2) R

2003 RINGERIKE: 1K Nordfjorden 09.10. (K. Myrmo).
ØVRE EIKER: Fiskumvannet 01.05. (J.T. Bollerud).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse, hekker overveiende på tundra. Overvintrer langs kystene til alle kontinenter, godt sør for hekkeområdet). Arten opptrer fåtallig og forholdsvis regelmessig på høsttrekket (medio august – primo oktober) i nedre deler av Buskerud, sjeldent ellers. Det ble ikke rapportert noen funn i 2002.

Dvergsnipe *Calidris minuta* (? – 2/2) R

2003 HOLE: Steinsvika 08.09. (J.L.Hals, K.Myrmo).
RINGERIKE: Karlsrudtangen 17.08. (K.Myrmo).

(Hekker i Øst-Finnmark, deler av Kola samt spredt i nordlige deler av Sibir. Overvintrer i Afrika og østover til India). Observeres stort sett årlig i nedre deler av fylket i lite antall på høsttrekket (medio august – september).

Temmincksnipe *Calidris temminckii* (? – 3/4) R

2003 HEMSEDAL: 2 Eikredammen 21.05. (S.Sannes).
LIER: Linnestranda 27.05. (R.E. Andersen).
ÅL: Strandafjorden 09.05. (E.Chapman).

(Flekkvis utbredelse i nordlige strøk fra Skandinavia til Beringstredet). Temmincksnipa hekker sparsomt i øvre deler av fylket. I nedre deler av Buskerud observeres arten mer sporadisk på vårtrekket (mai) og høsttrekket (medio august – ultimo september).

Fjæreplytt *Calidris maritima* (? – 1/3) R

2003 HURUM: 3 Storskjær 09.03. (H.E.Karlsen),
1 Storskjær 13.03. (E.Gates).

(Circumpolar utbredelse. I Europa sør til fjellområdene i Sør-Skandinavia). Arten hekker spredt i indre fjellstrøk av Buskerud, men er meget sjelden å se på trekket og om vinteren i nedre deler av fylket. Siste gang arten ble sett vinterstid, var i 1988 (4 ind på Geitungholmen v/Slemmestad, Røyken 20.11.88).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus* (? – 1/2)

2003 LIER: 2 Møysund, Linnestranda 19.04. (J.Mjåland).

(Hekker i nordlige Sibir og Fennoskandia. Overvintrer spredt i Europa, India og Sentral-Afrika). I Buskerud observeres kvartbekkasinen normalt fra medio september til medio november, oftest i oktober. Observasjoner på vårtrekket i april er mer sjeldne. Dette er kun det 3. godkjente vårfunnet. Det skal være gjort to observasjoner til av arten denne våren som ikke er innrapportert til LRSK.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* (? – 4/4) R

2002 ØVRE EIKER: Hals 24.08. (A.Hals).
2003 GOL: 1M spillende Golsfjellet 30.06. (R.Solvang).
ØVRE EIKER: Fiskumvannet 26.04. (T.Bakken).
ÅL: Fjellstølsmyrene 01.07. (R.Solvang),
Fetjastøldalen 27-28.09. (T.Breihagen).

(Cirkumpolar utbredelse i nordlige strøk). Dobbeltbekkasinen hekker spredt i øvre deler av Buskerud. Arten ses heller sjelden i nedre deler av fylket i trekketidene vår og høst.

Svarthalespove *Limosa limosa* (8/18 – 3/3)

2003 HOLE: 1K Steinsvika 17.08. (K.Myrmo).
LIER: 1 ad Gilhusodden, Linnestranda 15.04. (E.Gates).
RINGERIKE: 1K Karlsrudtangen 10-12.08.* (F) (K.Myrmo, J.L.Hals).

(Utbredt i Europa og Asia med tre geografiske underarter, *limosa* i det kontinentale Europa øst til Jenisei, *melanuroides* i Sibir øst for Jenisei og *islandica* i Island, Skottland og Nord-Norge). Arten sees sporadisk i trekketidene i Nordre Tyrifjorden og Fiskumvannet fra slutten av april til medio mai og i august-september. Dette er for øvrig første funn fra Linnestranda.

Steinvender *Arenaria interpres* (17 – 1/1) R

2003 HOLE: Skjørvoll, Steinsfjorden 20.05. (B.H.Larsen, V.Ree, M.Brandt, K.Myrmo).

(Cirkumpolar utbredelse i nordlige strøk). Steinvenderen observeres ikke årlig i Buskerud. Siste funn ble gjort 13.05.99. Fiskumvannet har flest funn og mai er måneden der arten oftest blir observert.

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus* (? – 7/17) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
24.05.	1	Fiskumvannet, Fiskum, Øvre Eiker	J.T.Johnsen, E.Andersen

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
25.05.	1	Høvikskjæra, Røyken	G.S.Andersen, M.Bergan
30.05.	1 par	Vassfjorden, Ål	C.&E.Mikalsen
11.06.	1F	Ragnhildtjørne, Tvist, Ål	A.Clarke
26.06.	5F+3M	Budalen, Geilo, Hol	E.Chapman
04.-30.06.	1-2	Raudbekktjernet, Golsfjellet, Gol	S.Sannes, R.Solvang
03.07.	2	Langtjerni, Ål	R.Solvang

(Cirkumpolar arktisk og subarktisk utbredelse). Arten hekker flere steder i øvre deler av Buskerud, noe også funnene i 2003 viser. Arten sees sjelden på trekket i lavlandet. To funn i mai, det 5. for Fiskumvannet og det 1. for Røyken, er bra.

Tyvjo *Stercorarius parasiticus* (8 – 1/2)
2003 HOLE: 2 Nordfjorden 08.05. (J.T.Fossum).

(Cirkumpolar, primært i kystnære områder, i Europa sør til Skottland, Sør-Norge og Østersjøkysten). De fleste observasjoner av joer i Buskerud gjøres langs kysten om høsten. Dette er andre funnet om våren og det tidligste til nå, og det er bare det andre godkjente funnet fra Nordre Tyrifjorden.

Fjelljo *Stercorarius longicaudus* (7 – 1/3)
2003 HOL: 3 ad Eimeheii 08.07. (H.L.Jacobsen).

(Cirkumpolar utbredelse, i Europa bare i Skandinavia og på den russiske tundraen). Fjelljoen hekker sporadisk i fjellet i Hol og Ål i gode smågnagerår, men det kan gå flere år mellom hvert rapporterte funn. Arten er sett i Geilo-området to år på rad nå.

Krykkje *Rissa tridactyla* (? – 1/1) **R**
2003 MODUM: 1 ad Bergsjøen 18.01. (A.Olsen).

(Cirkumpolar, flekkvis utbredelse i nordlige strøk). Krykkjer forekommer trolig relativt hyppig langs kysten av Hurumlandet i vinterhalvåret, spesielt etter uværsperioder. Innlandsfunn som dette, er mer sjeldne.

Rødnebbterne *Sterna paradisaea*
2003 ÅL: 2 par Ragnhildtjørne, Tvist 11.06. (A.Clarke).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse, overvintrer langs iskanten i Antarktis). Normalt omtales bare trekkfunn fra sørfylket i denne rapporten, men siden arten bare er en fåtallig hekkefugl i nordfylket, tar vi denne gangen med ett funn fra dette området også.

Lomvi *Uria aalge* innlandsfunn **R**

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
09.01.	4	Onsakervika, Ringerike	K.Myrmo
14.02.-23.03.	5	Storelva/Nordfjorden, Ringerike	V.Ree, K.Myrmo, J.L.Hals
30.03.-09.04.	3-4	Nordfjorden, Hole/Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals, V.Bunes
18.+21.04.	2	Frognoya, Hole	K.Myrmo, J.L.Hals
23.04.	1	Nordfjorden, Ringerike	V.Ree
10.05.	1	Nordfjorden, Hole	J.Steinsvåg, m.fl.
15.05.	1	Svartøyene, Tyrifj. Hole	V.Ree
21.05.	2	Nordfjorden, Hole	J.T.Fossum, J.Steinsvåg

(Hekker i kolonier langs kystene av Nord-Atlanteren og Stillehavet. Overvintrer i tilstøtende havområder). Lomviene som havnet i Tyrifjorden under den store invasjonen høsten 1997, har hatt tilhold der siden. Antallet har avtatt noe for hvert år, til maksimalt 15 ind i 2002. Vinteren 2002/03 var periodevis svært kald, noe som medførte at de store innsjøene på Østlandet frøs helt til for første gang på mange år. Dette gikk hardt ut over lomviene som i flere år har holdt til i Mjøsa, Randsfjorden og Tyrifjorden. I Mjøsa omkom trolig alle individene, mens 7 ind overlevde vinteren i ferjeråka i Randsfjorden. I Tyrifjorden ser det ut til at 5 ind klarte seg gjennom vinteren i det eneste åpne vannpartiet ved utløpet av Storelva i Nordfjorden. Vi må regne med at det nå bare er et tidsspørsmål før disse innlandslomviene forsvinner for godt.

Turteldue *Streptopelia turtur* (9/9 – 1/1)
2003 HOLE: Bønsnes 28.09. (V.Bunes).

(Europa, Sørvest-Asia, Midtøsten og Nord-Afrika) Turtelduer observeres kun en sjelden gang i trekketidene vår (medio mai – primo juni) og høst (sept – okt). De fleste funnene er kanskje noe overraskende gjort i nordfylket. Dette er første funnet i Hole.

Hubro *Bubo bubo* (? – 1/1)
2003 KONGSBERG: Kongsberg 05.04. (L.E. Johannessen).

(Utbredt over store deler av Palearktis med unntak av arktiske strøk). Hubro observeres sporadisk i Buskerud, særlig i vinterhalvåret, og er hørt rope på noen potensielle hekkelokaliteter i seinere år. I 2003 ble det startet et nytt prosjekt for å kartlegge hubroens forekomst i fylket med Odd Frydenlund Steen som leder. Resultater fra årets kartlegging foreligger ikke ennå, men det skal være hørt ropende hubro på 6 lokaliteter i fylket. Det antas at 10-12 par fortsatt kan hekke i Buskerud.

Haukugle *Surnia ulula* (? – 2/2) R

2002 ØVRE EIKER: Grasåsen 12.10. (A.Hals).
 2003 GOL: Auenhaugen, Golsfjellet 17.04.
 (Chr.K.Aas).
 MODUM: Øståsen 04.02. (A.Olsen).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse). Haukugla hekker spredt i øvre deler av fylket i gode smågnagerår. Arten observeres årlig i nordfylket, mer sporadisk i sørfylket.

Nattravn *Caprimulgus europaeus* (? – 16/23) R

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
07.05.+ 14.05.	2	Fukleknatten, Kongsberg	H-J.Hovelstad
30.05.	1	Hovdebøfjellet, Kongsberg	O.F.Steen
04.06.	1	Rødbykollen, Hurum	F.N.Bye, m.fl.
04.06.	2	Rødbysætra, Hurum	F.N.Bye, m.fl.
04.06.	1	Røskestadvatnet, Hurum	F.N.Bye, m.fl.
06.06.	2	Fukleknatten, Kongsberg	H-J.Hovelstad
06.06.	1	Østerud, Øvre Eiker	T.Bakken, m.fl.
12.06.	3	Skoklevanna, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	2	Nåbyvannet, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	1	Bjorvannet, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	1	Haraldsfjellet, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	1	Bamvik, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	1	Nordi, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	1	Marikollen, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
12.06.	2	Jerdal, Røyken	S.Stueflotten, G.Brudal
14.06.	1	Høgåsen, Spikkestad, Røyken	J.Mjåland
15.06.	2	Knivsfjellet, Hurum	E.Gates, R.Gates

(Store deler av Eurasia og spredt i Nord-Afrika). De to siste årene er det gjennomført et eget prosjekt for å kartlegge nattravnens forekomst i Buskerud med Frode N. Bye som leder. Dette har brakt ny kunnskap om artens forekomst i fylket. Spesielt er det gjort mange nye funn i Hurum. Prosjektet fortsetter også i 2004 og da med fokus på lokaliteter i Øvre Eiker og Kongsberg. Nattravnen ankommer normalt i midten av mai, gjennomsnittlig ankomstdato: 17.05. (7 år). 07.05.03 er tidligste funn til nå. De fleste funn stammer fra juni. Arten sees sjelden seinere enn i juli.

Hærfugl *Upupa epops* (19 – 2/2) R

2000 ÅL: Grandokki, Torpo 14.10 (ukjent).
 2002 HOL: Ustedalen, Geilo ca.01.05.
 (E.Vebjørnsen).
 2003 HEMSEDAL: Lio 28.10. (O.Huso).
 MODUM: Steinsrud, Bingen 24-25.04. (F)
 (O.Tobiassen, B.Tobiassen).

(Mellom- og Sør-Europa, spredt i Afrika og Sentral-samt Sør-Asia) Dette er en art som kun observeres sporadisk i Buskerud, spesielt vår (ultimo april – mai) og høst (okt-nov). Overraskende mange funn blir

gjort øverst i Hallingdalen. De tre funnene fra nordfylket ble referert i avisa Hallingdølen høsten 2003 i forbindelse med funnet som ble gjort i Lio, Hemsedal.

Hærfugl, Bingen, april 2003.

Dvergspett *Dendrocopos minor* (? - 3) hekking R

2003 HURUM: 1M matet unge på Klokkestua 25.06. (E.Gates).
 KONGSBERG: 1 par matet pull i reir ved Trytetjern 17. og 20.06. (H.J.Hovelstad).
 ØVRE EIKER: 1 ad matet 3 unger på Fukkerud 22.06. (O.Temtemoen).

(Store deler av Eurasia). LRSK ønsker flere rapporter om hekkende dvergspett for å kunne få en bedre oversikt over denne rødlisteartens utbredelse i fylket.

Lappiplerke *Anthus cervinus* (4/4 – 1/1)

2003 RINGERIKE: Brekkebygda 11.09.
 (B.O.Tveit).

(Nordlige Fennoskandia og Kolahalvøya, videre østover på tundraen i Russland til Beringstredet). Dette er første rapporterte funn utenom Nordre Tyrifjorden. Arten er sett to ganger på vårtrekket i mai og tre ganger på høsttrekket (ultimo august-medio september).

Svartryggerle *Motacilla alba yarrellii* (7 – 1/1)

2000 KONGSBERG: 1M Hvitvingfoss 17.11.
 (B.R.Skullestad).
 2003 ØVRE EIKER: 1M Hals 26.04. (A.Hals).

(De Britiske øyer og lokalt andre steder i Vest-Europa). Denne underarten av vår egen linerle sees av og til på vårtrekket i Buskerud, en sjelden gang også om vinteren.

Gresshoppesanger *Locustella naevia* (19 – 1/2)

2003 ØVRE EIKER: 2M Hegstad, Fiskumvannet 04.06. (T.Vang, S.Stueflotten, m.fl.), 1M Fiskumvannet 08.06. (B.T.Bollerud).

(Sentral-Europa og østover gjennom Sentral-Asia til Altai. Skandinaviske fugler overvintrer i Afrika sør for Sahara). Fiskumvannet er sikreste lokalitet for arten i Buskerud. Sist observert her sommeren 2000. Gresshoppesangeren kan normalt observeres fra slutten av mai til begynnelsen av juli. Gjennomsnittlig ankomstdato i Buskerud: 31.05. (12 år).

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus* (? – 1/1)
2003 RINGERIKE: 1M Åsa 20.05.-05.06.
(V.Bunes, K.Myrmo).

(Eurasia øst til sentrale deler av Sibir, mangler i sør. Overvintrer i Sentral-Afrika og sørover). Arten er relativt sjelden, men observeres nesten årlig i lite antall i Buskerud. De fleste observasjoner gjøres om våren i mai til medio juni.

Busksanger *Acrocephalus dumetorum* (3 - 0) NSKF
2002 HURUM: 2K+ syngende Sagene, Tofte
14.06.-01.07.* (FL) (E.Gates, J.Mjåland,
V.Bunes, J.L.Hals, K.Myrmo, m.fl.).

(Eurasia vestover til Sør-Finland og Baltikum). De to førte funnene av busksanger i Buskerud ble gjort ved Fiskumvannet, Øvre Eiker 17-18.06.1989 og Domholt, Hole 24-26.06.96. Arten er meget lik myrsanger i utseende, og kan i praksis bare skilles fra denne på sangen i felt. Fuglen på Tofte sang vedvarende i to uker, til dels både natt og dag. Fuglen ble godt dokumentert både med foto og lydopptak. Sommeren 2002 var for øvrig et godt år for busksanger i Norge.

Foto: Eli Gates
Busksanger, Tofte, juni 2002.

Myrsanger *Acrocephalus palustris* (60 – 16/24) R
Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
26.05.	1M	Førke, Komnes, Kongsberg	H.J.Hovelstad

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
28.05.- 05.06.	3-6 sy	Fiskumvannet, Øvre Eiker	JT.Bollerud, S.Stueflotten, m.fl.
31.05.- 08.06.	1	Linnestranda, Lier	J.E.Nygård, m.fl.
03.06.	1	Steinsvika, Hole	V.Bunes
03.- 26.06.	1	Hole kirke, Hole	V.Bunes, V.Ree, K.Myrmo, m.fl.
03.06.- 07.07.	2	Hårum, Steinsletta, Hole	V.Bunes
05.06.	1	Nedberg, N.Eiker	S.Stueflotten
05.06.	1	Bjørketangen, Hole	K.Myrmo
05.- 15.06.	1	Stadum, Hole	V.Bunes, K.Myrmo
07.06.	2	Domholt, Hole	K.Myrmo
09.06.	1	Haga, Øvre Eiker	S.Stueflotten
12.06.	2	Skoger, Drammen	S.Stueflotten
12.06.	1	Haga/Kana, Hurum	F.N.Bye, J.Mjåland
11.- 28.06.	1	Vakermoen, Ringerike	V.Bunes, K.Myrmo
29.06.	1	Vestfosselva v/Bryn, Øvre Eiker	S.Stueflotten
07.- 13.07.	1	Loreveien, Hole	V.Ree, K.Myrmo

(Sentral-Europa vest til Frankrike og Sør-England, nord til Sør-Finland og østover gjennom midt-Russland til Ural. Overvintrer i Sørøst-Afrika). Myrsangeren er blitt stadig vanligere i nedre Buskerud de siste årene, med rekordmange funn både i 2002 og 2003. Arten ankommer i månedsskiftet mai/juni, gjennomsnittlig ankomstdato: 29.05. (16 år), tidligst 15.05.01. Arten blir sjelden observert etter primo juli.

Rødhalevarsler *Lanius isabellinus* (0/0 – 1/1) NSKF
2003 HEMSEDAL: 1 ad M Eikredammen 20-
21.09.* (F) (S.Sannes).

(Sentralasia fra Iran i vest til nordvestlige Kina i øst). Meget sjelden art i Norge med kun 8 godkjente funn per 2001. Halvparten av disse er høstfunn. Dette er det første funnet av arten i Buskerud.

Foto: S.Sannes
Rødhalevarsler, Hemsedal, september 2003.

Varsler *Lanius excubitor* (? – 12/12) R
Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
januar	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	M.Sjøblom

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
09.03.	1	Sommerstad , Kongsberg	F.T.Brandbu
13.03.	1	Råen, Øvre Eiker	B.T.Bollerud
15.03.	1	Gullaug, Lier	S.Stueflotten
22.-23.03.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud
23.03.	1	Averøya, Ringerike	K.Myrmo, J.L.Hals
03.04.	1	Averøya, Ringerike	K.Myrmo
14.04.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud
Primo aug	1	Fetjastøldalen, Ål	T.Breiehagen
18.08.	1	Nymoen, Nes	R.Solvang
08.10.	1	Gullåug, Lier	J.Mjåland
12.10.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	B.T.Bollerud, m.fl.
02.11.	1	Neslia, Sandsvær, Kongsberg	B.R.Skullestad
14.+19.11.	1	Hostvedt, Kongsberg	B.Skullestad

(Store deler av Eurasia og Nord-Afrika). Mange innrapporterte funn de to siste årene. I Buskerud blir de fleste observasjoner av varsler gjort i vinterhalvåret, september-mars.

Kornkråke *Corvus frugilegus* (? – 6/45) R

2002 ØVRE EIKER: 5-6 Horne 05.01. (O.Temtemoen).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
25.01.	1	Amtmannssvingen, Lier	F.N.Bye
03.04.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud
01.05.	2 ad +1 juv	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud
06.10.	1 juv	Gomsrud, Kongsberg	B.R.Skullestad
13.10.	36	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.Steinsvåg
Okt.	3 ad	Bomenga, Hokksund, Øvre Eiker	M.Sjøblom

(Sentrale deler av Eurasia, flekkvis utbredelse i Norge). Kornkråka observeres årlig i Buskerud, normalt bare som enkeltindivider eller noen få individer (2-5) sammen. De fleste observasjoner gjøres i vinterhalvåret fra oktober til april. Flokken som ble sett 13.10. trakk mot vest sammen med noen kaier.

Rosenstær *Sturnus roseus* (2/2 – 0/0) NSKF

2002 LIER: 1K Huseby 08.09. (J.Mjåland, T.Vang).

(Sentralasia vestover til Balkan). Meget sjelden art i Buskerud. Dette er det andre funnet i fylket; det første ble gjort ved Skollenborg 08.01.88. Ungfuglen ble sett i en flokk med >1000 stær på en kornåker ved Husebysletta (kl.18.55), seinere sett i et nattkvarter bak Kiwi-butikken i Amtmannssvingen (kl.20.15).

Stillits *Carduelis carduelis* hekking R

2002 ØVRE EIKER: 1 ad m/2 juv Klunderud 20.06. (P.Ø.Klunderud).

2003 LIER: 1 par hekket på Lahell fra 16.05. (J.Mjåland).

ØVRE EIKER: 1 par hekket i ei furu i en hage i Hokksund (K.Værnes).

(Europa unntatt Nord-Skadinavia, videre østover i Russland til Jenisei, Himalaya, Midtøsten og Nord-Afrika). Hovedutbredelsen i Norge fins på Østlandet i lavlandet rundt Oslofjorden. Hekker sparsomt også i nedre deler av Buskerud, men konkrete hekkefunn er sjeldne.

Brunsisik *Carduelis cabaret* (? – 8/268) R

2002 NEDRE EIKER: 4 ringmerket Miletjern (udatert) (M.Winness).

Observasjoner 2003:

Dato	Antall	Lokalitet	Observatør
25.01.	Ca.10	Tranby, Lier	R.E.Andersen
11.02.	250	Vestre Ruud, Hole	V.Bunes
15.02.	1	Geithus, Modum	A.Olsen
21.02.	3+	Klokkarstua, Hurum	E.Gates
15.05.	1	Linnestranda, Lier	R.E.Andersen, Ø.Solberg
12.06.	1	Fiskumvannet, Øvre Eiker	J.T.Bollerud
04.09.	1+	Linnestranda, Lier	E.Gates
24.12.	1	Tranby, Lier	R.E.Andersen

(Sentral-Europa, de britiske øyer og Sør-Fennoscandia). Arten blir stort sett observert i vinterhalvåret i Buskerud. Denne tidligere underarten av gråsisik kan være vanskelig å skille fra gråsisik i felt, og er derfor ganske sikkert underrapportert.

Polarsisik *Carduelis hornemanni* (? – 3/6)

2003 HOLE: 2 Gomnes 20.02. (V.Bunes).
HURUM: 3+ Klokkarstua 11.03.* (F) (E.Gates).
MODUM: 1M Geithus 13.03.* (F) (J.L.Hals).

(Nordlig cirkumpolar utbredelse). Polarsisiken opptrer relativt sjeldent i Buskerud. Nesten alle observasjoner gjøres i vinterhalvåret fra oktober til april. Polarsisik kan være meget vanskelig å skille fra gråsisik i felt, og mange lyse gråsisiker blir nok feilbestemt til polarsisik.

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera* (17/35 – 1/1)

2003 LIER: 1F Tranby 25.-26.01. (R.E.Andersen).

(Taigabeltene fra Finland østover i Sibir og i Nord-Amerika). Båndkorsnebb sees heller sjelden i Buskerud og i Sør-Norge for øvrig. Høsten 2002 var det en stor invasjon av båndkorsnebb i Sør-Norge,

noen av disse ble også sett ut over vinteren 2003, men kun få observasjoner ble gjort i Buskerud.

Konglebit *Pinicola enucleator* (? – 1/2) **R**
2003 ØVRE EIKER: 2 Åssida 28.11. (P.Haga).

(Nordlige Fennoskandia, Russland, Sibir og Nord-Amerika). Konglebit opptrer tidvis invasjonstypen i Sør-Norge, men de siste par årene har det bare blitt gjort noen tilfeldige funn. I Buskerud observeres arten vanligvis i vinterhalvåret fra november til februar.

Hortulan *Emberiza hortulana* (? – 1/1)
2003 KONGSBERG: 1M Nordre Kleppan, Passebekk 05.05. (H.J.Hovelstad.).

(Europa nord til østlige Fennoskandia, videre østover gjennom Russland og det sørlige Sibir til Mongolia, samt gjennom Lilleasia til Den persiske gulf). Hortulanbestanden har gått sterkt tilbake og arten er nå direkte truet i Norge. Arten hekket tidligere flere steder i nedre Buskerud, bl.a. i Øvre Eiker og Lier, men etter 1980 er arten bare blitt sett noen få ganger, oftest på vårtrekket i mai.

Funn som inntil videre er plassert i kategorien ”avventes”

Busksanger *Acrocephalus dumetorum* **NSKF**
2001 ØVRE EIKER: Hals 14.08.

Småskrikørn *Aquila pomarina* **NSKF**
2003 KONGSBERG: Skollenborg 14.09.

Hybrid and *Anas hybr.* **NSKF**
2003 HURUM: Verket 14.04.

Ikke godkjente funn

Steppehauk *Circus macrourus* **NSKF**
2002 HOLE: Røyse 15.04.

Hvitryggspett *Dendrocopos leucotos*
2003 FLESBERG: Fagerfjell 19.04.

Båndkorsnebb *Loxia leucoptera*
2000 SIGDAL: Glessjøen 30.04.

Rettelser til LRSK-rapport 2002

Tittelen på den trykte rapporten var feilaktig angitt med årstall 2001 i stedet for 2002.

I LRSKs innrapporteringsliste er kodene for følgende arter feilaktig blitt skrevet med stor bokstav i stedet for liten: myrsanger, varsler, kornkråke, brunsisik og konglebit. Disse artene er rapportarter og kan rapporteres uten krav til beskrivelse.

LRSKs sammensetning

Steinar Stueflotten (sekretær), Vegard Bunes, Jon Ludvig Hals, Kendt Myrmo og Lars Thomas Poppe.

Litteratur

Cramp, S. & Simmons, K. E. L. (red.) 1977-1994. *Handbook of the Birds Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic*. London. 9 bind.

Gjershaug, J.O. m.fl. (red) 1994. *Norsk Fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

Stueflotten, S. m.fl. 2003. *Sjeldne fugler i Buskerud 2002*. Buskskvetten 19(3): 60-74.

Stueflotten, S. m.fl. 2002. *Sjeldne fugler i Buskerud 2001*. Buskskvetten 18(3): 69-82.

LRSKs innrapporteringsliste

Koder:

Alltid med beskrivelse:

X	Observasjoner skal innrapporteres LRSK med utførlig beskrivelse. "NSKF" indikerer at LRSK videresender rapporten til behandling i NSKF, eller NSKF behandler saken direkte.
---	---

I tillegg kommer alle arter som ikke tidligere er registrert i Buskerud og/eller Norge.

Versjon 2004, gyldig fra 01.01.2005

x	Smålom
V	Storlom
X	Islom
X	Gulnebbloom
x	Dvergdykker
H	Toppdykker
X	Gråstrupedykker
x	Horndykker
X NSKF	Svarthalsdykker
X NSKF	Svartbrynalbatross
X NSKF	Gråhodealbatross
x	Havhest
X NSKF	Storlire
X	Grålire
X	Havlire
x	Havsule
V	Storskarv
X	Toppskarv
X NSKF	Rørdrum
X NSKF	Egrettheigre
H	Gråheigre
X NSKF	Stork
X NSKF	Bronseibis
X NSKF	Skjestork
X	Dvergsvane
SH	Sangsvane
X FT	Sædgås
x	Kortnebbgås
X	Tundragås
H	Grågås
x	Stripegås
x	Snøgås
x	Hvitkinngås
X	Ringgås
X NSKF	Rustand
X NSKF	Niland
IV	Gravand
x	Mandarinand
H	Brunnakke
X	Snadderand
X NSKF	Amerikakrikkand
VH	Stjertand
x	Knekkand
x	Skjeand
X NSKF	Rødhodeand
x	Taffeland
VH	Bergand
I	Ærfugl
x	Havelle
VH	Svartand
x	Sjøorre
x	Lappfiskand
X NSKF	Stivhaleand
H	Vepsevåk

X NSKF	Svartglente
X	Glente
X NSKF	Båndhavørn
X	Havørn
x	Sivhauk
x	Myrhauk
X NSKF	Steppehauk
V	Musvåk
V	Fjellvåk
X NSKF	Steppeørn
x N	Kongeørn
H	Fiskeørn
V	Tårnfalk
X NSKF	Aftenfalk
V	Dvergfalk
x	Lerkefalk
x	Jaktfalk
V	Vandrefalk
X	Rapphone
z	Vaktel
z	Vannrikse
z	Myrrikse
z	Åkerrikse
x	Sivhøne
H	Trane
V	Tjeld
H	Dverglo
V	Sandlo
x	Boltit
V	Heilo
x	Tundralo
V	Vipe
x	Polarsnipe
x	Sandløper
x	Dvergsnipe
x	Temmincksnipe
X	Tundrasnipe
x	Fjæreplytt
V	Myrsnipe
X	Fjellmyrløper
V	Brushane
X	Kvartbekkasin
x	Dobbeltbekkasin
V	Rugde
X	Svarthalespove
X	Lappspove
H	Småspove
H	Storspove
x	Sotsnipe
x	Steinvender
x	Svømmesnipe
X NSKF	Polarsvømmesnipe
X	Polarjo
X	Tyvjo

Beskrivelse ikke nødvendig:

x	Observasjoner skal innrapporteres LRSK.
z	Observasjoner skal innrapporteres LRSK. Funn basert på lyd/sang trenger ikke beskrives, ellers som X.
H	Hekkefunn skal innrapporteres LRSK. Beskrivelse av omstendighetene rundt hekking ønskes.
K	Kystfunn skal innrapporteres LRSK.
I	Innlandsfunn av arten skal innrapporteres LRSK.
S	Sommerfunn skal innrapporteres LRSK.
V	Vinterfunn skal innrapporteres LRSK.
O	Overnatningsplasser skal innrapporteres LRSK.
F	Observasjoner fra Fiskumvannet trenger ikke beskrives.
T	Observasjoner fra Tyrifjorden trenger ikke beskrives.
N	Bare funn fra nedre deler av Buskerud skal innrapporteres LRSK.

X	Fjelljo
X	Storjo
X	Dvergmåke
X NSKF	Sabinemåke
V	Sildemåke
X	Grønlandsmåke
X	Polarmåke
x	Krykkje
X NSKF	Rovterne
X	Splitterne
XN/H	Rødnebbterne
X NSKF	Dvergtterne
X	Svartterne
I	Lomvi
I	Alke
x	Teist
I	Alkekonge
x	Lunde
X NSKF	Steppehøne
H	Skogdue
X	Turteldue
X	Hubro
X	Snøugle
x	Haukugle
X	Slagugle
X	Lappugle
VH	Hornugle
VH	Jordugle
x	Nattravn
x	Isfugl
X NSKF	Bieter
X NSKF	Blåråke
x	Hærfugl
H	Gråspett
X	Hvittryggspett
H	Dvergspett
X NSKF	Topplerke
X	Trelerke
x	Fjellerke
O	Låvesvale
V	Heipiplerke
X	Lappiplerke
x	Skjærpiplerke
X	Sørlig gulerle
X	Engelsk gulerle
X	Svarttryggerle
V	Jernspurv
H	Nattergal
X NSKF	Sørnattergal
K	Blåstrupe
X NSKF	<i>L. s. cyaneula</i>
X	Svartrødstjert
X	Svartstrupe
V	Måltrost

V	Duetrost
X F	Gresshoppesanger
X NSKF	Elvesanger
X	Sivsanger
X NSKF	Busksanger
z	Myrsanger
X NSKF	Trostesanger
X	Hauksanger
V	Munk
X NSKF	Østsanger
X	Fuglekongesanger
X	Gulbrynsanger
V	Gransanger
X NSKF	<i>Phyl. c. tristis</i>
X NSKF	Rødtoppfuglekonge
X	Dvergfluesnapper
X	Skjeggmeis
X	Lappmeis
X	Pirol
X NSKF	Rødhalevarsler
H	Tornskate
x	Varsler
K	Lavskrike
H	Nøttekråke
X	<i>Sibirnottekråke</i>
x	Kornkråke
X	Svartkråke
X NSKF	Rosenstær
X NSKF	Gulirisk
H	Stillits
V	Tornirisk
V	Bergirisk
x	Brunsisik
X	Polarsisik
X	Båndkorsnebb
H	Grankorsnebb
H	Furukorsnebb
H	Rosenfink
x	Konglebit
H	Kjernebiter
X	Hortulan
X	Vierspurv
X	Dvergspurv
X NSKF	Svarthodespurv

FUGLELIVET VED FISKUMVANNET I ØVRE EIKER 2002

utdrag fra rapport skrevet av

Bjørn Tore Bollerud og Arve Olsen

Forord

NOF Øvre Eiker lokallag har hvert år siden 1994 utgitt en rapport om fuglelivet i kommunen. Med dette foreligger omsider rapporten for 2002. Tradisjonen med årlig rapport ble grunnlagt i kjølvannet av at observasjonstårnet ved Fiskumvannet stod klart. Bruken av tårnet, og nedtegnelsene i loggboka her, gir verdifull informasjon om fuglelivet på den kjente trekk- og rastelokaliteten.

Rapportens innhold bør, nå som tidligere, være av interesse for både fagfolk og forvaltere. Hovedadressat er imidlertid den jevne fuglekikker i nærmiljøet.

Forfatterne ønsker å takke alle som har bidratt med fugleregistreringer og annet stoff til årets rapport og Jostein Bakke for data-assistanse m.m. Sist, men ikke minst, må rettes en stor takk til Johan-Anton Sandnes, Rita Rustan og Roger Holmen, som har lagd tegninger til rapporten.

Darbu i mars 2004

Bjørn Tore Bollerud & Arve Olsen

Noen adresser:

Forfatterne:

Bjørn Tore Bollerud, Nyveien, 3322 DARBU. (Tlf.: 32 75 96 44).
Arve Olsen, Kløverveien 1, 3360 GEITHUS. (Tlf.: 32 78 12 08).

Foreningen

NOF Øvre Eiker lokallag, Postboks 31, 3301 HOKKSUND.

Rapporten er omredigert av Buskskvettens redaktør for å gjelde kun Fiskumvannet. Alle referanser til Øvre Eiker forøvrig er fjernet.

Storskarven på forsiden av rapporten er tegnet av Johan-Anton Sandnes.

Generelt om rapporten

INNHold

Hovedtyngden av materialet i denne rapporten er fra Fiskumvannet. Som tidligere ble en temmelig omfattende og systematisk virksomhet drevet her i 2002.

KILDE

Opplysningene som presenteres i rapporten er hentet fra flere kilder. Med hensyn til stoff fra Fiskumvannet, står loggboka på observasjonsårnet her sentralt. I tillegg kommer LRSK, kontakt med enkeltpersoner, Internett og litteratur. Det siste er særlig benyttet for å lage bemerkninger om ekstremumstider og funnstatus. Ei litteraturliste er lagt inn bak i rapporten.

SYSTEMATIKK OG HEKKEBEGREPER

Navnsetting og systematikk er den samme som i verket *Norsk Fugleatlas* (Gjershaug, m.fl., 1994). Etter utgivelsen av dette verket har noen underarter fått endret status til art. Disse endringene er ikke tatt med her, noe som medfører at brunsisik (*Carduelis cabaret*) fortsatt står oppført som underart til gråsisik (*Carduelis flammea*). Også når det gjelder hekking, er begrepene og vurderingene i *Norsk Fugleatlas* lagt til grunn. "Hekking" brukes i rapporten synonymt med "konstatert hekking". Av hensyn til layout er enkelte arter presentert i en litt annen rekkefølge enn systematikken tilsier.

LRSK OG NSKF

Enkelte fugleregistreringer skal rapporteres til den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Buskerud, eller Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF), for godkjenning. Med hensyn til slike i 2002, er det bemerket om rapportering har funnet sted, og registreringen er godkjent, eller om ingenting har skjedd. Registreringer som er rapportert, men underkjent, er naturlig nok ikke tatt med.

Hva bemerkninger om funnstatus angår, har situasjonen mht. innrapportering gjennomgående ikke blitt undersøkt. Oversikter over godkjente funn er imidlertid publisert i egne publikasjoner fra komiteene. Det oppfordres til at registreringer det foreløpig ikke er gjort noe med, både fra 2002 og tidligere, blir rapportert!

FORKORTELSER

1K, 2K, etc.: Første kalenderår, andre kalenderår, osv.

Ad.: Adult, eller fullt utfarget fugl.

Juv.: Juvenil, eller fugl i sin første egentlige fjærdrakt.

Pull.: Pullus, dvs. dununge (reirunge).

For en mer utførlig gjennomgang av begreper om fuglenes fjærdrakt m.m., henvises det til generell fuglelitteratur. Vi anbefaler *Gyldendals store fugleguide* (Svensson, m.fl., 2001) og *Fugler – Europa, Nord-Afrika, Midtøsten* (Jonsson, 1994, og senere utgaver).

Fugleåret 2002 - noen essensielle data

Antall registreringsdager på Tårnet:

129

Antall fuglearter påtruffet ved Fiskumvannet:

150

Mest aktive fuglekikkere ved Fiskumvannet:

Fetterne Jan Trygve og Bjørn Tore Bollerud, med hhv. 57 og 35 besøk på tårnet.

Antall besøkende på Tårnet:

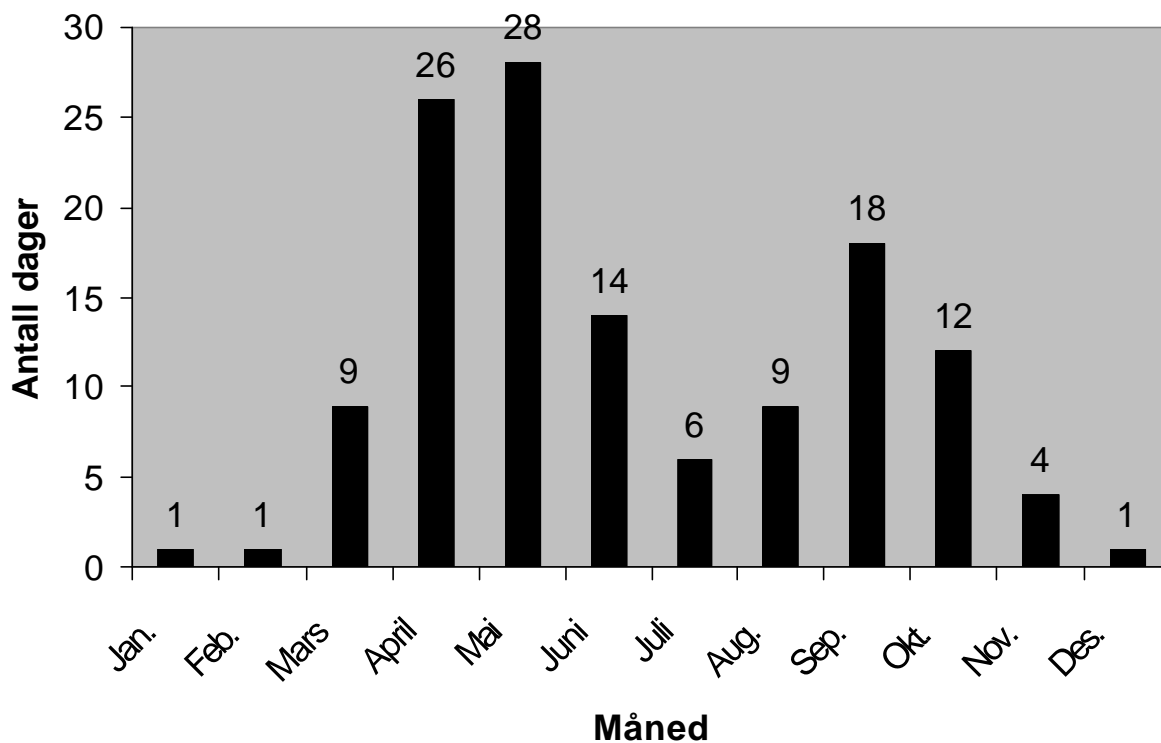
Minst 175 personer

Is-forholdene på Fiskumvannet:

Isen gikk, eller var helt borte, den 20. april, og la seg igjen i løpet av november.

april – 1. juli. Jan Trygve Bollerud stod i spissen for arbeidet. Det var første gang at tårnet ble beiset, i dets 10 år lange historie. Ellers var bildet mht. jakt og fiske m.m. det samme som før (jf. rapportene fra de senere år).

Registreringsaktiviteten ved Fiskumvannet i 2002

Artsomtaler

Storlom *Gavia arctica*

Registrert 3 ganger på våren. Mer detaljert ble ett individ notert 21. april, 2 individer 25. april og ett individ igjen 27. april. Registrert 3 ganger også på høsten. Ett individ ble sett på vannet 3. oktober, og arten dessuten notert 6. og 8. oktober.

Dvergdykker *Tachybaptus ruficollis*

Registrert jevnlig i perioden 15. september – 24. oktober (BTB, JTB, SOS, m.fl.). Toppnotering var 6 eksemplarer, den 20. oktober (BTB). Dette er samtidig ny rekord for lokaliteten og kommunen for øvrig. Ei gruppe med 5 dvergdykkere oppholdt seg ute på vannet, og i tillegg lå ett individ inne ved land.

Toppdykker *Podiceps cristatus*

En karakterart for innsjøen, eller takerørskogen. Observert regelmessig fra 9. april til 5. november. Med hensyn til antall, ble 8 individer talt gjentatte ganger i april. Minst 3 par hekket ved vannet i 2002 (SOS).

Gråstrupedykker *P. grisegena*

Ett individ sett 3 dager på høsten. Datoene, med observatører oppgitt i parentes, var 20. oktober (BTB og MS), 24. oktober (JTB) og 2. november (ITS). I hvert fall den første dagen lå fuglen nede på vannet, like utenfor Hegstadmyra i nordenden. Gråstrupedykker er ikke noe vanlig syn på eller ved Fiskumvannet. Det forrige året med observasjoner var 1998, og siste år før det igjen 1995. Ingen av observasjonene i 2002 er foreløpig rapportert til LRSK.

Horndykker *Podiceps auritus*

2 observasjoner foreligger fra 2002. Mer detaljert ble ett eksemplar sett 7. mai (BTB, m.fl.) og 4. juni (PØK). Begge dager lå dykkeren på vannet, ikke langt fra tårnet.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

På våren observert regelmessig fra 25. april til 3. mai. Med hensyn til antall, var det normalt tale om ett individ. I andre halvår sett jevnlig i

perioden 20. august – 27. oktober. Også her var ett individ det normale.

Gråhegre *Ardea cinerea*

Registrert jevnlig fra 26. mars til 28. oktober. Den største konsentrasjonen som ble notert talte 10 individer (29. april). Normalt antall var mellom ett individ og 4 individer.

Knoppsvane *Cygnus olor*

En karakterart for lokaliteten. Observert regelmessig i perioden 24. mars – 10. november. Toppnotering var 37 eksemplarer, den 14. april. Når det gjelder hekking, foreligger flere observasjoner av 2 ad. fugler og en juv. fugl fra høsten. For øvrig lå det knoppsvane på reir på 3 steder ved tårnet på våren.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Registrert jevnlig i periodene 6. januar – 27. april og 6. september – 21. desember. De høyeste antall individer som ble notert var 26 den 17. februar, og 22 den 31. oktober. I den andre perioden dreide det seg lenge om én ad. fugl alene.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

På våren registrert 20. og 21. april, og daglig mellom 2. og 5. mai. Den 21. april ble det talt ca. 1750 fugl totalt. På høsten registrert jevnlig i perioden 19. september – 3. oktober. Den 19. september ble ca. 1000 individer talt.

Grågås *Anser anser*

Observert regelmessig fra 24. mars til 20. mai. Den største konsentrasjonen som ble notert talte 11 fugler (14. april). Det normale antallet var imidlertid mellom ett individ og 3 individer. Fra tiden etter 20. mai foreligger kun én registrering av grågås. 26 individer ble notert den 14. september.

Kanadagås *Branta canadensis*

Registrert jevnlig i 2 perioder. Den første løp fra 24. mars til 26. mai, og den andre fra 15. til 25.

august. I tillegg foreligger en registrering fra 15. oktober. Toppnoteringer, året sett under ett, var 30+ eksemplarer, 24. og 28. mars.

Gravand *Tadorna tadorna*

Ett individ sett den 30. april (BTB, m.fl.). Observasjonen fant sted om kvelden, og varte i flere timer. Med hensyn til opptreden, stod anda på land utenfor Måsnesmyra det meste av tiden.

Brunnakke *Anas penelope*

På våren påtruffet regelmessig i perioden 13. april – 14. mai. I tillegg ble arten registrert 30. mai og 1. juni. Toppnoteringer var 10+ eksemplarer, flere ganger i april. På høsten påtruffet jevnlig fra 15. august til 3. november. De høyeste antall individer som ble notert var 100+ den 26. oktober (TB og LP), og 72 dagen etter (BTB og JTB). Dette er trolig de største konsentrasjonene av brunnakke som hittil er talt på lokaliteten.

Snadderand *Anas strepera*

Ett par observert i 2 omganger den 6. mai (hhv. AO og JTB). Paret lå nede på vannet, i området øst for tårnet. Forrige gang snadderand ble sett på lokaliteten var i september 1998. Observasjonene i 2002 er foreløpig ikke rapportert til LRSK.

Krikkand *Anas crecca*

Påtruffet regelmessig fra 4. april til 6. juni, og fra 5. august til 2. november. Det høyeste antallet individer som ble notert var 30+, den 14. april. Når det gjelder antall, ble imidlertid lite nedtegnet i loggboka i perioder. Det samme gjelder for stokkand.

Stokkand *Anas platyrhynchos*

En karakterart for lokaliteten. Registrert jevnlig fra 24. mars til 10. november. På det meste ble 100+ eksemplarer notert (6. oktober). Med hensyn til hekking, ble en hunn med 10-12 unger sett 15. mai, og 2 hunner med totalt 15-17 unger 3 dager senere.

Stjertand *Anas acuta*

Observert 2 ganger i løpet av året. Mer detaljert ble ett hunnfarget individ sett den 6. oktober (BTB, SOS og MS), og 2 hunnfargede individer den 27. oktober (BTB).

Knekkand *Anas querquedula*

Observert jevnlig i perioden 27. april – 1. juni. Toppnoteringer var 2 par den 27. april, og 3 hanner og 2 hunner den 26. mai. Normalt ble det imidlertid sett bare ett par eller en enslig hannfugl.

Skjeand *Anas clypeata*

Observert sporadisk mellom 30. april og 22. mai. Når det gjelder antall m.m., ble eksempelvis 2 par notert den 30. april, og ett par den 10. mai.

Taffeland *Aythya ferina*

På våren registrert én gang. Registreringen ble foretatt den 27. april, og det dreide seg om én hannfugl. På høsten påtruffet regelmessig i perioden 15. september – 10. november. Med hensyn til antall o.a., ble eksempelvis 2 hunnfargede fugler notert 26. september, én hannfugl 10. oktober og ett par 28. oktober.

Toppand *Aythya fuligula*

Et fast innslag i fuglefaunaen tilknyttet vannet. Observert jevnlig fra 24. mars til 10. november. Toppnoteringer var 30 eksemplarer 14. og 21. april, og 35 eksemplarer 6. oktober. Når det gjelder antall, ble imidlertid lite nedtegnet i loggboka til tider. Det samme gjelder bl.a. for kvinand.

Bergand *Aythya marila*

På våren registrert én gang. Registreringen ble foretatt den 9. mai, og det var formodentlig tale om ett individ. På høsten sett jevnlig fra 10. oktober til 10. november. Det høyeste antallet individer som ble notert var 7, den 20. oktober. For øvrig foreligger det en observasjon av 2 juv. bergender fra 16. august.

Svartand *Melanitta nigra*

På våren påtruffet én gang. En flokk med 16 individer (8 par) ble observert ute på vannet, den

30. april. På høsten sett regelmessig i perioden 13. oktober – 3. november. I de fleste tilfellene var det tale om 3 hunnfargede individer.

Kvinand *Bucephala clangula*

Et fast innslag i fuglefaunaen tilknyttet vannet. Observert jevnlig gjennom hele året. Toppnotering var 55 eksemplarer, den 14. april. Med hensyn til hekking, ble en hunnfugl med 8 unger sett den 19. juni.

Lappfiskand *Mergus albellus*

Påtruffet regelmessig fra 6. til 27. oktober (SOS, BTB, BRS, MS, JTB, m.fl.). Den første dagen ble 2 hunnfargede individer observert, og det samme var tilfellet de 2 neste dagene arten var til stede. Videre ble 3 hunnfargede fugler notert både 20. oktober (BTB og MS) og 24. oktober (JTB). Den 20. oktober drev 2 av fuglene og dykket i Dørja, i hull i isen ikke langt fra utløpet (BTB). Siste dag ble ett hunnfarget individ sett. De siste observasjonene av lappfiskand på lokaliteten, før dem i 2002, ble gjort høsten 1999.

Siland *Mergus serrator*

På våren observert et fåtall ganger. Mer detaljert ble ett par sett 5. og 6. mai, og dessuten 26. mai. I andre halvår observert sporadisk i perioden 22. august – 27. oktober. På det meste ble 16 eksemplarer, alle hunnfargede, notert (22. og 25. august).

Øvre Eiker: Hekking konstatert på 2 steder ved Eikeren, nærmere bestemt ved Baksteval og Sand, i 2002 (hhv. RR og ITS).

Laksand *Mergus merganser*

Fiskumvannet: På våren registrert jevnlig fra 28. mars til 17. mai. Det høyeste antallet individer som ble notert var 5, den 20. april. På høsten registrert regelmessig i perioden 27. oktober – 10. november. Toppnotering var 12 eksemplarer, den 31. oktober.

Havelle *Clangula hyemalis*

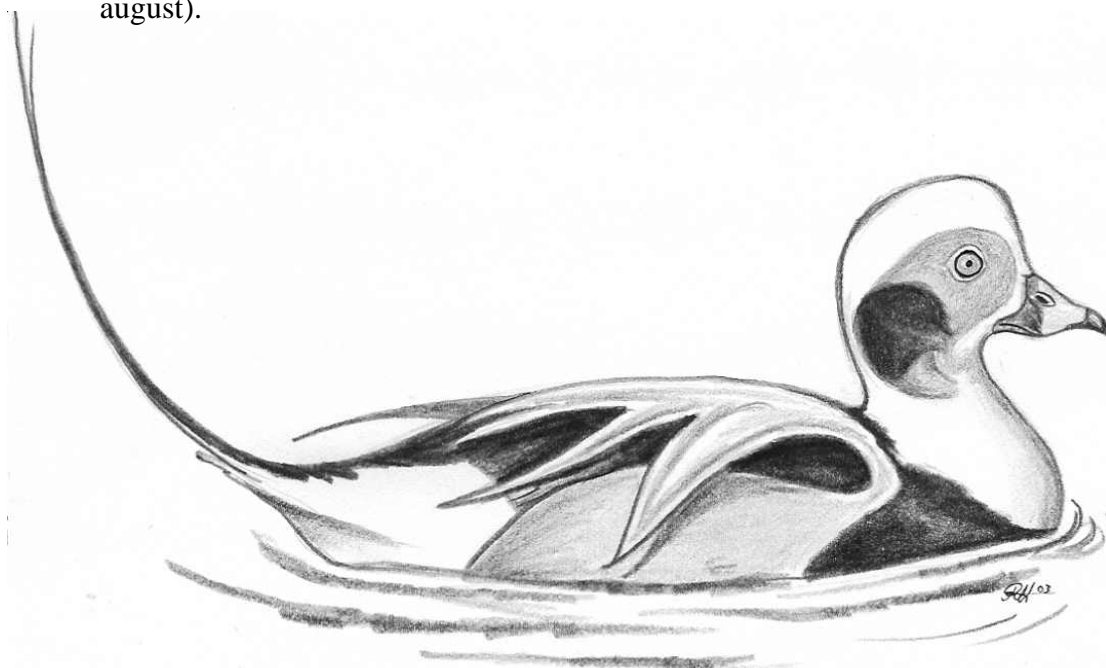
Ett eksemplar sett 27. oktober (BTB og JTB) og 28. oktober (JTB og MS). I hvert fall den første dagen lå fuglen nede på vannet og dykket, på sørsiden av tårnet. De siste observasjonene av havelle før 2002, ble gjort i 2000, 1997 og 1994.

Vepsevåk *Pernis apivorus*

rten notert bare én gang i loggboka i 2002, nærmere bestemt den 9. mai.

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Fiskumvannet: Ett individ observert den 26. oktober (TB og LP). Dette er det andre funnet som er kjent fra Fiskumvannet. Det første ble gjort den 18. mars 2000. Funnet i 2002 er behandlet av LRSK, og godkjent.

Havelle. (Tegning: Roger Holmen, Hokksund).

Sivhauk *Circus aeruginosus*

På våren påtruffet regelmessig i perioden 23. april – 19. mai (KV, JTB, DK, AO, m.fl.). I 2 av tilfellene, nærmere bestemt 14. og 18. mai, ble 2 individer notert. Ellers var det tale om ett individ. Når det gjelder kjønn, ble som oftest en hannfugl sett alene. I 2 av tilfellene ble en hunnfarget fugl observert. De 2 gangene med 2 fugler, var det tale om både en hann og en hunnfarget.

På høsten ble sivhauk registrert jevnlig fra 20. august til 7. september (BTB, JTB, PØK, JS, m.fl.). 2 av de første dagene ble det observert 2 individer, som begge var hunnfargede. Resten av observasjonene gjaldt enkeltindivider. Den 7. september ble en juv. fugl sett, og i hvert fall én av gangene ellers var det tale om en hunnfarget fugl. Ut over det nevnte, ble en sivhauk hann notert den 3. juni.

Myrhauk *Circus cyaneus*

Observert én dag under vårtrekket. En voksen hann ble sett i nordenden, i 2 omganger, den 14. april (hhv. SOS, og JTB og SOS). Når det gjelder høsten, er 2 observasjoner av myrhauk kjent. Den første ble gjort den 27. oktober (JTB), og den andre dagen etter (KV). Begge dager var det tale om ett individ, et hunnfarget et.

Hønehauk *Accipiter gentilis*

Sett periodisk mellom 25. mars og 25. november. Antallet dager med observasjoner av arten, mer eller mindre nært vannet, var 11. Den siste dagen ble en juv. fugl sett ved Sundhaugen, mens den satt i veikanten med et bytte.

Spurvehauk *Accipiter nisus*

Sett jevnlig i perioden 16. august – 15. september. I tillegg observert sporadisk mellom 24. mars og 6. mai, og et fåtall ganger i oktober. Det totale antallet dager som arten ble notert, var 15.

Musvåk *Buteo buteo*

På våren observert jevnlig i 2 perioder. Den ene strakk seg fra 26. mars til 10. april, og den andre fra 2. til 25. mai. Toppnotering var 4 eksemplarer, den 5. april. I andre halvår sett regelmessig fra 14. august til 6. oktober. På det meste, nærmere

bestemt 14. og 22. august, ble 5 eksemplarer talt. Det normale mht. antall var imidlertid ett individ.

Fjellvåk *Buteo lagopus*

Observert ved 3 anledninger under vårtrekket. Datoene, med observatører oppgitt i parentes, var 25. mars (JTB og DK, m.fl.), 28. mars (JTB, AN og BTB) og 30. mars (MS). Det dreide seg om ett individ alle gangene.

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

På våren observert jevnlig fra 11. april til 24. mai. Når det gjelder antall, var det nesten utelukkende tale om ett individ. I andre halvår sett regelmessig i perioden 15. august – 8. september. Det foreligger dessuten et knippe med observasjoner fra sommeren.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Observert 3 ganger under vårtrekket. Mer detaljert ble ett individ sett 5. april, og dessuten 12. og 22. mai. I tillegg observert 2 ganger på høsten. Ett individ ble sett 2. og 6. september.

Dvergfalk *Falco columbarius*

Observert ved 3 anledninger under vårtrekket. En hannfugl ble sett 24. mars, og ett individ notert 2. og 3. mai. I andre halvår observert jevnlig i perioden 20. august – 15. september. Det var hele veien tale om ett eksemplar, et hunnfarget et.

Lerkefalk *Falco subbuteo*

3 observasjoner foreligger fra 2002. Ett individ ble sett i flukt 12. mai (BTB), og ett individ jaktende 17. mai (JTB) og 11. juni (JTB). Ved én anledning den sistnevnte dagen, forsøkte falken seg på en tårnseiler!

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Fiskumvannet: Observert 3 dager i løpet av året. Datoene, med observatører oppgitt i parentes, var 31. mars (TB og LP), 30. april (BTB) og 19. september (AO, EH og BTB). Det dreide seg om ett individ alle dagene.

Ubestemt skogshøne *Tetrao sp.*

Ei røy eller orrhøne observert den 13. oktober (BTB). Fuglen ble skremt opp på Hegstadmyra,

og sett i flukt i etterkant. Stedet lå bare et steinkast fra tårnet. Dette var første gang, i hvert fall på mange år, at orrfugl eller storfugl ble påtruffet i reservatet.

Sivhøne *Gallinula chloropus*

3 observasjoner foreligger fra 2002. Den første ble gjort den 1. mai (CM m.fl.), observasjon nr. 2 den 12. september (JLH og BTB), og den tredje og siste den 29. september (TB). I det midterste tilfellet ble 2 fugler sett, og i hvert fall den ene av dem var en juv. fugl. De 2 øvrige gangene var det tale om ett individ.

Sothøne *Fulica atra*

En karakterart for innsjøen, eller takrørskogen. Registrert jevnlig fra 5. april til 10. november. Toppnoteringer på våren var 10+ eksemplarer, 18. og 23. april. Når det gjelder høsten, ble usedvanlig mye sothøns talt i perioden 13. oktober – 10. november. Toppnoteringer var 52 eksemplarer den 24. oktober (JTB), og 58 den 31. oktober (samme)! Det siste er samtidig ny rekord for lokaliteten. Når det gjelder hekking, ble bl.a. en ad. fugl og 2 juv. fugler observert den 9 juli.

Sothøne – Tegnet av Rita Rustan, Konnerud.

Vannrikse *Rallus aquaticus*

Registrert ved et par anledninger på høsten. Mer detaljert ble lydytringer fra vannrikse hørt ved tårnet 3. og 10. oktober (JTB og BTB, begge ganger).

Myrrikse *Porzana porzana*

2 registreringer foreligger fra 2002. Ett individ ble hørt ved tårnet 26. mai (TB og OEB) og 2. juni (BVN og MS). I begge tilfeller var det tale om “sang”, eller roping. Når det gjelder tidspunkter, ble registreringene hhv. foretatt ca. kl. 20.40. og ca. kl. 15.15.

Åkerrikse *Crex crex*

Ett individ registrert den 22. mai (BTB). 2 serier med “krekking” ble hørt fra myra nedenfor Plankestabelen, sent om ettermiddagen. Dette var første gang at åkerrikse ble påtruffet ved Fiskumvannet i nyere tid.

Trane *Grus grus*

Påtruffet sporadisk mellom 7. april og 26. mai. De fleste registreringene ble foretatt i månedsskiftet april/mai. Toppnotering var 5 eksemplarer, den 7. april.

Tjeld *Haematopus ostralegus*

Det foreligger én registrering fra 2002. Ett individ ble sett i flukt lavt over vannet (og hørt), ikke langt fra tårnet, den 24. april (BTB, EM og CM).

Dverglo *Charadrius dubius*

Ett individ sett og hørt den 16. april (JTB). Forrige år dverglo ble registrert ved vannet, var i 1999. Den 16. april er trolig det tidligste som arten er påtruffet så langt.

Sandlo *Charadrius hiaticula*

Et par eksemplarer registrert den 21. april.

Heilo *Pluvialis apricaria*

På våren påtruffet regelmessig i perioden 21. april – 6. mai. For øvrig foreligger en registrering av 2 heiloer fra 11. juni. Den største konsentrasjonen av individer som ble notert var 80, den 29. april. På høsten registrert sporadisk i

perioden 8. september – 6. oktober. På det meste ble 15 eksemplarer notert (8. september). Registreringen den 11. juni er svært sen, til å være foretatt i første halvår. I tillegg er 6. oktober trolig den seneste dato som heilo er påtruffet ved vannet hittil.

Vipe *Vanellus vanellus*

Påtruffet regelmessig fra 20. mars til 22. august. De høyeste antall individer som ble registrert var 20+ den 10. april, og 17 den 18. august. Arten ble for øvrig registrert noen dager i månedsskiftet september/oktober. Med hensyn til antall, må bemerkes at grunnlagsmaterialet er sparsomt.

Myrsnipe *Calidris alpina*

Registrert sporadisk i perioden 4. september – 6. oktober. Når det gjelder antall, ble mellom 2 og 4 individer notert.

Brushane *Philomachus pugnax*

På våren observert sporadisk mellom 12. og 19. mai. På det meste ble 10 eksemplarer talt. I tillegg observert én gang på sommeren og én gang på høsten. Mer detaljert ble 5 eksemplarer sett 15. juni, og 2 eksemplarer 29. september. I situasjonen på sommeren, stod fuglene ute på ei nyslått kultur-eng.

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

En karakterart for lokaliteten, i sommerhalvåret. Registrert jevnlig fra 1. april til 28. oktober. De høyeste antall individer som ble notert var 13 den 1. mai, 11 den 26. september og 10+ den 6. oktober. Når det gjelder antall, ble imidlertid lite nedtegnet til tider.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

Ett eksemplar observert på Hals (Vestfossen), den 24. august (AH). Fuglen stod ute i en stubbåker. Dobbeltbekkasin er observert på Hals også et tidligere år, på samme tiden.

Rugde *Scolopax rusticola*

Registrert sporadisk fra 15. april til 26. oktober. Det dreier seg om 5 dager med registreringer totalt. Kun enkeltindivider ble notert.

Småspove *Numenius phaeopus*

Ett eksemplar notert 15. og 25. mai.

Storspove *Numenius arquata*

På våren påtruffet regelmessig fra 14. april til 2. mai. I andre halvår registrert sporadisk mellom 5. august og 12. september. For øvrig foreligger en registrering fra 11. juni. Det høyeste antall individer som ble notert, året sett under ett, var 6 den 20. august.

Rødstilk *Tringa totanus*

På våren påtruffet regelmessig i perioden 6. – 22. mai. Den første dagen ble 2 individer registrert. Ellers var det tale om ett individ. Fra andre halvår foreligger 2 registreringer. Ett individ ble notert 15. august og 8. september.

Gluttsnipe *Tringa nebularia*

På våren registrert regelmessig fra 29. april til 24. mai. Det ble notert ca. 15 individer den 7. mai. Enkeltindivider registrert jevnlig i perioden 31. juli – 4. september.

Skogsnipe *Tringa ochropus*

På våren registrert jevnlig fra 10. april til 17. mai. Mellom ett individ og 3 individer ble notert. I andre halvår påtruffet sporadisk i perioden 9. juli – 21. august. Kun enkeltindivider ble notert her. For øvrig foreligger en registrering av 2 skogsniपर fra 31. mai.

Grønnstilk *Tringa glareola*

Påtruffet regelmessig fra 2. mai til 11. juni. Ca. 10 eksemplarer registrert den 7. mai. Ut over dette ble 2 eksemplarer registrert den 9. juli, og ett eksemplar den 22. august.

Strandsnipe *Actitis hypoleucos*

Registrert jevnlig i perioden 1. mai – 17. juni, og sporadisk mellom 9. juli og 8. september. Topnotering var ca. 30 eksemplarer, den 18. mai (BTB). Dette er også den største konsentrasjonen som hittil er kjent fra lokaliteten. Fuglene ble sett i flukt i nordenden, ved solnedgang. Det normale i 2002 mht. antall var ett individ og 2 individer.

Svarterne *Chlidonias niger*

Ett individ observert den 24. mai (JTB, BTB, TB, LTP, TA og PØK). Det dreide seg om en ad. fugl i sommerdrakt, som ble sett fra tårnet gjennom 3 timer om kvelden. Fuglen oppholdt seg i området mellom Måsnesmyra og utløpet av Dørja. Når det gjelder adferd, ble terna i hovedsak sett på vingene på jakt, men også stående på land en periode, opptatt med fjærstell. En av de tilstedeværende (TB) lyktes med å fotografere den sjeldne gjesten. Svarterne ble sett ved Fiskumvannet også i 2001, men før det igjen må en tilbake til 1995 for å finne noe om arten. Observasjonen i 2002 er rapportert til LRSK, og godkjent. Den 24. mai er for øvrig det tidligste som svarterne er påtruffet ved vannet så langt.

Svarterne. (Tegning: Johan-Anton Sandnes, Vestfossen).

Makrellterne *Sterna hirundo*

Påtruffet regelmessig i perioden 2. – 21. mai. På det meste var 3 eksemplarer til stede. Arten ble også påtruffet regelmessig i perioden 30. juni – 31. juli. Toppnoteringer var 4 eksemplarer, 3. og 31. juli. For øvrig foreligger en registrering av en juv. fugl fra 8. september.

Rødnebbterne *Sterna paradisaea*

Observert ved 4 anledninger i 2002. Første observasjon ble gjort den 11. mai (RH), og de 2 neste 17. mai (JTB) og 18. mai (JTB). I hvert fall i de 2 siste tilfellene var det tale om ett individ. Den fjerde og siste observasjonen ble gjort den 6. oktober (SOS). Denne gangen dreide det seg om 3 juv. fugler. Sist arten ble sett på lokaliteten var i mai 2000. Funnet i oktober 2002 er behandlet av LRSK, og godkjent. De øvrige funnene er foreløpig ikke rapportert. Til slutt må nevnes at 6. oktober er den desidert seneste dato som rødnebbterne er observert ved Fiskumvannet så langt.

Hettemåke *Larus ridibundus*

Observert jevnlig i perioden 11.–25. april. Videre observert sporadisk fra 5. mai til 14. august. Det høyeste antallet individer som ble notert var 6, den 18. april.

Fiskemåke *Larus canus*

Påtruffet regelmessig fra 10. april til 15. juli. Videre ble arten påtruffet sporadisk mellom 18. august og 6. oktober, og regelmessig igjen fra 26. oktober til 5. november. Toppnoteringer var 60+ eksemplarer den 23. april, og 100+ eksemplarer den 28. oktober. Med hensyn til antall, ble imidlertid lite nedtegnet i perioder. Det samme gjelder for hettemåke og gråmåke.

Sildemåke *Larus fuscus*

Det foreligger 2 registreringer fra 2002. Disse ble nærmere bestemt foretatt 27. april og 2. mai. I begge tilfeller dreide det seg om ett individ.

Gråmåke *Larus argentatus*

Påtruffet nokså regelmessig i perioden 28. mars – 31. oktober. De største konsentrasjonene som ble notert talte 20+ individer (29. april og 8. september).

Svartbak *Larus marinus*

Observert 3 ganger i løpet av året. Observasjonene ble gjort 5. mai, 15. juli og 12. september. I hvert fall i de 2 siste tilfellene var det tale om ett individ.

Bydue *Columba livia var. domestica*

Det foreligger én registrering fra 2002. Registreringen ble foretatt den 24. mars, og det dreide seg om 4 individer.

Skogdue *Columba oenas*

På våren påtruffet regelmessig fra 6. til 31. mai. I tillegg foreligger det registreringer fra 31. mars og 18. april. I andre halvår påtruffet sporadisk mellom 22. august og 24. september. Toppnoteringer, året sett under ett, var 4 eksemplarer, bl.a. 21. mai og 22. august.

Ringdue *Columba palumbus*

Registrert jevnlig i perioden 16. mars – 6. oktober. De høyeste antall individer som ble notert var 300+ den 5. april, og 150+ den 8. september.

Gjøk *Cuculus canorus*

Påtruffet ved 2 anledninger i 2002. Den første registreringen ble foretatt den 18. mai, og den andre 2 dager etter.

Hornugle *Asio otus*

Påtruffet ved én anledning i 2002. Ett individ ble sett i flukt ved tårnet den 14. juni (OEB). Observasjonen ble gjort om kvelden, og varte en stund.

Jordugle *Asio flammeus*

Fiskumvannet: 4 observasjoner foreligger fra 2002. Den første ble gjort den 25. mars (JTB), midt på lyse dagen. Ett individ ble sett i flukt, eller rettere på jakt, og i tillegg i krangel med en hønsehauk, i nordenden. Observasjon nr. 2 stammer fra 13. april (DK). Ei enslig hornugle ble iaktatt ved tårnet, naturlig nok i flukt, om kvelden. De 2 siste observasjonene fant sted den 24. oktober (JTB). Ett individ ble sett alene ved én anledning, og 2 individer sammen ved en annen. I situasjonen med 2 opplevde observatøren at uglene fløy rundt ham, i en avstand av bare 2-5 meter! Registreringen den 24. oktober er muligens den seneste som er foretatt på høsten, og registreringen 25. mars den tidligste på våren, ved Fiskumvannet så langt.

Tårnseiler *Apus apus*

Påtruffet regelmessig i perioden 15. mai – 8. september. På det meste ble 100+ eksemplarer notert (31. mai).

Vendehals *Jynx torquilla*

Registrert jevnlig i en kort periode på våren, mer detaljert mellom 3. og 9. mai. Den siste dagen ble 2 individer hørt ved jernbanen, og den ene dessuten observert bl.a. på pukken (BTB, EM og CM). Registreringen fant sted om formiddagen, under en ekskursjon til tårnet i regi av NOF Øvre Eiker.

Grønnspekk *Picus viridis*

Påtruffet regelmessig fra 24. mars til 14. april. Arten ble også registrert 5. mai, 29. september og 10. november.

Svartspekk *Dryocopus martius*

Påtruffet sporadisk mellom ca. 15. april og 15. september. Antallet dager med registreringer av arten, mer eller mindre nært vannet, var 5. Den første dagen ble 2 eksemplarer sett ved Sundhaugen. Den ene satt i ei osp, med hodet inne i et nylig uthakket spettehull.

Flaggspekk *Dendrocopos major*

Registrert jevnlig i perioden 17. februar – 6. april. I tillegg ble arten påtruffet 22. mai og 3. november. Den 22. mai var det tale om én hannfugl.

Dvergspekk *Dendrocopos minor*

Ett individ registrert den 8. september (BRS, BTB, SOS, EM og CM). Fuglen ble både sett (BRS) og hørt (samtlige tilstedeværende). Den oppholdt seg i "beltet" med trær og busker langs Dørja, mer detaljert i området mellom observasjonstårnet og jernbanen. NOF Øvre Eiker hadde ei samling på tårnet da registreringen fant sted.

Trepiplerke *Anthus trivialis*

På våren påtruffet 3 dager, nærmere bestemt 17., 18. og 19. mai, og i andre halvår 2 dager, eller 25. august og 8. september.

Heipiplerke *Anthus pratensis*

Registrert jevnlig i 2 perioder. Den første strakk seg fra 26. mars til 11. juni, og den andre fra 6. september til 28. oktober. På det meste ble 40+ eksemplarer notert (10. oktober). Når det gjelder antall, er imidlertid grunnlaget tynt. Den 6. juni ble det gjort en observasjon som indikerer hekking (PØK). Ett individ forsvant ned i "gresset" ved tårnet, med føde i nebbet.

Linerle *Motacilla alba*

Registrert jevnlig i perioden 1. april – 6. oktober. Toppnotering var 20+ eksemplarer, den 1. mai. Med hensyn til antall, ble imidlertid lite nedtegnet i loggboka.

Gulerle *Motacilla flava*

Påtruffet regelmessig i perioden 3. mai – 25. august. Det høyeste antallet individer som ble notert var 7+, den 20. mai. Ved én anledning ble det observert ei gulerle av underarten **Sørlig gulerle** (*Motacilla flava flava*). Datoen, med observatører oppgitt i parentes, var 17. mai (JLH og JTB), og det dreide seg om en 2K+ hunn. Observasjonen er dokumentert med fotografier (JLH). Det foreligger etter hvert ganske bra med funn av sørlig gulerle fra Fiskumvannet. Funnet i 2002 er behandlet av LRSK, og godkjent. Når det gjelder hekking av gulerle, ble 2 ad. fugler sett mens de matet en juv. fugl, ikke langt fra tårnet, den 30. juni (PØK).

Vintererle *Motacilla cinerea*

Det foreligger én registrering fra lokaliteten. Registreringen ble foretatt den 20. mai (SOS), og det dreide seg om ett individ.

Sanglerke *Alauda arvensis*

En karakterart for kulturlandskapet rundt vannet, i sommerhalvåret. Registrert jevnlig fra 20. mars til 15. juli, og i perioden 12. september – 6. oktober. Det høyeste antallet individer som ble notert var 50+, den 6. oktober.

Sandsvale *Riparia riparia*

Påtruffet regelmessig fra 23. april til 15. september. Toppnoteringer var ca. 50 eksemplarer den 20. mai, og 40+ den 25. mai.

Låvesvale *Hirundo rustica*

Registrert jevnlig i perioden 24. april – 30. september. De største konsentrasjonene som ble notert, talte ca. 200 fugler (20. mai) og 200+ fugler (23. september). En stor mengde svaler, formodentlig låvesvaler for det meste, samlet seg ved vannet om kveldene, eller ved skumring, i august og september. Fuglene overnattet i "beltet" med takrørskog.

Taksvale *Delichon urbica*

Påtruffet regelmessig fra 28. april til 15. september. Det høyeste antallet individer som ble notert var ca. 10, den 20. mai.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Registrert bl.a. på Røkeberg ved Vestfossen, den 15. januar, og i Hokksund sentrum, den 7. november. Det var hhv. tale om 30 eksemplarer og 15+ eksemplarer. En registrering av 25 sidensvans på Hals (Vestfossen), foretatt den 27. februar, skal også tas med.

Fossefall *Cinclus cinclus*

3 registreringer foreligger fra 2002. Registreringene ble mer detaljert foretatt 9. og 10. april, og 27. oktober. Alle ganger var det tale om ett individ.

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes*

Registrert jevnlig i perioden 19. september – 31. oktober. I tillegg foreligger det en registrering fra 9. april.

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

Et fast innslag i fuglefaunaen ved vannet. Påtruffet regelmessig fra 5. april til 27. oktober. Ett individ og 2 individer ble notert om hverandre.

Nattergal *Luscinia luscinia*

Fiskumvannet: Registrert regelmessig fra 9. mai til 7. juni. På det meste ble 4 eksemplarer notert (15. mai og 7. juni).

Blåstrupe *Luscinia svecica*

2 registreringer er kjent. Den ene ble foretatt den 16. mai, og den andre den påfølgende dagen. I hvert fall i sistnevnte tilfelle var det tale om en hannfugl.

Buskskvett *Saxicola rubetra*

En karakterart for lokaliteten, i sommerhalvåret. Påtruffet jevnlig i perioden 3. mai – 15. september. Toppnotering var 5+ eksemplarer, den 8. september. Når det gjelder hekking, ble 3 kull notert den 30. juni.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

3 registreringer er kjent. Den første ble foretatt den 4. mai, den andre den 11. mai og den tredje den 19. september. I hvert fall i sistnevnte tilfelle var det tale om én fugl.

Svarttrost *Turdus merula*

Påtruffet regelmessig fra 26. mars til 27. oktober. Toppnotering var 10+ eksemplarer, den 6. oktober.

Gråtrost *Turdus pilaris*

Et fast innslag i fuglefaunaen ved vannet, i likhet med svarttrost og rødvingetrost. Registrert jevnlig i perioden 28. mars – 10. november. Det høyeste antallet individer som ble notert var 300+, den 6. oktober.

Måltrost *Turdus philomelos*

På våren påtruffet regelmessig mellom 4. og 18. april, og deretter sporadisk frem til 31. mai. På høsten registrert sporadisk i perioden 16. september – 20. oktober.

Rødvingetrost *Turdus iliacus*

Registrert jevnlig i 2 perioder. Den første løp fra 5. april til 9. juli, og den andre fra 22. august til 3. november. På det meste ble 200+ eksemplarer notert (6. oktober). Når det gjelder antall, er materialet tynt. Det samme gjelder de andre, vanlige trosteartene.

Duetrost *Turdus viscivorus*

Påtruffet 3 ganger på våren. Første gang var 6. april, og de øvrige gangene 14. april og 17. mai. Den 6. april ble 4 individer notert. Øvre Eiker: Ett eksemplar registrert ved Hals utenfor Vestfossen, den 2. april.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Registrert 3 ganger på våren og sommeren. Første gang var 29. mai (ei gruppe fra Norges landbrukshøgskole), og de 2 andre gangene 31. mai (JTB) og 14. juni (OEB, PØK og BTB). Den 31. mai var det tale om én fugl, som ble sett og hørt ved tårnet. Ingen av de 3 registreringene av sivsanger er foreløpig rapportert til LRSK.

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

Fiskumvannet: Registrert jevnlig fra 1. til 17. juni. I tillegg foreligger en registrering fra 15. juli. Toppnotering var 4 eksemplarer, den 14. juni.

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

En karakterart for takrør-”beltet”. Påtruffet regelmessig i perioden 9. mai – 17. juni. Arten ble dessuten registrert 9. juli, 16. august og 16. september. Det høyeste antallet individer som ble notert var 3, både 7. juni og 9. juli. Den 9. mai er trolig det tidligste som rørsanger er registrert ved vannet så langt.

Gulsanger *Hippolais icterina*

Registrert jevnlig fra 14. mai til 30. juni. Når det gjelder antall, ble vekselvis ett individ og 2 individer notert.

Møller *Sylvia curruca*

På våren påtruffet regelmessig i perioden 6. – 18. mai. I andre halvår kun registrert 2 ganger. Registreringene ble foretatt 25. august og 8. september. Den 6. mai er det tidligste som arten er påtruffet ved Fiskumvannet, i hvert fall på mange år.

Tornsanger *Sylvia communis*

Påtruffet jevnlig fra 12. mai til 15. juli. I tillegg ble arten registrert den 5. august. Når det gjelder antall, ble kun ett eksemplar og 2 eksemplarer notert.

Hagesanger *Sylvia borin*

Registrert regelmessig i perioden 18. mai – 19. juni. For øvrig foreligger det registreringer fra 6. mai og 8. september. Det høyeste antallet individer som ble notert var 4+, den 4. juni. Registreringen den 6. mai (AO) er den tidligste som er kjent fra lokaliteten.

Munk *Sylvia atricapilla*

På våren og sommeren påtruffet regelmessig fra 5. mai til 9. juli. Vekselvis ett individ og 2 individer ble registrert. På høsten påtruffet 6. og 12. september. I begge tilfeller dreide det seg om én hunnfarget fugl.

Gransanger *Phylloscopus collybita*

På våren påtruffet nokså jevnlig fra 5. april til 17. mai. Når det gjelder antall, ble kun ett individ og 2 individer notert. På høsten påtruffet sporadisk mellom 8. september og 27. oktober. Arten ble notert 5 dager i løpet av perioden. Registreringen den 5. april (JTB) er blant de tidligste som er foretatt i kommunen.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Et fast innslag i fuglefaunaen i sommerhalvåret. Registrert jevnlig i perioden 2. mai – 15. september. På det meste ble 5+ eksemplarer notert (31. mai og 11. juni). Når det gjelder antall, må imidlertid bemerkes at lite ble nedtegnet i loggboka. Det samme gjelder bl.a. for gransanger.

Fuglekonge *Regulus regulus*

Det foreligger én registrering fra 2002. Denne ble foretatt den 27. oktober, og det var tale om 4 eksemplarer.

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Påtruffet regelmessig fra 10. mai til 11. juni. I tillegg foreligger det en registrering fra 20.

august. I de tilfellene hvor antall ble notert, dreide det seg om ett individ.

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Registrert jevnlig fra 12. til 31. mai.

Løvmeis *Parus palustris*

Registrert 3 ganger i løpet av året. De 2 første registreringene ble foretatt på våren, nærmere bestemt 11. og 24. mai. Den tredje fant sted den 6. oktober.

Øvre Eiker: Ett individ fanget og merket på Hals, ikke langt fra Vestfossen, den 17. februar (AH). Det er ikke vanlig med merking av løvmeis i Øvre Eiker.

Granmeis *Parus montanus*

Påtruffet nokså regelmessig fra årsskiftet og frem til 24. mai. Normalt antall individer var 2. Videre registrert jevnlig i perioden 8. september – 27. oktober. Det var 4 eksemplarer på det meste. For øvrig foreligger det en registrering fra 15. august.

Toppmeis *Parus cristatus*

Registrert 2 ganger i løpet av året. Første gang var 15. juli, og den andre gangen 29. september. I hvert fall den 15. juli var det tale om én fugl.

Svartmeis *Parus ater*

Ett individ notert den 26. mars.

Blåmeis *Parus caeruleus*

Et fast innslag i fuglefaunaen ved vannet. Registrert jevnlig gjennom hele året. Toppnotering var 10+ eksemplarer, den 6. oktober. Når det gjelder antall, er imidlertid materialet sparsomt. Det samme gjelder kjøttmeis.

Kjøttmeis *Parus major*

Et fast innslag i fuglefaunaen ved vannet. Påtruffet regelmessig hele året igjennom. På det meste ble 7 eksemplarer notert (28. mars).

Trekryper *Certhia familiaris*

Det foreligger én registrering fra 2002. Ett individ ble notert den 26. mars.

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*

Registrert jevnlig i 2 perioder. Den første løp fra 28. mars til 7. april, og den andre fra 8. september til 6. oktober. I tillegg ble arten notert 2. mai og 27. oktober.

Skjære *Picapica*

En karakterart for kulturlandskapet rundt vannet. Påtruffet regelmessig gjennom hele året. Ifølge loggboka ble 6 eksemplarer observert på det meste (28. mars). Når det gjelder antall, er imidlertid grunnlaget tynt. Det samme gjelder bl.a. for kråke.

Kaie *Corvus monedula*

Påtruffet regelmessig i 3 perioder: 27. mars til 9. april, 8. til 19. mai og 4. september til 31. oktober. Toppnoteringer var 47 fugler den 6. oktober, og ca. 100 den 10. oktober.

Kornkråke *Corvus frugilegus*

Ett individ observert den 10. oktober (BTB og Tom Roligheten fra Sauherad). Fuglen oppholdt seg på mudderflata utenfor Woldstad-jordet, sammen med noen kråker og kaier. Det dreide seg om en ganske kort opptreden på ettermiddagen. Med unntak av 1999, er kornkråke registrert årlig siden 1994 (første året med tårnet).

Kråke *Corvus corone*

En karakterart for kulturlandskapet rundt vannet. Registrert jevnlig gjennom hele året. Den største konsentrasjonen som ble notert talte ca. 100 individer (10. oktober).

Ravn *Corvus corax*

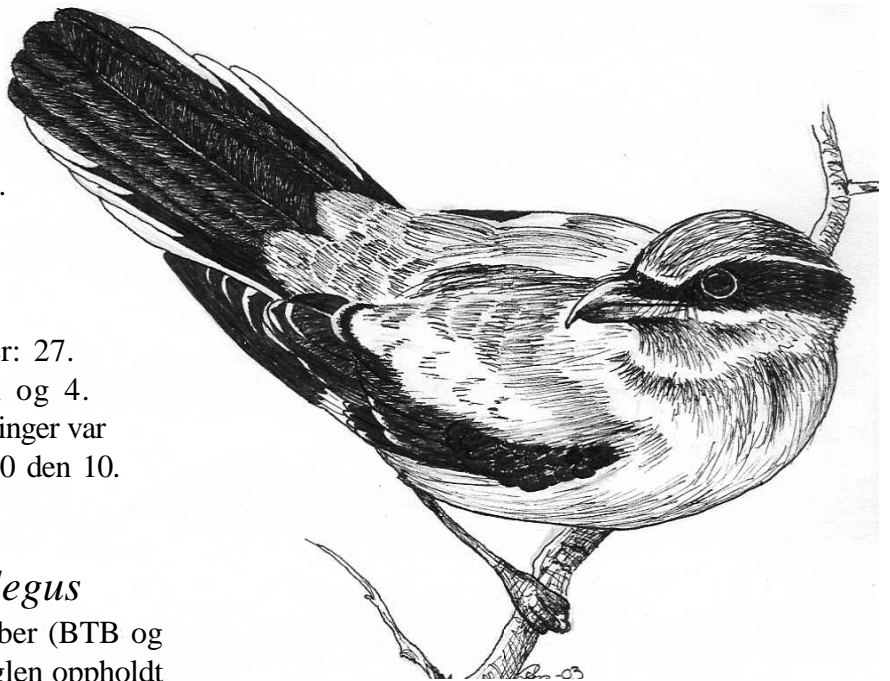
Påtruffet sporadisk mellom 24. mars og 15. september. Det dreier seg om 7 dager, spredt utover perioden. På det meste ble 9 eksemplarer observert (15. september).

Tornskate *Lanius collurio*

2 observasjoner er kjent fra 2002. Disse ble gjort 24. mai og 16. august. I førstnevnte tilfelle dreide det seg om én hannfugl.

Varsler *Lanius excubitor*

Påtruffet regelmessig i 2 perioder. Den første strakk seg fra 16. mars til 6. april, og den andre fra 6. september til 28. oktober. Det var hele tiden tale om ett individ.

Varsler. Tegning: Rita Rustan

Stær *Sturnus vulgaris*

Registrert jevnlig i perioden 28. mars – 27. oktober. De høyeste antall individer som ble notert var 20+ den 17. juni, og 26 den 30. september.

Gråspurv *Passer domesticus*

Registrert jevnlig fra 1. til 17. mai. Arten ble også notert 28. mars, 7. april og 15. september. Når det gjelder antall, ble heller lite notert. Det samme gjelder pilfink.

Pilfink *Passer montanus*

Påtruffet regelmessig i 2 perioder. Den ene løp fra 24. mars til 18. mai, og den andre fra 20. august til 29. september. I tillegg ble arten registrert et par ganger både på sommeren og i slutten av oktober.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Et fast innslag i fuglefaunaen ved vannet. Registrert jevnlig i perioden 26. mars – 6. oktober. Det høyeste antallet individer som ble notert var 12, den 28. mars.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

På våren påtruffet regelmessig fra 23. april til 10. mai. Det høyeste antallet individer som ble notert var 10+, den 29. april. På høsten registrert jevnlig fra 12. til 29. september.

Grønnfink *Carduelis chloris*

Et fast innslag i fuglefaunaen ved vannet. Påtruffet regelmessig gjennom hele året. Toppnotering var 11 eksemplarer, den 28. mars. Når det gjelder antall, foreligger det imidlertid sparsomt med opplysninger. Det samme er tilfellet med bokfink og bjørkefink.

Stillits *Carduelis carduelis*

Registrert jevnlig i 2 perioder. Den første strakk seg fra 17. februar til 1. april, og den andre fra 15. til 30. september. I tillegg foreligger en registrering fra 27. oktober. På det meste ble ca. 25 eksemplarer notert (26. september).

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Registrert jevnlig, i større eller mindre grad, fra 1. april til 10. november. Det høyeste antallet individer som ble notert var ca. 100, den 10. oktober.

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Registrert 2 ganger på våren, den 7. og 10. mai, og 2 ganger på høsten, den 8. og 15. september. I tillegg foreligger en registrering fra 11. juni. Den første gangen var det tale om en hann og en hunn, den 11. juni 2 individer, og den 15. september ett individ.

Bergirisk *Carduelis flavirostris*

En mindre flokk observert på Bomenga (Hokksund), i midten av april (MS). Arten ble observert på Bomenga også på høsten (MS).

Gråsisik *Carduelis flammea*

Påtruffet regelmessig fra 1. mai til 10. november. Det høyeste antallet individer som ble notert var 20, den 6. mai. Ett individ av underarten **Brunsisik** (*Carduelis flammea cabaret*) ble observert både 16. august (JS) og 12. september (JLH).

Furukorsnebb *Loxia pytyopsittacus*

Det foreligger én registrering fra 2002. Denne ble foretatt den 22. august (JTB), og det dreide seg om 4 fugler. Korsnebber blir tilnærmet årlig registrert ved vannet, men bestemmes sjelden til art.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Registrert jevnlig i perioden 19. mai – 17. juni. Vekselvis ett og 2 individer.

Dompap *Pyrrhula pyrrhula*

Påtruffet regelmessig i 2 perioder. Den første løp fra 1. til 7. april, og den andre fra 27. oktober til 10. november. Arten ble for øvrig registrert 2. mai og 21. desember. Toppnotering var 6 eksemplarer, den 5. november.

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*

En flokk på ca. 30 eksemplarer sett i flukt ved tårnet 16. mars (JTB og AN).

Gulspurv *Emberiza citrinella*

En karakterart for kulturlandskapet rundt vannet. Påtruffet regelmessig fra 11. mars til 5. november. På det meste ble 10+ eksemplarer notert (6. oktober).

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*

Et fast innslag i fuglefaunaen i sommerhalvåret. Registrert jevnlig i perioden 26. mars – 13. oktober. Når det gjelder antall, ble heller lite notert.

Observatører

EA: Eirik Andersen	PØK: Per Øystein Klunderud	MS: Magne Sjøblom
TA: Tonny Andersen	DK: Dagfinn Kolberg	BRS: Bjørn Roar Skullestad
OEB: Ole Edvart Bakken	CM: Christoffer Mikalsen	ITS: Inger T. Steen
TB: Terje Bakken	EM: Egil Mikalsen	JS: Joakim Steinsvåg
BTB: Bjørn Tore Bollerud	BVN: Bjørn Vidar Nyhus	GKS: Gunn K. Stensrud
JTB: Jan Trygve Bollerud	AN: Arne Nævra	IS: Inge Stensrud
AH: Anders Hals	AO: Arve Olsen	SOS: Steinar Olav Stueflotten
JLH: Jon Ludvig Hals	LP: Leif Palmstrøm	ØT: Ole Temtemoen
EH: Erik Hansen	LTP: Lars Tomas Poppe	KV: Kjell Værnes
RH: Roger Holmen	RR: Rita Rustan	ÅW: Åge Westby
HAJ: Henning A. Johansen	JAS: Johan-Anton Sandnes	
JTJ: Jon Trygve Johnsen	TS: Tom Schandy	

Litteratur

- Bakken, T. & Palmstrøm, L. (1995):
Fuglefaunaen ved Fiskumvannet 1994.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bakken, T. & Palmstrøm, L. (1996):
Fuglefaunaen ved Fiskumvannet 1995.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bollerud, B.T. & Klunderud, P.Ø. (1997):
Fugler i Øvre Eiker 1996.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bollerud, B.T. & Klunderud, P.Ø. (1998):
Fugler i Øvre Eiker 1997.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bollerud, B.T. & Klunderud, P.Ø. (1999):
Fugler i Øvre Eiker 1998.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bollerud, B.T., Johnsen, J.T. & Klunderud, P.Ø. (2000):
Fugler i Øvre Eiker 1999.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bollerud, B.T. & Klunderud, P.Ø. (2001):
Fugler i Øvre Eiker 2000.
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Bollerud, B.T. & Bakke, J. (2002):
Fuglelivet i Øvre Eiker 2001 (med hovedvekt på Fiskumvannet).
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) (1994):
Norsk Fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge.
Norsk Ornitologisk Forening.
- Kolberg, D. (1993): *Fuglefaunaen i Øvre Eiker.*
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Nævra, A. (1979): *Fuglefaunaen i Øvre Eiker (med hovedvekt på Fiskumvannet).*
NOF Øvre Eiker lokallag.
- Stueflotten, S.O. (2002): *Vintererla i Buskerud (Artsrapport nr.1 fra LRSK).*
Buskskvetten 18 (2002), nr. 4, sidene 112-14.
- Stueflotten, S.O., Hals, J.L., Myrmo, K., Poppe, L.T. & Bunes, V. (2001):
LRSKs innrapporteringsliste.
Buskskvetten 17 (2001), nr. 3, side 20.
- Stueflotten, S.O., Hals, J.L., Myrmo, K., Poppe, L.T. & Bunes, V. (2003):
Sjeldne fugler i Buskerud 2002 (Rapport fra den lokale...).
Buskskvetten 19 (2003), nr. 3, sidene 60-74.

Vegetasjonskartlegging av nattravnlokaliteter i Buskerud

Av Steinar Stueflotten

Nattravnen har tilhold i åpen, tørr og karrig furuskog, men hva mer vet vi egentlig om artens krav til hekkeplass? Fins det noen karakteristiske fellestrekk ved nattravnlokalitetene? Her presenteres resultater fra en vegetasjonskartlegging utført på ni nattravnlokaliteter i nedre Buskerud sommeren 2004.

Nattravnen er en sørlig, varmekjær art som hekker i lavlandet i Sørøst-Norge og spredt videre nedover langs kysten av Sørlandet til Aust-Agder i vest. Hekkeområdet sammenfaller med boreonemoral vegetasjonssone i områder med innlandspreget klima. I Buskerud hekker nattravnen spredt i nedre deler av fylket, og har lenge vært ansett som en sjelden art. For å finne ut mer om artens forekomst i fylket, har NOF Drammen lokallag gjennomført et kartleggingsprosjekt på nattravn de siste tre årene (2002-2004) i kommunene Hurum, Røyken, Lier, Drammen, Nedre Eiker, Øvre Eiker og Kongsberg. Dette har frambrakt mye ny viten om artens forekomst i fylket. Før prosjektet kjente vi bare til et fåtall nattravnlokaliteter. I løpet av prosjektet er arten blitt påvist på over 40 lokaliteter. I tillegg kjenner vi til noen eldre lokaliteter der arten ikke er blitt observert de siste årene. Trolig hekker det nå mer enn 50 par i fylket. Nattravnen er spesielt tallrik i Hurum med nærmere 30 kjente lokaliteter. Andre gode områder fins ved Eikeren og nedover i Lågendalen. Nattravnen ankommer Buskerud medio mai, midlere ankomstdato er 17.05. (7 år), og den kan høres synge til ut i slutten av juni. Nattravnen synger om natta og er hyppigst å høre mellom kl.23 og kl.03.

I litteraturen oppgis det at nattravnen er knyttet til tørr og åpen furuskog i småkupert skoglandskap, gjerne med glenner, hogstflater eller åpen lyngmark. Hva så med Buskerud, hvor fins nattravnlokalitetene her og hva karakteriserer disse?

Når vi plottes de påviste nattravnlokalitetene på et kart, viser dette spredte forekomster i nedre deler av fylket med en sterk konsentrasjon til Hurum. Sammenligner vi utbredelsesmønsteret med et geologisk kart over det samme området, fremkommer det et interessant fellestrekk. Hele 90% av lokalitetene ligger nemlig på områder med granitt i berggrunnen. I dette området betyr det stort sett Drammensgranitt eller Ekeritt. Dette er neppe tilfeldig. Hele det undersøkte området ligger nemlig i Oslofeltet som har svært variert geologi med mange ulike bergarter, fra sure og harde dypbergarter som granitt og syenitt til mer løse og mineralrike sedimentære bergarter som skifer og kalkstein. Det er velkjent at berggrunnen har stor betydning for vegetasjonen i et område, og det er selvfølgelig vegetasjonen og ikke selve berggrunnen som har betydning for nattravnens valg av hekkeplass. Et par lokaliteter nede i Lågendalen ligger på syenitt. Dette er en bergart som ligner granitt men som inneholder mye mindre kvarts. Noen få lokaliteter i Kongsberg ligger på gneispregede omdanningsbergarter. Både granitt og syenitt er harde og basefattige dypbergarter som vanskelig forvitrer og som derfor bare danner et tynt og næringsfattig jordsmonn med artsfattig og skrinn vegetasjon. Dette til forskjell fra de mer løse sedimentære bergartene som forvitrer lett og som danner et tykt og mineralrikt jordsmonn med frodig og artsrik vegetasjon.

Kartlagte lokaliteter

For å finne mer ut om hva slags vegetasjon vi har på nattravnlokalitetene, ble ni lokaliteter i kommunene Hurum, Røyken, Øvre Eiker og Kongsberg valgt ut for nærmere undersøkelse sommeren 2004. En av lokalitetene, Knivsfjellet i Hurum, er undersøkt av Eli Gates, de øvrige av forfatteren. Tabellene nedenfor gir en oversikt over de ni lokalitetene.

Tabell 1: Oversikt over undersøkte nattravnlokaliteter i nedre Buskerud.

Lokalitet	Kommune	UTM	Høyde [moh]	Kommentar
SØf Rødbykollen	Hurum	NM856057	220-240	Fast sangplass, sist hørt i 2003
Vf Rødbykollen	Hurum	NM845064	190-200	Fast sangplass, sist hørt i 2003
Knivsfjellet	Hurum	NM815060	200-260	Fast sang/hekkeplass, sist hørt i 2004
Jerdal	Røyken	NM790184	120-180	Nyoppdaget sangplass i 2003
Høgåsen	Røyken	NM760215	200-220	1 ind observert jaktende i 2003
Slettfjellet	Øvre Eiker	NM527172	570-595	Fast hekkeplass, reirfunn 1999/2002
NVf Storekleiv	Øvre Eiker	NM533141	40-80	Sangplass i 2004
Nesveien	Kongsberg	NM456080	320-330	Fast sangplass, sist hørt i 2004
Fukleknatten	Kongsberg	NL554960	215-240	Fast sangplass, sist hørt i 2004

UTM koordinatene angir midtpunktet i det undersøkte området som normalt har vært på ca. 1 hektar.

Tabell 2: Lokalitetsbeskrivelse av undersøkte nattravnlokaliteter i nedre Buskerud.

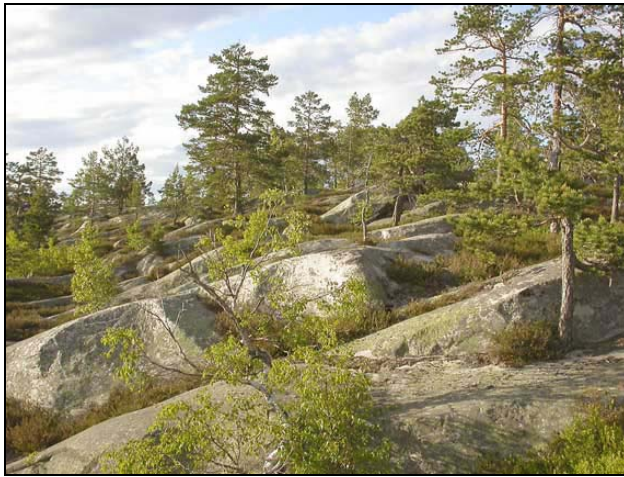
Lokalitet	Berggrunn	Lokalitetsbeskrivelse
Søf Rødbykollen Hurum	Dr.granitt	Liten åsrygg med åpen furuskog uten særlig busksjikt, ca.10% bart berg på lokaliteten, noen mindre søkk med fattig fuktvegetasjon, tettere blandingsskog med gran ved foten av åsen.
Vf Rødbykollen Hurum	Dr.granitt	Kolle med åpen furuskog uten særlig busksjikt, ca.20% bart berg på lokaliteten (opp til 50% i deler av området), tettere granskog og blåbærfuruskog i utkanten av kollen.
Knivsfjellet Hurum	Dr.granitt	Sørvest på stor ås med åpen furuskog uten eller med lite busksjikt, ca.25% bart berg på lokaliteten, et tjern med fuktvegetasjon langs kanten, samt noen fuktige søkk, ellers mye blåbærfuruskog i området.
Jerdal Røyken	Dr.granitt	Utstikkende sørvendt åsrygg med åpen furuskog uten særlig busksjikt, ca.20% bart berg på lokaliteten, mye strø i bunnsjiktet, tettere blåbærblandingsskog med gran i vest.
Høgåsen Røyken	Dr.granitt	Lav ås med åpen furuskog, noe busksjikt, mindre områder med grunnlendeskog i sør, ellers <5% bart berg på lokaliteten, men med et stort, åpent granittbrudd langs vestsiden av åsen, tettere og mer storvokst blåbærskog over åsen.
Slettfjellet Øvre Eiker	Ekeritt	Sør- til vestvendt fjelltopp over Eikeren, åpen furuskog uten busksjikt, ca.20% bart berg på lokaliteten, mer sørvest for toppen (opp til 70%), noe tettere granskog rundt toppen, en større fattigmyr sør for toppen.
NVf Storekleiv Øvre Eiker	Ekeritt	Sørvestvendt, bratt li (30° helning) med ca.30% bart berg på lokaliteten, glatt berg med blokker, åpen furuskog med litt busksjikt i form av eier og småosp, mye strø i bunnen. En kraftlinje går gjennom lokaliteten. Tørt, varmekjært preg, mer artsrikt enn de andre lokalitetene.
Nesveien Kongsberg	Ekeritt	Sørvestvendt skråli under et bratt berg, åpen furuskog uten særlig busksjikt, ca.20% bart berg på lokaliteten, litt tettere granskog nær området, litt fattigmyr i nedre kant mot vei, litt hogst i området.
Fukleknatten Kongsberg	Syenitt	Utstikkende sørvendt åsrygg i dalside med åpen furuskog uten særlig busksjikt (litt småosp), ca.20% bart berg på lokaliteten, noe granskog i et dalsøkk bak åsryggen. Varmekjær, småvokst løvskog (gammelt hogstfelt) i lia ned mot Pyttsletta, med bl.a. blodstorkenebb, svarterteknapp, skogskolm, kanelrose, engtjæreblom og kantkonvall.

Fra lokalitet Vf Rødbykollen, Hurum, 04.09.2004.

Fra lokalitet Jerdal, Røyken, 30.05.2004.

Fra lokalitet Slettfjell, Øvre Eiker, 31.05.2004.

Fra lokalitet Storekleiv, Øvre Eiker, 12.06.2004.

Fra lokalitet Nesveien, Kongsberg, 05.09.2004.

Nattravn er observert fra ca. 40 moh ved Eikeren, Øvre Eiker og ved Tofte, Hurum, opp til Slettfjellet ved Sirikjerke, Øvre Eiker som strekker seg opp til nesten 600 moh. Midlere høyde for de ni undersøkte lokalitetene er 250 ± 140 moh som anses å være ganske representativt for lokalitetene i fylket.

Som det framgår av tabellene ovenfor, ligger lokalitetene som regel oppe i sør- til vesteksponerte åsrygger og skrålier. De har som regel et nokså tynt og usammenhengende jorddekke over et mer eller mindre glattskurt berg, og de tørker derfor raskt ut. Denne kombinasjonen av topografi og berggrunn gir opphav til en skrinn og tørr vegetasjonstype kalt grunnlendeskog (Fremstad 1997). Dette er en glissen og lysåpen skogtype med spredtstilte og lavvokste furutrær. Typiske naboavstander mellom trærne på de undersøkte lokalitetene ligger på 5-10 m (8 ± 6 m), og trehøyden er normalt på 5-10 m, men kan strekke seg opp i 15 m på gunstige steder. Furu er det dominerende treslaget, mens bjørk og enkelte lavvokste grantrær forekommer mer spredt. Det åpne inntrykket forsterkes av at skogtypen er uten eller med dårlig utviklet busksjikt. Noen busker

av osp og rogn samt litt einer forekommer likevel på de fleste lokalitetene, noen steder også enkelte busker og småtrær av sommerekik. Lokalitetene har som regel en del bart berg i skogbunnen, typisk 20% av arealet på de undersøkte lokalitetene, men dette kan variere fra under 5% til over 50%. Feltsjiktet er tynt og usammenhengende og dominert av lyngarter, spesielt røsslyng, men også blåbær og tyttebær forekommer vanlig, krekling og blokkebær som regel mer spredt. Blomsterplanter er det lite av. Bare skogstjerne og stormarimjelle forekommer spredt men regelmessig på de fleste lokalitetene. Av gras er det bare smyle som forekommer sparsomt hist og her, og av bregner stort sett bare litt einstape på noen lokaliteter. Bunnskiktet har varierende mengder av lav og tørketålende moser, og oftest med en god del strø i form av tørre barnåler, visent løv, kongler, småkvister og barkrester. I søkk og groper kan vi finne flekker med fattig fuktvegetasjon med arter som blåtopp, torvull og ørevier. Enkelte mindre fattigmyrer med torvmoser kan også forekomme i tilknytning til noen av lokalitetene. I områdene rundt, ved foten av lia eller åsen, kan det være partier med tettere granskog og mer frodig løvskog. Siden skogen på selve lokalitetene er lite produktiv, er den ikke særlig interessant for skogbruket, men i områdene rundt kan det forekomme mindre hogstfelter på flere av lokalitetene.

I forbindelse med vegetasjonskartleggingen er alle plantearter på lokalitetene blitt registrert. Det er benyttet en grov inndeling i tre forekomstkategorier: vanlig og dominerende art (3), spredt forekommende art (2), og sjelden til fåtallig art (1). Tabell 3 gir en oversikt over alle plantefunn på lokalitetene gruppert i trær og busker, urter, gras, og bregner. Det er som vi ser, flere fellestrekk i artsutvalget på lokalitetene. Vegetasjonen er gjennomgående artsfattig med bare 21 påviste plantearter i gjennomsnitt (14-37 arter). Et fåtall karakterarter går igjen på de fleste lokalitetene. 11 av disse artene fins på minst 8 av 9 lokaliteter. En lokalitet Storekleiv ved Eikeren er mer

artsrik enn de andre med nesten dobbelt så mange arter, og med et rikere preg med flere mer krevende arter som bl.a. blodstorkenebb og nattfiol. Dette til tross for at også denne lokaliteten bare har et tynt jorddekke over nokså glattskurt granitt (se bilde). Lokaliteten ligger nederst i ei bratt skråli, og det er velkjent at på slike lokaliteter kan næringsrikt sigevann ovenfra gi opphav til rikere vegetasjon ved foten av lia enn det berggrunnen på stedet skulle tilsi. Også lia nedenfor Fukleknatten ved Hvitvingfoss hadde et lignende rikt og varmekjært preg.

Konklusjoner

Hvor er det så, basert på erfaringene fra denne kartleggingen, mest sannsynlig å finne nattravn i hekketiden? Svaret på det må være i lysåpen, tørr og skrinn grunnlendeskog med furu på granitt eller andre harde, basefattige bergarter i varme sør- til vesteksponerte åser og skråljer lokalisert i boreonemoral vegetasjonssone, typisk 100-400 moh. I Buskerud er det særlig på Hurum-landet at vi finner mange slike optimale lokaliteter for nattravn. Basert på denne kunnskapen burde det være mulig å søke mer målrettet etter nye lokaliteter for nattravn i nedre deler av fylket. Denne kunnskapen forklarer også de mange bomturene vi har hatt på vei innover langs mørke skogsbilveier, ivrig lyttende etter nattravn i varme sommernetter.

Det er selvfølgelig vanskelig å si med sikkerhet hvorfor nattravnen nettopp foretrekker lokaliteter av den typen som er beskrevet ovenfor, men det kan ha med artens jaktteknikk og krav til reirplass å gjøre. Nattravnen lever av insekter, særlig nattsvermere og biller som den fanger i flukt mens den i nattemørket flyr lydløst omkring i skogen oftest under tretopp høyde. Den kan også snappe insekter direkte fra vegetasjonen eller bakken (Haftorn 1971, Cramp 1985). Denne jaktteknikken vil ikke være mulig i tettere skog med mye kratt og høy krone-dekning. Hvorvidt den aktuelle vegetasjonstypen også byr på særlig gode forekomster av bytteinsekter, vites ikke, men det kan godt være en sammenheng også her.

Nattravnen legger eggene sine direkte på bakken uten å bygge noe reir. Den velger da en åpen flekk i skogbunnen på et underlag av tørt strø (tørre barnåler, småkvister o.l.). Derfor byr tørr, godt drenert grunnlendeskog av typen som er beskrevet ovenfor, på gode hekkeplasser for arten.

Om dagen sitter nattravnen i ro på bakken eller trykt langsetter en grein, og er da meget vanskelig å oppdage. Det samme gjelder rugende fugl på bakken. Se bildet nedenfor, og legg spesielt merke til strødominert bunnsjikt kun med litt røsslyng og blåbær rundt reiret. Den gode kamuflasjedrakten til nattravnen er således meget godt tilpasset vegetasjonstypen på lokalitetene. Ren blåbærskog eller urterik og grasrik skog ville ikke ha gitt like gode reirplasser og kamuflasjeforhold som grunnlendeskogen gir.

Foto: M.Winness

Rugende nattravn på Slettfjell, Ø.Eiker, juli 1999.

Referanser

- Cramp, S. (ed.) 1985. Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. Vol.IV.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12.
- Haftorn, S. 1971. Norges fugler. Universitetsforlaget.

Tabell 3: Registrerte plantearter på lokalitetene - 3) vanlig, 2) spredt og 1) sjelden art.

Lokalitet	SØf	Vf	Knivsfjell	Jerdal	Høgåsen	Slettjell	NVf	Nesveien	Fukleknatten	Midlere forekomst	Frekvens
Kommune	Rødbykollen	Rødbykollen	Knivsfjell	Røyken	Røyken	Ø.Eiker	Storekleiv	Kongsberg	Kongsberg		
Art	Hurum	Hurum	Hurum	Røyken	Røyken	Ø.Eiker	Ø.Eiker	Kongsberg	Kongsberg		
Furu	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3,0	100 %
Bjørk	2,5	3	2,5	2	2	2	1	2	1	2,0	100 %
Osp	1	2	2	1,5	2	1	2,5	2	3	1,9	100 %
Rogn	1	2	2	1	2	1	2	1	2	1,6	100 %
Gran	1	1	1,5	1	2	2	1	1	1	1,3	100 %
Einer	1	1	1	1	1	1,5	2	1	1	1,2	100 %
Ørevier	1	1	2	1	1	1			1	0,9	78 %
Hengebjørk			1	2			2		2	0,8	44 %
Sommereik			2	2	1		1			0,7	44 %
Trollhegg	1		1		1		1			0,4	44 %
Kanelrose							1			0,1	11 %
Kjøtttype							1			0,1	11 %
Spisslønn							1			0,1	11 %
Røsslyng	3	3	3	3	2,5	3	2	3	3	2,8	100 %
Blåbær	3	2,5	3	2	3	3		3	2	2,4	89 %
Tyttebær	2	2	2	2	2	2	3	2	1	2,0	100 %
Blokkebær	3	1,5	3	1	2	2		1	1	1,6	89 %
Stormarimjelle	1	1	2	1	2			1	1,5	1,1	78 %
Krekling	2	1	2			2				0,8	44 %
Skogstjerne	1	1	1	1	2	0		0		0,7	78 %
Kvitlyng	1		1			1				0,3	33 %
Småsmelle				0				1	2	0,3	33 %
Liljekonvall					1		2			0,3	22 %
Mjølbbær							3			0,3	11 %
Bringebær	1				1					0,2	22 %
Blodstorkenebb							2			0,2	11 %
Flekkgrisøre							1,5			0,2	11 %
Bitterbergknapp							1			0,1	11 %
Geitrams							1			0,1	11 %
Hårsvæve							1			0,1	11 %
Kantkonvall									1	0,1	11 %
Kattefot							1			0,1	11 %
Knollerteknapp							1			0,1	11 %
Maiblom					1					0,1	11 %
Markjordbær							1			0,1	11 %
Nattfiol							1			0,1	11 %
Skogsvæve							1			0,1	11 %
Smørbukk							1			0,1	11 %
Svæve sp.							1			0,1	11 %
Teiebær							1			0,1	11 %
Tepperot					1					0,1	11 %
Tiriltunge							1			0,1	11 %
Vårbendel									1	0,1	11 %
Smyle	1	1	1	1,5	2	1		2	2	1,3	89 %
Blåtopp	2		2	1		1				0,7	44 %
Bråtestarr	1	1		1	1	1				0,6	56 %
Hårfrytle				1	2				1	0,4	33 %
Torvull	1		1			1				0,3	33 %
Frynsestarr			1			1				0,2	22 %
Bergkvein									1	0,1	11 %
Fingerstarr							1			0,1	11 %
Gråstarr		1								0,1	11 %
Hengeaks							1			0,1	11 %
Småbjønnskjegg						1				0,1	11 %
Einstape	1		2	1	1		1			0,7	56 %
Ormetelg	1						1			0,2	22 %
Olavsskjegg							1			0,1	11 %
Sisselrot							1			0,1	11 %
Svartburkne							1			0,1	11 %
Antall arter	23	17	23	21	23	20	37	14	19	21,9	

Fuglelivet ved Fiskumvannet i Øvre Eiker 2003

av Terje Bakken

Fugleåret 2003

152 arter er registrert ved Fiskumvannet i 2003. 3 nye arter er påtruffet ved vannet dette året. Det er **STRIPEGÅS**, **LIRYPE** og **BRUNSIK** (denne er nå egen art). Dermed er det totalt registrert 235 arter og 16 underarter ved Fiskumvannet.

Noen data fra 2003

Antall registreringsdager: 143 fra 28.1-30.12
Antall besøk: Ca. 655
Antall besøkende: Ca. 300
Antall skoleklasser: 11
Større grupper: 4
De mest aktive fuglekikkerne: Jan Trygve Bollerud og Bjørn Tore Bollerud med hhv. 71 og 22 besøk.

Norsk Ornitologisk Forening

ØVRE EIKER LOKALLAG

Pb. 31, 3301 Hokksund

Registreringsdager pr. måned:

Januar	:	2 dager
Februar	:	3 dager
Mars	:	11 dager
April	:	23 dager
Mai	:	25 dager
Juni	:	15 dager
Juli	:	9 dager
August	:	15 dager
September	:	15 dager
Oktober	:	14 dager
November	:	7 dager
Desember	:	4 dager

Observatører 2003

Jan Trygve Bollerud
Dagfinn Kolberg
Terje Bakken
Tonny Andersen
Christoffer Mikalsen
Torild Mesna
Magne Sjøblom
Jon Ludvik Hals
Lise Irene Andersen
Marcus Strand
Torgeir Beck Lande
Gudrunn Fosen
Olav Gilde
Arne Nævra
Arve Borge
Bjørn Roar Skullestad
Dag Erichsrud

Ingunn Bollerud
Bjørn Tore Bollerud
Finn Gregersen
Jon Trygve Johnsen
Åse Klunderud
Bård Engelstad
Rita Rustan
Morten Hunn
Reidar Demmo
Bjørn Rustad
Bjørn Nyhus
Roger Holmen
Bent Ellingsen
Ole Edvard Bakken
Svein Dale
Joakim Steinvåg
Arild Hansen

Steinar Stueflotten
Leif Palmstrøm
Håkon Gregersen
Egil Mikalsen
Per Øystein Klunderud
Inger T. Steen
Stian Rustan
Sindre Hunn
Øyvind Solberg
Kjell Værnes
Grete Fosen
Øyvind Stranna Larsen
Johan Anton Sandnes
Sondre Esnali
Elin Trollerud
Arve Olsen
Anne Kvam

Observerte arter i 2003

STORLOM *Gavia arctica*

7 observasjoner ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 21/4 og 25/5. Størst antall obs er 5 eks 24/4. Ligger vanligvis langt ute på vannet og blir ofte oversett.

DVERGDYKKER *Tachybaptus ruficollis*

4 observasjoner ved vannet i 2003. 1 eks 25/8, 1 eks 4/9, 1 eks 13/9 og 1 eks 18/9.

TOPPDYKKER *Podiceps cristatus*

En vanlig fugl i Fiskumvannet i 2003. Første og siste årsobs. er 14/4 og 8/11. Størst antall 13+ eks 21/9.

HORNDYKKER *Podiceps auritus*

7 observasjoner ved vannet i 2003. 1 eks hver gang 20/4, 22/4, 2/8, 19/10, 20/10, 2/11 og 3/11.

STORSKARV *Phalacrocorax carbo*

Ble observert en rekke ganger ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 25/4 og 12/10. Max 28/4 med 25 eks

GRÅHEGRE *Ardea cinerea*

Observert ofte ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 10/4 og 26/10, med max antall 4 eks.

KNOPPSVANE *Cygnus olor*

Vanlig art ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 2/4 og 8/12. Størst antall 20 eks 6/4.

SANGSVANE *Cygnus cygnus*

Vanlig art i vinterhalvåret i 2003. Største antall obs. på våren er 38 eks 10/4 og størst antall på høsten er 16 eks 26/10. Ett eks som sansynligvis ikke kan fly, holder til i vannet hele sommeren.

SÆDGÅS *Anser fabalis*

4 observasjon ved vannet i 2003. 1 eks 4/4, 1 eks 6/4, 1 eks 10/4 og 6 eks 4/12.

KORTNEBBGÅS *Anser brachyrhynchus*

Ble observert med store flokker vår og høst også i 2003. 1. flokk vår: 12/4, 1. flokk høst: 12/9.

GRÅGÅS *Anser anser*

Ble observert regelmessig vår og høst i 2003. 1. gang 4/4.

KANADAGÅS *Branta canadensis*

Vanlig art ved vannet i 2003 i lite antall.

HVITKINNGÅS *Branta leucopsis*

Observert ved Fiskumvannet i 2003 2 ganger, 30/5 med 2 eks og 31/5 med 4 eks. Første observasjon siden 17/5-2000.

STRIPEGÅS *Anser indicus*

Observert 1 gang ved vannet i 2003. 10/5 (JTB m/ flere). **FØRSTE FUNN VED FISKUMVANNET.**

BRUNNAKKE *Anas penelope*

Vanlig art hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 13/4 og 9/11. Størst antall 21/9 med 65 eks.

KRIKKAND *Anas crecca*

Vanlig art i vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 3/4 og 11/10.

STOKKAND *Anas platyrhynchos*

Vanlig art i vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 4/4 og 8/12.

STJERTAND *Anas acuta*

5 observasjoner ved vannet i 2003. 2 eks 12/5, ? eks 1/9, ? eks 4/9, 1 eks 5/9 og 1 eks 7/9.

KNEKKAND *Anas querquedula*

Vanlig art i lite antall på forsommeren i 2003. 7 eks 1/5 så jevnlig 15/5-1/6 med 2 eks.

SKJEAND *Anas clypeata*

Observert 4 ganger i 2003. 2 eks 22/4, 4 eks 27/4, 2 eks 15/5 og 1 eks 9/11.

TOPPAND *Aythya fuligula*

Vanlig art ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 7/4 og 8/12. Størst antall 70 eks 4/5.

BERGAND *Aythya marila*

14 observasjoner ved vannet i 2003. 11 ganger på våren, første gang 26/4. 3 ganger på høsten, sist 9/11. Størst antall 19/5 med 7 eks.

SVARTAND *Melanitta nigra*

8 observasjoner ved vannet i 2003. 1 eks 19/5, 4 eks 19/10, 5 eks 26/10, 5 eks 2/11, 4 eks 4/11, 5 eks 8/11, 2 eks 9/11, 2 eks 29/11.

SJØORRE *Melanitta fusca*

Kun 1 observasjon ved vannet i 2003. 3 eks 25/8, observatør var Jan Trygve Bollerud..

KVINAND *Bucephala clangula*

Observert jevnlig gjennom hele året 2003.

LAPPFISKAND *Mergus albellus*

Observert 5 ganger i 2003. 2 eks 18/4, 2 eks 24/4, ? eks 26/4, 1 eks 2/11 og 3 eks 3/11.

SILAND *Mergus serrator*

Observert 9 ganger ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. 19/4 til 24/8, med størst antall 45 eks 17/8.

LAKSAND *Mergus merganser*

Er nok en relativt vanlig art i Fiskumvannet i 2003, men blir ikke observert særlig ofte. Observert i tiden 2/4 til 8/12, størst antall 29/11 med 27 eks.

VEPSEVÅK *Pernis apivorus*

3 observasjoner fra Fiskumvannet i 2003. 1 eks 28/8, 1 eks 30/8 og 1 eks 3/9.

HAVØRN *Haliaeetus albicilla*

Observert 1 gang ved Fiskumvannet i 2003. Jan Trygve Bollerud så den en nydelig dag 28. august. Tredje kjente observasjon ved Fiskumvannet. Tidligere 18/3-2000 og 26/10-2002.

SIVHAUK *Circus aeruginosus*

Observert en rekke ganger i 2003. Først og siste årsobs. er 14/4 og 7/9, størst antall 20/8 og 22/8 med 2 eks.

MYRHAUK *Circus cyaneus*

Observert 6 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks hver gang, 14/4, 15/4, 4/5, 18/9, 5/10 og 26/10.

HØNSEHAUK *Accipiter gentilis*

Observert en rekke ganger i 2003 i tiden 22/3 til 22/11.

SPURVEHAUK *Accipiter nisus*

Vanlig rundt vannet i 2003 i tiden 30/3 til 26/10, størst antall 28/8 med 3 eks.

MUSVÅK *Buteo buteo*

Ble observert ved og rundt Fiskumvannet i hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 22/3 og 28/9. Størst antall 8 eks 19/4 og 7 eks 30/4.

FJELLVÅK *Buteo lagopus*

Kun 1 observasjon ved vannet i 2003. 1 eks ble sett 13/4 av Jan Trygve Bollerud og Tonny Andersen.

KONGEØRN *Aquila chrysaetos*

1 observasjon ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks ble sett 6/4 av Jan Trygve Bollerud. Første observasjon siden 30/4-1998.

FISKEØRN *Pandion haliaetus*

Regelmessig observert ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 15/4 og 4/9. Størst antall er 3 eks 28/8.

TÅRNFALK *Falco tinninculus*

7 observasjoner ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 8/5 og 28/9. 1 eks ble obs. hver gang.

DVERGFALK *Falco columbarius*

9 observasjoner ved vannet i 2003. Første og siste årsobs. er 6/4 og 28/9. 1 eks ble obs. hver gang.

LERKEFALK *Falco subbuteo*

Ble observert 5 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 28/8, 30/8, 5/9, 6/9 og 21/9, alle gangene 1 eks.

VANDREFALK *Falco peregrinus*

Kun 3 observasjoner ved vannet i 2003. 4/5, 31/5 og 20/8 med 1 eks hver gang.

LIRYPE *Lagopus lagopus*

Observert 2 ganger på Fiskumvannet i 2003. 30/1 ble 2 eks sett og 27/2 ble 3 eks sett. Jan Trygve Bollerud var observatør 30/1 og Anne Kvam så de 3 eks. 27/2.

FØRSTE FUNN VED FISKUMVANNET !!!**ORRFUGL** *Tetrao tetrix*

1 observasjon ved vannet i 2003. 1 eks ble observert av Jan Trygve Bollerud på en kveldstur 8. mai.

Den satt på en høyspentmast mot Kolbergtjern, kveldsspill. Første observasjon siden 14/4-1998.

VANNRIKSE *Rallus aquaticus*

Observert 7 ganger ved vannet i 2003. 1 eks dagene 29/5, 2/6, 4/6, 6/6, 6/9, 28/9 og 9/10.

MYRRIKSE *Porzana porzana*

Observert 7 ganger ved vannet i 2003. 1 eks dagene 8/5, 9/5, 11/5, 29/5, 31/5 og 4/6 så 2 eks 2/6.

ÅKERRIKSE *Crex crex*

Observert 3 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks ble hørt 2/6, 4/6 og 6/6. Dette er andre gangs observasjon ved Fiskumvannet i nyere tid. Første gang var i 2002.

SIVHØNE *Gallinula chloropus*

Observert 2 ganger ved vannet i 2003. 1 eks 31/7 og 1 eks 6/9.

SOTHØNE *Fulica atra*

Vanlig art i Fiskumvannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 10/4 og 8/12. Størst antall obs er 111 eks 11/10.

TRANE *Grus grus*

Observert i 2003 en rekke ganger i tiden 10/4 til 26/6 i 2003. Størst antall 19/4 med 7 eks.

DVERGLO *Charadrius dubius*

Ble observert 1 gang ved Fiskumvannet i 2003. 10. mai ble 1 eks sett av Jan Trygve Bollerud med flere.

SANDLO *Charadrius hiaticula*
Ble observert 3 ganger ved vannet i 2003. 1 eks 13/4, 1 eks 2/5 og ?eks 6/9.

HEILO *Pluvialis apricaria*
I 2003 ble heilo observert på våren fra 16/4 til 17/5 og på høsten fra 6/8 til 6/9, størst antall 2/5 ca 200 eks.

TUNDRALO *Pluvialis squatarola*
Observert 1 gang ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks ble sett 1/5 av Jan Trygve Bollerud .

VIPE *Vanellus vanellus*
Vanlig ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 13/3 og 9/10. Størst antall 46 eks 30/3.

MYRSNIPE *Calidris alpina*
Observert 1 gang ved vannet i 2003. 2 eks ble sett 6/8 av Magne Sjøblom, Jan Trygve Bollerud m/flere.

BRUSHANE *Philomachus pugnax*
Observert 4 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks hver gang dagene 6/5, 9/5, 17/5 og 28/5.

KVARTBEKKASIN *Lymnocyptes minimus*
Observert 3 ganger ved vannet i 2003. 24/4 (1), 25/4 (1), 25/8 (1).

ENKELTBEKKASIN *Gallinago gallinago*
Observert hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 24/3 og 19/10. Størst antall 8 eks 14/4.

DOBBELTBEKKASIN *Gallinago media*
Observert 2 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks 26/4 og 1 eks 15/5.

RUGDE *Scolopax rusticola*
Observert 1 gang ved vannet i 2003. Datoen var 20/4 og observatør var Jan Trygve B og Magne S m/flere.

SMÅSPOVE *Numenius phaeopus*
Er observert 5 ganger ved vannet i 2003. 35 eks 19/4, 11 eks 4/5, ? eks 6/5, 3 eks 22/5 og ? eks 25/8.

STORSPOVE *Numenius arquata*
Er observert en rekke ganger ved Fiskumvannet i 2003. Første og siste årsobs. er 30/3 og 24/8 med størst antall 30 eks 18/4.

RØDSTILK *Tringa totanus*
Er i 2003 observert ved vannet i tiden 8/5 til 27/5 med størst antall 4 eks 22/5.

GLUTTSNIPE *Tringa nebularia*
Er observert ved vannet i tiden 25/4 til 3/6 på våren og 6/8 (1) på høsten 2003. 8/5 ble det obs. 21 eks.

SKOGSNIFE *Tringa ochropus*
Observert i tiden 13/4 til 6/9 i 2003. 13/4 ble det obs 2 eks, ellers bare enkeltindivider.

GRØNNSTILK *Tringa glareola*
Relativt vanlig art ved vannet i 2003. Første og siste årsobs er 18/4 og 25/8, med størst antall 20+eks 6/5.

STRANDSNIFE *Actitis hypoleucos*
Observert bare 2 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 9/5 (1) og 18/5 (1).

HETTEMÅKE *Larus ridibundus*
Vanlig ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 18/4 og 24/8. Størst antall 40+ eks.

FISKEMÅKE *Larus canus*
Vanlig ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 16/4 og 2/11, størst antall 200+ eks.

SILDEMÅKE *Larus fuscus*
Observert 6 ganger ved vannet i 2003. 13/4 (1), 19/4 (?), 26/6 (1), 10/8 (2), 18/8 (?) og 20/8 (2).

GRÅMÅKE *Larus argentatus*
Vanlig art ved vannet i hele 2003.

SVARTBAK *Larus marinus*
7 obs ved vannet i 2003. Første obs 30/4 og siste obs 13/9. Størst antall 30/4 med 4 eks.

MAKRELLTERNE *Sterna hirundo*
Obs ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 10/5 og 23/9. Størst antall 6/8 med 13 eks.

BYDUE *Columba livia var. domestica*
Observert 1 gang ved vannet i 2003. Datoen var 4. oktober. Da så Egil Mikalsen en flokk på 20 eks.

SKOGDUE *Columba oenas*
Observert 7 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 16/3(2), 22/3 (4), 20/4 (?), 1/5 (?), 31/8 (?), 6/9 (?) og 4/10 (?).

RINGDUE *Columba palumbus*
Vanlig art ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 18/3 og 14/10.. Størst antall obs er 40+ eks 23/3.

GJØK *Cuculus canorus*
Gjøken er hørt 3 ganger fra Fiskumvannet i 2003. 29/5, 30/5 og 6/6 alle gangene 1 eks.

JORDUGLE *Asio flammeus*
Ble observert 2 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks hver gang 18/5 og 19/5.

TÅRNSEILER *Apus apus*
Vanlig art i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 6/5 og 2/9, størst antall 22/7 med 120+ eks.

VENDEHALS *Jynx torquilla*
Observert 2 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 11/5 og 18/5 1 eks hver gang.

GRÅSPETT *Picus canus*
Observert 1 gang ved vannet i 2003. 18. mars ble 1 eks observert av Jan Trygve Bollerud.

GRØNNSPETT *Picus viridis*
Observert 2 ganger ved vannet i 2003. 1 eks 16/4 og 1 eks 4/5.

SVARTSPETT *Dryocopus martius*
Observert 6 ganger ved vannet i 2003. 1 eks hver gang 16/3, 2/5, 27/5, 6/9, 28/9 og 2/11.

FLAGGSPETT *Dendrocopos major*
Vanlig art i hele 2003 ved Fiskumvannet.

DVERGSPETT *Dendrocopos minor*
Observert 8 ganger ved vannet i 2003, 1 gang på våren 18/4 ellers på høsten mellom 9/10 og 8/12. 1 eks hver gang.

SANGLERKE *Alauda arvensis*
Vanlig ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. 16/3 og 14/10, størst antall 16/3 med 12 eks.

SANDSVALE *Riparia riparia*
Vanlig art ved Fiskumvannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 18/4 og 14/9.

LÅVESVALE *Hirundo rustica*
Vanlig art ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 24/4 og 28/9. Størst antall observert 31/8 med flere hundre eks.

TAKSVALE *Delichon urbica*
Vanlig art ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 1/5 og 13/9.

Et "mylder" av disse 3 svalartene (hundrevis) 2/5 og 13/9.

TREPIPLERKE *Anthus trivialis*
I 2003 er den observert på våren i tiden 1/5-10/5 og på høsten i tiden 17/8 til 14/9. 6/9 ble det observert 10 eks.

HEIPIPLERKE *Anthus pratensis*
Vanlig art ved vannet i trekketidene i 2003. Første og siste årsobs er 6/4 og 27/10, med størst antall 21 eks 25/8.

GULERLE *Motacilla flava*
Observert ved vannet i 2003 i tiden 6/5 til 25/8 med størst antall 21 eks 25/8.

VINTERERLE *Motacilla cinerea*
Observert 2 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 1 eks hver gang 6/4 og 6/9.

LINERLE *Motacilla alba*
Vanlig art ved Fiskumvannet i 2003. Første og siste årsobs. er 6/4 og 18/9, størst antall 20 eks 4/5.

GJERDESMETT *Troglodytes troglodytes*
Observert jevnlig på høsten ved vannet i 2003, fra 6/9 til 9/11, 1 eks hver gang. Merkelig at denne arten nesten ikke blir observert på våren.

JERNSPURV *Prunella modularis*
Observert 1 gang ved Fiskumvannet i 2003, datoen var 14/9 og 1 eks ble sett av Jon Ludvik Hals.

RØDSTRUPE *Erithacus rubecula*
Vanlig art ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 3/4 og 29/11.

NATTERGAL *Luscinia luscinia*
Observert jevnlig ved vannet i 2003 i tiden 25/ til 6/6, med flest antall 3 eks 4/6 og 6/6.

BLÅSTRUPE *Luscinia svecia*
Observert 3 ganger ved Fiskumvannet i 2003, 17/8 (2), 1/9 (3) og 6/9 (5).

BUSKSKVETT *Saxicola rubetra*
Observert jevnlig ved Fiskumvannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 1/5 og 6/9. Størst antall obs er 5 eks 17/8.

STEINSKVETT *Oenanthe oenanthe*
Vanlig art ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 14/4 og 6/9. Størst antall er 5 eks 1/9.

SVARTTROST *Turdus merula*
Obs ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 18/3 og 12/10.

GRÅTROST *Turdus pilaris*
Vanlig ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs. er 10/3 og 4/11. Størst antall 2/5 med 400 eks.

MÅLTROST *Turdus philomelos*
Vanlig art ved vannet hele sommeren 2003. Første og siste årsobs. er 16/4 og 6/9. Blir ikke ofte observert.

RØD Vingetrost *Turdus iliacus*
Vanlig art ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 16/4 og 8/12. Største antall er 50 eks 16/4.

Duetrost *Turdus viscivorus*
Observed 7 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 6/4 (2), 13/4 (4), 14/4 (1), 16/4 (2), 29/5 (?), 9/10 (4), 11/10 (5).

Gresshoppesanger *Locustella naevia*
Observed 1 gang ved Fiskumvannet i 2003. Datoen var 4. juni da 2 eks ble observert.

Myrsanger *Acrocephalus palustris*
Observed jevnlig ved Fiskumvannet i 2003 i tiden 28/5 til 7/7. Størst antall 6 eks 4/6.

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*
Observed regelmessig ved Fiskumvannet i 2003 i tiden 11/5 til 14/9. Størst antall 3 eks 6/9.

Gulsanger *Hippolais icterina*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 20/5 til 25/8, størst antall 9/6 med 2 eks.

Møller *Sylvia curruca*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 18/5 til 4/9.

Tornsanger *Sylvia communis*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 11/5 til 6/9, størst antall 21/6 med 3 eks.

Hagesanger *Sylvia borin*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 22/5 til 6/9, størst antall 6/9 med 5 eks.

Munk *Sylvia atricapilla*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 9/5 til 14/9, størst antall 13/7 med 2 eks.

Gransanger *Phylloscopus collybita*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 16/4 til 28/9.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*
Vanlig art ved vannet hele sommerhalvåret 2003. Første og siste årsobs er 25/4 og 13/10. Størst antall 6/9 med 40+ eks.

Fuglekonge *Regulus regulus*
Vanlig ved vannet hele året 2003. Tidligste obs. er 16/4 og senest på høsten er 4/11. Flest 4/11 med 4 eks.

GRÅFLUESNAPPER *Muscicapa striata*
Observed regelmessig ved vannet i 2003 i tiden 18/5 til 2/9.

SVARTHVIT FLUESNAPPER *Ficedula hypoleuca*
Er observert 2 ganger ved vannet i 2003, 4/5 og 8/5. Arten er nok her hele sommeren.

STJERTMEIS *Aegithalos caudatus*
Er nok vanlig rundt vannet hele året 2003 i varierende antall, men ble observert bare 1 gang, datoen 12/6.

LØVMEIS *Parus palustris*
Ble observert bare 1 gang ved vannet i 2003, datoen var 30/9 og observatør var Olav Gilde.

GRANMEIS *Parus montanus*
Vanlig art ved vannet i 2003 i lite antall, men bare observert 1 gang, datoen var 27/12.

SVARTMEIS *Parus ater*
Er observert bare 1 gang ved Fiskumvannet i 2003, datoen var 14/9, men er sikkert relativt vanlig rundt vannet hele året.

BLÅMEIS *Parus caeruleus*
Vanlig hele året 2003.

KJØTTMEIS *Parus major*
Vanlig hele året 2003.

SPETTMEIS *Sitta europaea*
Observed bare 1 gang ved Fiskumvannet i 2003, datoen var 6/9, men er nok her hele året.

TREKRYPER *Certhia familiaris*
Er nok relativt vanlig ved vannet også i 2003, men ble observert bare 4 ganger.

TORNSKATE *Lanius collurio*
Observed 6 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 25/5, 29/5, 31/5, 2/8 og 25/8 og 5/9, alle gangene 1 eks.

VARSLER *Lanius excubitor*
Observed i 2 perioder ved vannet i 2003. Regelmessig fra 22/3 til 14/4, så observert igjen 12/10. 1 eks.

NØTTESKRIKE *Garrulus glandarius*
Vanlig hele året 2003 rundt Fiskumvannet. Er i 2003 observert 10 ganger. 1 eks hver gang.

SKJÆRE *Pica pica*
Vanlig art ved vannet hele 2003. Størst antall obs er 17 eks 10/3.

NØTTEKRÅKE *Nucifraga caryocatactes*
Observert 2 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 26/6 (2)
og 14/9 (?).

KAIE *Corvus monedula*
Vanlig hele sommerhalvåret 2003, observert fra 23/3
til 13/10 Størst antall er 175 eks 13/10.

KORNKRÅKE *Corvus frugilegus*
Observert 3 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 2/4 (1),
1/5 (2) og 13/10 (36).

KRÅKE *Corvus corone*
Observert gjennom hele året 2003 ved Fiskumvannet.

RAVN *Corvus corax*
6 observasjoner ved vannet i 2003. Relativt vanlig art
rundt Fiskumvannet. Flokk på 80-90 eks 4/10.

STÆR *Sturnus vulgaris*
Vanlig art ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første
og siste årsobs er 24/3 og 4/11. Størst antall 31/7 med
200+ eks.

GRÅSPURV *Passer domesticus*
2 observasjoner ved vannet i 2003. Er en vanlig fugl i
bebyggelsen rundt Fiskumvannet.

PILFINK *Passer montanus*
Vanlig art ved Fiskumvannet hele året 2003.

BOKFINK *Fringilla coelebs*
Vanlig art ved vannet hele sommerhalvåret 2003.
Første og siste årsobs er 23/3 og 12/10, størst antall
observert er 10+ eks 16/4.

BJØRKEFINK *Fringilla montifringilla*
Observert 5 ganger ved vannet i 2003 alle obs. er
september, antall eks er ukjent.

GRØNNFINK *Carduelis chloris*
Vanlig ved vannet hele 2003.

STILLITS *Carduelis carduelis*
Er observert 4 ganger ved vannet i 2003. 6/4 (4), 12/5
(3), 20/8 (3) og 29/11 (11).

GRØNNISISIK *Carduelis spinus*
Vanlig art ved vannet i 2003.

TORNIRISK *Carduelis cannabina*
Observert 7 ganger ved vannet i 2003. Første og siste
årsobs er 19/5 og 10/8, med størst antall 4 eks 7/7.

GRÅISISIK *Carduelis flammea*
Observeret regelmessig ved Fiskumvannet i 2003 i
tiden 7/4 til 4/11. (kan også ha vært brunsisik)

BRUNISISIK *Carduelis cabaret*
Observert regelmessig ved vannet i 2003, men blir nok
ofte tatt for gråsisik (er nå blitt egen art).

ROSENFINK *Carpodacus erythrinus*
Er observert 4 ganger ved Fiskumvannet i 2003. 26/5
(1), 2/6 (2), 9/6 (2) og 16/6 (2).

DOMPAP *Pyrrhula pyrrhula*
Vanlig art rundt vannet hele 2003. 3 observasjoner 17/
4, 31/8 og 27/12 da med 4 eks.

GULSPURV *Emberiza citrinella*
Vanlig ved vannet hele 2003. Størst antall obs 20 eks
16/3.

SIVSPURV *Emberiza schoeniclus*
Vanlig ved vannet i sommerhalvåret 2003. Første og
siste årsobs er 6/4 og 27/10, med størst antall 5 eks 6/
4.

Litt historikk:

År:	Antall arter:	Antall reg. dager:
1994	159	86
1995	167	113
1996	160 (justert til 158)	137
1997	168	150
1998	172	142
1999	170	131
2000	157	140
2001	156	135
2002	150	129
2003	152	143

Foto: Jens Erik Nygård

Organ for Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Buskerud